

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Studijní text ke zvláštní části úřednické zkoušky pro obor
státní služby

38_Společné evropské politiky podpory a pomoci
a evropské strukturální, investiční a obdobné fondy

Praha 2024

Obsah

1. Uved'te, jaké fondy zahrnuje souhrnný název „Fondy EU“, uved'te, co je to politika soudržnosti a vyjmenujte hlavní právní předpisy EU a ČR upravující politiku hospodářské, sociální a územní soudržnosti a příslušné orgány Evropské komise.	3
2. Uved'te, jaké jsou role Evropské komise, Evropského parlamentu, Evropské rady a Rady.	7
3. Uved'te, co je to řídicí orgán a jaká je jeho funkce podle práva EU. Uved'te, které subjekty plní v ČR roli řídicích orgánů.	13
4. Uved'te, co je platební orgán a auditní orgán podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060 a jaké jsou jeho funkce.	17
5. Popište finanční řízení a proces uzavírání účtů dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060.	21
6. Definujte pojem způsobilý výdaj ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060.	27
7. Popište problematiku finančních oprav ze strany členského státu a ze strany Evropské komise a zrušení přidělení prostředků na závazek dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060.	33
8. Uved'te, co je nesrovnalost dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060, a popište povinnosti členského státu EU ve vztahu k nesrovnalostem.	36
9. Finanční nástroje ve fondech EU.	40
10. Definujte roli Národního orgánu pro koordinaci podle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.	43
11. Jaká je úloha Dohody o partnerství a vztah mezi fondy EU a strategickými dokumenty pro dané programové období?	46
12. Vysvětlete, jaký je hlavní účel, jehož má být dosaženo prostřednictvím základních podmínek pro období 2021-2027 definovaných v právu EU (v článku 15 nařízení č. 2021/1060), které navázaly na předběžné podmínky pro období 2014-2020.	50
13. Vysvětlete, v čem spočívá význam evaluací v oblasti fondů EU.	54
14. Jak byste charakterizoval(a) důraz na výsledky a přínos teorie změny (intervenční logiky) nastavené v rámci jednotlivých programů fondů EU v daném programovém období.	60
15. Řízení výzev v programovém období 2021-2027.	66
16. Hodnocení a výběr projektů v programovém období 2021-2027.	69
17. Úprava poskytování dotací v zákonu č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech.	75
18. Integrované přístupy ve fondech EU.	79
19. Vysvětlete rámec podpory regionálního rozvoje podle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.	86
20. Vysvětlete principy veřejné podpory („state aid“) podle práva EU a uved'te hlavní formy prevence poskytování nepovolené veřejné podpory.	89

1. Uved'te, jaké fondy zahrnuje souhrnný název „Fondy EU“, uved'te, co je to politika soudržnosti a vyjmenujte hlavní právní předpisy EU a ČR upravující politiku hospodářské, sociální a územní soudržnosti a příslušné orgány Evropské komise.

V závislosti na kontextu může pojem „Fondy EU“ nabývat více významů.

Pro naše účely se zaměříme na ty fondy EU, jejichž podmínky a pravidla pro fungování jsou z evropské úrovně definována nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky, o kterém se hovoří jako o **obecném nařízení**.

- **Co je politika soudržnosti EU**
- Kohezní politika EU neboli „politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti EU, je politikou, jejímž cílem je snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů, snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů a posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti za účelem rozvoje EU“. Klíčovým nástrojem politiky soudržnosti jsou pro období 2021–2027 Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) a Fond soudržnosti (FS), jejichž prostřednictvím mohou žadatelé čerpat finanční prostředky z rozpočtu EU.
- **Historie politiky soudržnosti EU**

Politika soudržnosti prošla od doby svého vzniku významným vývojem. Z politiky zaměřené na podporu regionů postižených útlumem těžkého průmyslu a na zaostalé venkovské regiony bojující o finanční prostředky se vyvinula v jednu z nejdůležitějších politik EU, která má Evropě zajistit konkurenceschopnost ve světě.

Finanční nástroje a iniciativy Společenství existují již od počátku integrace. V roce 1958 vznikl Evropský sociální fond (ESF), o čtyři roky později Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF) a roku 1975 Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR). Na úrovni Evropské komise bylo v roce 1968 zřízeno Generální ředitelství pro regionální politiku.

Vznik politiky soudržnosti se datuje do 70. let, kdy do Evropských společenství vstoupily státy s méně rozvinutou ekonomikou nebo silnými regionálními disparitami (Velká Británie, Dánsko, Irsko). Roku 1972 byl přijat dokument, který regionální politiku označil za „zásadní faktor posilování Společenství“. Legislativu pro integrovanou regionální politiku ale zavedl až Jednotný evropský akt (JEA) v roce 1986. Důležitým impulsem pro regionální politiku bylo také rozšíření o Řecko, Španělsko a Portugalsko a přijetí plánu na vznik jednotného trhu.

Po přijetí JEA došlo k rozvoji politiky soudržnosti ve vztahu k jednotnému vnitřnímu trhu a zaměření na podporu méně rozvinutých oblastí. Hospodářská a sociální soudržnost se stala jedním z cílů Společenství a byly zavedeny základní principy politiky soudržnosti: princip koncentrace, programování, partnerství (komplementarity) a doplňkovosti (adicionality).

V červnu 1988 Evropská rada zdvojnásobila rozpočet strukturálních fondů (68 miliard ECU) a přijala první regulaci, která je zahrnuje pod politiku soudržnosti.

Maastrichtská smlouva od 1. listopadu 1993 zavedla nové nástroje (Fond soudržnosti), instituce (Výbor regionů) a principy (subsidiarita). Po summitu v Edinburghu v prosinci 1992 se rozpočet na fondy opět zvýšil a představoval již třetinu rozpočtu EU, celkem 200 miliard ECU.

Od března 2000 ovlivňovala politiku soudržnosti hlavně Lisabonská strategie a připravované rozšíření Evropské unie, ke kterému došlo v květnu 2004. Východní rozšíření o 10 států zvýšilo populaci EU

o pětinu, HDP ale pouze o 5 procent. Podle statistik byl průměr HDP na obyvatele nových členských zemí pod polovinou průměru Unie. Téměř všechny oblasti se mohly ucházet o nejvyšší možnou podporu ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Rozhodnutím Evropské rady z března 1999 se rozpočet politiky soudržnosti zvýšil na 213 mld. EUR a dalších 22 mld. bylo přiznáno novým členům pro období 2004-2006. Program PHARE, který existuje již od roku 1989, doplnil nástroj předvstupních strukturálních politik (ISPA) a zvláštní předvstupní program pro rozvoj zemědělství a venkova (SAPARD).

Cílem regionální politiky je podpora vytváření pracovních míst, konkurenceschopnosti firem, hospodářského růstu, udržitelného rozvoje a zlepšování kvality života občanů. Kvůli naplnění těchto cílů a řešení rozvojových potřeb regionů EU bylo na politiku soudržnosti pro období 2014–2020 vyčleněno 351,8 miliard EUR, tedy téměř třetina celkového rozpočtu EU. Nicméně s přihlédnutím k národním příspěvkům a dalším soukromým investicím se odhaduje dopad politiky soudržnosti v letech 2014–2020 na přibližně 450 miliard EUR.

- V období 2014–2020 byla regionální politika realizována prostřednictvím tří hlavních fondů: Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a Fondu soudržnosti (FS) a Evropského sociálního fondu (ESF). Spolu s Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropským námořním a rybářským fondem (ENRF) tvořily Evropské strukturální a investiční (ESI) fondy.¹

Stručná charakteristika Fondů EU v programovém období 2021–2027

Mezi fondy EU určené ke spolufinancování programů zahrnutých pod Dohodou o partnerství patří Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond soudržnosti, Evropský sociální fond plus, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond.

Mezi Fondy EU lze v širším pojetí zařadit rovněž fondy v oblasti vnitřních věcí, které zahrnují Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky.

- **EFRR: Evropský fond pro regionální rozvoj**

Prostředky Evropského fondu pro regionální rozvoj jsou určeny na investice do výroby vedoucí ke tvorbě nových pracovních míst a na investice do dopravní, vzdělávací, sociální a zdravotní infrastruktury. Podporuje rozvoj místního potenciálu (místní rozvoj a rozvoj malého a středního podnikání v problémových regionech), výzkum a vývoj a investice zaměřené na životní prostředí.

- **FS: Fond soudržnosti**

Fondem soudržnosti se rozumí fond EU, určený na podporu politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti Evropské unie, konkrétně na spolufinancování projektů v oblasti investic do životního prostředí, včetně oblastí souvisejících s udržitelným rozvojem a energetikou, které představují přínos pro životní prostředí, v oblasti transevropské sítě v oblasti dopravní infrastruktury v souladu s hlavními směry přijatými Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 661/2010/EU ze dne 7. července 2010 o hlavních směrech Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě a v oblasti technické pomoci.

---

¹Zdroj: <https://www.euroskop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>

- **ESF+: Evropský sociální fond Plus**

Evropský sociální fond plus (ESF+) představuje hlavní nástroj EU pro realizaci investic do občanů a provádění evropského pilíře sociálních práv. ESF+ nově spojuje následující fondy a programy:

- Evropský sociální fond (ESF) a Iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých lidí (YEI),
- Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD) a
- Program pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI).

- **FST: Fond pro spravedlivou transformaci**

Fond pro spravedlivou transformaci podporuje ekonomickou diverzifikaci a přeměnu dotčených území. V České republice se to týká Karlovarského, Moravskoslezského a Ústeckého kraje. Jedná se o cílenou podporu zejména uhelných regionů sloužící ke zmírnění socioekonomických dopadů transformace (útlum těžby uhlí, transformace ekonomiky, zvýšení zaměstnanosti atd.).

- **ENRF: Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond**

Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond přispívá k provádění společné rybářské politiky a námořní politiky Unie. Naplňuje priority, kterými jsou např. podpora udržitelného rybolovu a obnova a zachování vodních biologických zdrojů a podpora udržitelných akvakulturních činností, zpracování produktů rybolovu a akvakultury a jejich uvádění na trh, čímž se přispívá k potravinovému zabezpečení v Unii.

- **AMIF: Azylový, migrační a integrační fond**
- **ISF: Fond pro vnitřní bezpečnost**
- **BMVI: Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky**

Fondy AMIF, ISF a BMVI jsou zaměřeny na financování bezpečnostních opatření v rámci azylové a migrační politiky (omezení přeshraniční kriminality a ochrana schengenských hranic).

Hlavní právní předpisy EU upravující politiku hospodářské, sociální a územní soudržnosti 2021–2027

- Nařízení EP a Rady (EU) č. 2021/1060 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (obecné nařízení);
- Nařízení EP a Rady (EU, Euratom) č. 2018/1046, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (finanční nařízení);

Nařízení týkající se jednotlivých fondů:

- Nařízení EP a Rady (EU) č. 2021/1056, kterým se zřizuje Fond pro spravedlivou transformaci;
- Nařízení EP a Rady (EU) č. 2021/1057, kterým se zřizuje Evropský sociální fond plus (ESF+) a zrušuje nařízení (EU) č. 1296/2013;
- Nařízení EP a Rady (EU) č. 2021/1058 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti;

- Nařízení EP a Rady (EU) 2021/1139 ze dne 7. července 2021, kterým se zřizuje Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a mění nařízení (EU) 2017/1004;
- Nařízení EP a Rady (EU) č. 2021/1059 o zvláštních ustanoveních týkajících se cíle Evropská územní spolupráce (Interreg) podporovaného z Evropského fondu pro regionální rozvoj a nástrojů financování vnější činnosti.

Hlavní právní předpisy ČR upravující politiku hospodářské, sociální a územní soudržnosti

- Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.
Jedná se zejména o § 17a až 17f zákona, kde je vymezena
  - role MMR jako národního orgánu pro koordinaci (blíže viz otázka č. 10 skript);
  - charakteristika a působnost Rady pro fondy Evropské unie;
  - role řídicího a zprostředkujícího subjektu;
  - role některých měst v rámci integrovaných strategií;
  - charakteristika monitorovacího systému využívaného v rámci politiky soudržnosti.

Orgány Evropské komise

- **Generální ředitelství Evropské komise** (Directorate-General - DGs)
Činnost Komise je řízena prostřednictvím Generálních ředitelství a úřadů. Od reformy v roce 1999 má Evropská komise několik desítek generálních ředitelství. Každé generální ředitelství se dělí na ředitelství a tato dále na jednotky. Generální ředitelství je vedeno generálním ředitelem, který je zodpovědný jednomu z komisařů. O celkový chod Komise se stará Generální sekretariát. Komise je založená na práci administrativy, úředníků, sekretariátu, expertů, překladatelů a tlumočnicků. Komisaře nominují jednotlivé členské státy. Platí pravidlo jedna země, jeden komisař. Každému z komisařů je předsedou Komise přidělen jeden resort (určitá oblast nebo několik oblastí), za které odpovídá. Předsedu Komise musí schválit Rada EU a Evropský parlament. Evropskou komisi nakonec jako celek schvaluje Evropský parlament. Komise je politicky zodpovědná Parlamentu, který jí jako celku může vyjádřit nedůvěru. V současném složení Komise pomáhá práci předsedy také 8 místopředsedů. Od roku 2013 byl počet komisařů 28, po Brexitu (vystoupení Velké Británie v roce 2020) se snížil na 27. Předsedkyní Evropské komise je Ursula von der Leyen. Mezi DG s velkým významem pro politiku soudržnosti patří např.:

a) DG REGIO – Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku

Cílem Generálního ředitelství pro regionální politiku je přispívat svou činností k posilování ekonomické, sociální a teritoriální soudržnosti a dosáhnout snížení rozdílů v úrovni mezi regiony a členskými zeměmi. Členské státy odpovídají za realizaci regionální politiky EU (neboli politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU).

b) DG EMPL – Generální ředitelství Zaměstnanosti, sociálních věcí a sociálního začleňování

Toto generální ředitelství je odpovědné za politiku Unie týkající se zaměstnanosti, sociálních věcí, dovedností, pracovní mobility a souvisejících finančních programů EU.

c) DG MARE – Generální ředitelství pro námořní záležitosti a rybolov

DG MARE se zabývá evropskou politikou týkající se námořních záležitostí a rybolovu.

2. Uved'te, jaké jsou role Evropské komise, Evropského parlamentu, Evropské rady a Rady.

Evropská komise (EK), Evropský parlament (EP), Evropská rada (někdy jako „summit EU“) i Rada EU (někdy jen jako „Rada“) jsou smluvně ukotvenými institucemi Evropské unie (EU), dle článku 13 Smlouvy o EU (SEU, tzv. Maastrichtská smlouva) v konsolidovaném znění. Smlouva o fungování EU (SFEU, ve znění Lisabonské smlouvy) se pak orgány EU zabývá zejména v části šesté – články 223 a následující. Dalšími orgány jsou Účetní dvůr, Soudní dvůr EU a Evropská centrální banka. Každý z těchto orgánů jedná v mezích své působnosti svěřené mu Smlouvami a v souladu s postupy, podmínkami a cíli v nich stanovenými. Celkem se tak jedná o 7 smluvně ukotvených subjektů.

Vedle výše uvedených institucí existují ještě další dva poradní orgány – Evropský hospodářský a sociální výbor a Evropský výbor regionů.

Na roli EK, EP a Rady lze nahlížet ze dvou úhlů, podle toho 1) čí zájmy zastupují; nebo 2) jaké mají místo v „dělbě moci“ (zákonodárná/výkonná/soudní).

Z hlediska zastupování zájmů jsou role následující:

- Evropský parlament = zájmy občanů
- Rada EU = zájmy členských států
- Evropská komise = zájmy EU jako celku

Zatímco v případě Rady a Evropské komise jsou zájmy definovány na základě teritoriálních kritérií (na úrovni čl. státu, resp. EU), v případě Evropského parlamentu jsou zájmy určovány primárně na základě ideových názorů. Při volbách do EP nehraje obvykle hlavní roli národnost, ale ideové přesvědčení voličů. To odráží i skutečnost, že volit do Evropského parlamentu lze za určitých předpokladů odkudkoliv v Evropě.

Z hlediska dělby moci jsou role následující:

- Moc zákonodárná (legislativní)
  - EP (jako zástupce občanů) a Rada (zástupce členských států)
  - Je důležité zmínit, že i když hlavní část moci zákonodárné náleží Parlamentu a Radě, legislativní iniciativu (tj. oprávnění zahájit legislativní proces) má Evropská komise. Parlament i Rada však mohou formálně i neformálně vést diskusi, příp. apelovat na EK, aby legislativní iniciativu v určité oblasti zahájila.
- Moc výkonná
  - Zahnuje tři složky: 1) udávání politického směřování EU; 2) implementaci politik; a 3) reprezentaci EU navenek
  - Evropská rada udává politický směr EU a reprezentuje Unii navenek
  - Rada implementuje politiky
  - EK pracuje ve všech třech složkách
    - má legislativní iniciativu, čímž ovlivňuje směřování EU
    - implementuje politiky ve své kompetenci
    - u oblastí v její kompetenci reprezentuje EU navenek

S dělbou moci úzce souvisí i rozdělení pravomocí. Smlouva o fungování EU (Lisabonská smlouva) ve člancích 3 až 6 objasňuje rozdělení pravomocí mezi EU a jejími členskými státy. Tyto pravomoci se dělí na tři hlavní kategorie:

- výlučné pravomoci EU
  - politiky upravované na EU úrovni, např. hl. ekonomické oblasti, tj. celní unie, společná obchodní politika, pravidla hospodářské soutěže a měnová politika
- sdílené pravomoci
  - členské státy uplatňují vlastní pravomoc v případech, kdy EU vlastní pravomoc neuplatňuje nebo se rozhodla ji neuplatňovat
  - sem spadá i regionální politika, resp. politika soudržnosti
- podpůrné pravomoci

- EU může provádět pouze činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti zemí EU
- například správní spolupráce, kultura, cestovní ruch a vzdělávání

S ohledem na výše uvedené je důležité říci, že v politickém systému EU převládá kultura konsensu. Jinými slovy, jednotliví aktéři, byť mají formální pravomoci, se vždycky vzájemně snaží spolupracovat a komunikovat tak, aby s výsledkem byly spokojeny všechny (nebo alespoň většina) zainteresovaných stran.

Nyní se pojďme podívat na každou zvlášť podívat podrobněji:

Evropská rada (ER)

Evropská rada (někdy označována jako summit EU) je vrcholnou institucí, kde se scházejí představitelé členských států (premiéři nebo prezidenti). Kromě toho se jednání účastní předseda (předsedkyně) Evropské komise, Vysoký představitel Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku. Celé jednání koordinuje předseda Evropské rady. Členové se schází zpravidla čtyřikrát do roka v Bruselu. Kromě toho také bývají neformální summity, například v zemi předsedající EU (viz kapitola „Rada EU“). V případě potřeby se může svolat dodatečné jednání.

Význam Evropské rady leží především v politické rovině (Maastrichtská smlouva explicitně zmiňuje, že Evropská rada nemá legislativní pravomoc).

Roli ER lze rozdělit do čtyř oblastí:

- 1) Určování politického směřování Unie (viz čl. 15 SEU)
  - Konkrétním výstupem je například dokument *Evropská strategická agenda*.
- 2) „Krizový manažer“ a „problem-solver“
  - V případě nenadálých situací, zejm. krizí (např. finanční krize, migrační krize a vpád Ruska na Ukrajinu)
- 3) Revize smluv
- 4) Jmenování
  - Rada jmenuje vlastního předsedu a Výkonnou radu Evropské centrální banky. Dále jmenuje předsedu Evropské komise a Vysokého představitele, tyto však musí být schváleni Evropským parlamentem

Rada EU (Rada)

Rada EU zastupuje zájmy členských států EU a funguje na mezivládním principu. Je to legislativní a výkonný orgán, který může rozhodovat o všech otázkách integrace. Hlavním sídlem Rady EU je Brusel. Někdy bývá označována také jako „Rada ministrů“. Předseda Rady se mění jednou za 6 měsíců - je jím představitel předsednické země.

Hlavními úkoly Rady jsou:

- 1) vykonávání legislativní funkce – Rada má obecnou legislativní pravomoc ve všech oblastech, které nemá ve své kompetenci Komise. Na návrh Komise přijímá právní předpisy (nařízení, směrnice, rozhodnutí). Ve většině případů přijímá rozhodnutí společně s Evropským parlamentem
- 2) vykonávání rozpočtové funkce
- 3) koordinace hospodářských politik členských států
- 4) podepisování dohod mezi EU a dalšími státy
- 5) rozvíjení Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU – v oblasti společné bezpečnostní a zahraniční má rozhodující pravomoci. Přijímá rozhodnutí, posiluje spolupráci mezi členskými státy a provádí úkoly stanovené Evropskou radou. Pověřuje Komisi uzavíráním dohod se třetími státy

Formace Rady EU (sektorové rady)

Každá členská země je v Radě zastoupena jedním členem, většinou ministrem. Formálně existuje jedna Rada, vzhledem k různým agendám, které projednává, existuje v jejím rámci několik formací. V historii jich bylo až 22, v současné době se ale Rada schází jen v deseti různých složeních.

- Rada pro všeobecné záležitosti (GAC) - zajišťuje soudržnost práce v jednotlivých formacích Rady a ve spojení s předsedou Evropské rady a Komisí připravuje zasedání Evropské rady a zajišťuje její návaznost. Rada se zabývá otázkami, které postihují více než jednu z politik Unie, jako například jednání o rozšíření EU, přípravou víceletých finančních rámců nebo institucionálními a administrativními záležitostmi. Volba zástupce je na rozhodnutí členského státu. Zpravidla se účastní ministři zodpovědní za koordinaci evropských agend. Spolu s Radou pro zahraniční věci jsou jako jediné zakotveny přímo ve Smlouvách.
- Rada pro zahraniční věci (FAC)
- Rada pro hospodářské a finanční záležitosti (ECOFIN)
- Rada pro spravedlnost a vnitřní věci (JHA)
- Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdravotnictví a spotřebitelské záležitosti (SPSCO)
- Rada pro konkurenceschopnost (CC)
- Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku (TTE)
- Rada pro zemědělství a rybolov (AGRI)
- Rada pro životní prostředí (ENVI)
- Rada pro školství, mládež, kulturu a sport (EYC)

Orgány Rady

V předsednictví Rady se členské země střídají po 6 měsících podle předem daného pořadí. V každém kalendářním roce se o něj dělí dvě země – jedna v první části roku (leden–červen) a druhá země v druhé části (červenec–prosinec). Předsednická země má možnost určovat agendu a priority Rady.

COREPER (Výbor stálých zástupců) je nejvýznamnějším spojovacím článkem mezi členskými státy a EU. Tvoří ho stálí zástupci členských států v Bruselu (velvyslanci a jejich zástupci), kteří jsou v úzkém kontaktu s Evropskou komisí i mezi sebou navzájem. Na půdě COREPERu se připravují a projednávají návrhy, o nichž pak rozhoduje Rada. Dle projednávané agendy se výbor dělí na dvě formace – COREPER I a II.

Generální sekretariát – zajišťuje zasedání Rady po technické a administrativní stránce, stará se o přípravu zasedání, vedení protokolu, o tlumočnické a překladatelské služby a zveřejňování dokumentů a spravuje také rozpočet Rady a archívy. Člení se na 7 generálních ředitelství, pět ředitelství a odbor právních služeb.

Rozhodování v Radě EU

Akty Rady mají podobu právně závazných nařízení, směrnic, rozhodnutí, dále nezávazných doporučení a stanovisek. V oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky se dále jedná o rozhodnutí, která vymezují akce, které má Unie provést, postoj, jež má Unie zaujmout a podrobnosti provádění těchto akcí a postojů. V rámci své činnosti Rada rovněž přijímá závěry, prohlášení nebo usnesení.

Evropská rada x Rada EU x Rada Evropy

Evropskou radu jakožto hlavní politický orgán Evropské unie nelze zaměňovat s Radou EU (Radou ministrů), která je legislativním a výkonným orgánem Evropské unie, ani s Radou Evropy, která je nezávislou mezinárodní organizací, odlišnou od Evropské unie.

Evropská komise

Evropská komise (EK) sídlí v Bruselu a je v současné době složena z 1 komisaře z každé členské země. Funkční období je 5 let. Nová Komise musí vzniknout do šesti měsíců po volbách do Evropského parlamentu. Předseda je volen Evropskou radou a schvalován Evropským parlamentem. Komisaři nejsou reprezentanty státu, který je delegoval. Každému z komisařů je předsedou Komise přidělen jeden resort (určitá oblast nebo několik oblastí, tzv. portfolio), za které zodpovídá. EK jako celek schvaluje Evropský parlament. Předtím jednotliví kandidáti procházejí veřejným slyšením v příslušných parlamentních výborech.

EK prosazuje zájmy EU jako celku a tvoří protiváhu zájmům jednotlivých členských států. Je strážkyní smluv, iniciátorkou legislativy a výkonným orgánem EU. Symbolizuje nadnárodní rozměr evropské integrace. Ke Komisi patří řada pomocných úřadů a agentur, které se nachází ve všech členských státech.

Základními pracovními jazyky jsou angličtina, francouzština a němčina.

Komise je stálým orgánem a obvykle se schází jednou týdně (většinou ve středu). Platforma, kde se schází všichni eurokomisaři včetně předsedy se nazývá „Sbor komisařů“. Svá rozhodnutí schvaluje prostou většinou. V praxi se však častěji používá zásada konsensu.

Hlavní úkoly Evropské komise

1) předkládat návrhy právních předpisů Parlamentu a Radě

EK má legislativní iniciativu, což znamená, že může Evropskému parlamentu a Radě předkládat návrhy právních předpisů EU. Zástupci EK se účastní jednání Parlamentu, kde musí obhajovat svá stanoviska. Komise musí před přijetím nového legislativního návrhu povinně monitorovat sociální a ekonomické podmínky v Unii, aby zjistila, zda navrhovaný zákon přinese zlepšení. Proto je v kontaktu s různými zájmovými skupinami a poradními orgány, jakými jsou Hospodářský a sociální výbor a Evropský výbor regionů.

2) řídit a provádět politiky EU a plnit rozpočet

EK se podílí na řízení, výkonu a implementaci politik Unie a spravuje rozpočet. Je spolu s Účetním dvorem odpovědná za kontrolu výdajů z rozpočtu EU, které většinou uskutečňují vnitrostátní a místní orgány.

Komise hraje významnou roli v oblasti ochrany hospodářské soutěže, kde dohlíží na zabezpečení rovných podmínek pro podniky a rovněž může zakázat fúze společností, pokud se domnívá, že by ohrozily spravedlivou hospodářskou soutěž. Musí také kontrolovat, zda země EU nenarušují hospodářskou soutěž například nepovolenými státními dotacemi. Může také ukládat finanční sankce.

3) vymáhat akty EU (společně se Soudním dvorem)

EK jako "strážkyně smluv" prosazuje evropské právo a dohlíží na jeho dodržování. Pokud zjistí, že některá členská země neuplatňuje právní předpis EU, zahájí tzv. řízení pro porušení práva, kdy nejprve zašle oficiální dopis dané vládě s odůvodněním svého stanoviska a stanovením lhůty na vysvětlení. Jestliže stát včas nepodá uspokojivé vysvětlení ani nezjedná nápravu, zašle Komisi další dopis, v němž stanoví lhůtu, do kdy je třeba situaci napravit. Pokud ani tentokrát členský stát požadavky nesplní, je věc postoupena Soudnímu dvoru, který může svým rozsudkem uložit finanční sankce.

4) zastupovat EU na mezinárodní scéně, např. při sjednávání dohod mezi EU a jinými zeměmi

Základní pravomoci Evropské komise

Výkonná pravomoc – EK zabezpečuje provádění primárního práva (Římská smlouva, Smlouva o Evropské unii a další) a aktů vydaných na jejich základě (nařízení, směrnice, rozhodnutí). Jedná se zejména o oblast vnějších vztahů, kde navrhuje a dojednává smlouvy s dalšími státy a někdy je sama i uzavírá. Výkonnou pravomoc realizuje prostřednictvím individuálních rozhodnutí, zejména v oblasti hospodářské soutěže a obchodní politiky. Převážná část rozhodnutí Komise podléhá schválení Radou EU, případně Evropským parlamentem. Na základě zmocnění je Komise oprávněná vydávat delegované a prováděcí akty k již dříve přijatým legislativním aktům. Smyslem těchto aktů je „vyladit“ všechny detaily v přijaté legislativě, vždy však se souhlasem Rady a EP (v případě delegovaných aktů) nebo členských států (v případě prováděcích aktů; procedura dohledu ze strany členských států se nazývá komitologie). V případě prováděcích aktů se jedná primárně o technické záležitosti za účelem sjednocení kritérií. Například ve směrnici k omezení spotřeby lehkých plastových nákupních tašek může EK nastavit jednotná kritéria pro výpočet spotřeby těchto plastových tašek. V případě delegovaných aktů může EK za úzce vymezených podmínek (viz článek 290 SFEU) „doladit“ samotnou legislativu.

Převážnou část těchto aktů vydává ve spolupráci se speciálně ustanovenými výbory, v nichž působí reprezentanti členských států nebo odborníci.

Legislativní pravomoc – EK má výsadní právo iniciovat (předkládat) návrhy legislativních aktů Evropské unie. Nové normy pak schvaluje Rada EU a Evropský parlament, které mohou předlohy modifikovat svými pozměňovacími návrhy.

Vlastní rozhodovací pravomoc má Komise v některých společných politikách a v záležitostech mezinárodně-obchodních vztahů. K jejím dalším pravomocem patří navrhování a spravování rozpočtu Unie. Je zmocněna samostatně vydávat normy administrativního charakteru. Komise může dočasně vyhlásit preventivní opatření na ochranu vnitřního trhu před dumpingovými dovozy ze třetích zemí. Dále zastupuje EU na jednáních o dohodách o obchodní a hospodářské spolupráci se třetími zeměmi.

Kontrolní pravomoc – EK může po zjištění porušení evropského práva podat žalobu na členský stát pro nedodržování nebo nezavádění práva EU. Má právo na informace od členských států. O činnosti EU každoročně podává zprávu.

Organizace EK

- Činnost Komise je zabezpečována prostřednictvím Generálních ředitelství a úřadů, tzv. specializovaných služeb (services). Komise má přibližně 32 tisíc zaměstnanců, z nichž přibližně patnáct procent tvoří překladatelská a tlumočnická služba.

Evropský parlament

Sídlí ve Štrasburku, Bruselu a Lucemburku. Je složen ze 720 poslanců volených v přímých volbách občany EU každých 5 let. Počet europoslanců pro každý členský stát se řídí zásadou degresivní proporcionality. To znamená, že rozdělení křesel zohledňuje počet obyvatel členských států, ale i potřebu minimálního zastoupení evropských občanů z menších zemí. Minimální počet křesel je šest (má například Malta, tj. cca 85 tis. obyvatel na europoslance), maximální 96 (Německo, 865 tis. obyvatel na europoslance). Česká republika má 21 europoslanců.

Evropský parlament je jediný přímo volený orgán EU. Jeho hlavní rolí je demokratická kontrola zákonodárného procesu a výkonné moci, schvalování návrhu rozpočtu. Díky postupným změnám evropských smluv Parlament nyní disponuje významnými legislativními a rozpočtovými pravomocemi, a spolu se zástupci členských států v Radě tak může určovat budoucí směřování evropské integrace.

Rozpravy, názory a usnesení jsou zveřejňovány v Úředním věstníku EU.

Evropský parlament má tři základní pravomoci – legislativní, rozpočtovou a kontrolní.

1) Legislativní pravomoc

Na tvorbě legislativních aktů se v současné době může podílet dvěma základními způsoby:

Řádný legislativní postup – zde se Evropský parlament podílí na přijímání legislativy s Radou. V případě, že není nalezena shoda, schází se dohodovací výbor složený ze stejného počtu členů obou institucí. Nedojde-li k dohodě, návrh bude odmítnut, což se ovšem v praxi stává jenom výjimečně. V rámci řádného legislativního postupu je přijímána drtivá většina evropských právních předpisů.

Řádný legislativní postup je upraven v článku 294 SFEU v konsolidovaném znění. Probíhá až ve třech čteních. První čtení není časově omezeno, legislativní postup ve druhém čtení je omezen lhůtou 3 měsíce a třetí čtení je pak omezeno 6 týdny (nedojde-li v této lhůtě k přijetí návrhu, pokládá se navrhovaný akt za nepřijatý).

Zvláštní legislativní postup – je zaveden článkem 289 odst. 2 SFEU v konsolidovaném znění. Ve zvláštních případech stanovených Smlouvami je přijetí nařízení, směrnice nebo rozhodnutí Evropským parlamentem za účasti Rady nebo Radou za účasti Evropského parlamentu zvláštním legislativním postupem.

2) Rozpočtová pravomoc

Evropský parlament sdílí společně s Radou pravomoc nad finančními prostředky. Evropský parlament a Rada stanoví zvláštním legislativním postupem roční rozpočet EU (čl. 314 a následující, SFEU v konsolidovaném znění).

3) Kontrolní pravomoc

Evropský parlament má dohled nad aktivitami Unie, činností Komise a dalších orgánů. Pro výkon své kontrolní pravomoci může mj. zřídit dočasné vyšetřovací výbory.

Ve vztahu ke Komisi má Parlament pravomoc schvalovat jmenovaného předsedu Evropské komise. Parlament také vyslovuje důvěru nové Komisi jako celku. Parlament má právo Komisi odvolat, ještě nikdy to však neudělal. Komise také musí předložit Parlamentu svůj program a často je zastoupena i na zasedání parlamentních výborů.

Pro období 2019–2024 měl Evropský parlament 20 stálých výborů a 4 podvýbory (stálé výbory jsou např. Výbor pro zahraniční věci, Výbor pro rozvoj, Výbor pro mezinárodní obchod, Rozpočtový výbor, Výbor pro rozpočtovou kontrolu, Hospodářský a měnový výbor, Výbor pro zaměstnanost a sociální věci, Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin, Výbor pro regionální rozvoj a další). Zasedání parlamentních výborů jsou veřejná a konají se jednou či dvakrát za měsíc.

Proces přijímání legislativy v oblasti EU fondů pro nadcházející programové období

Příslušná legislativa pro provádění fondů EU je přijímána vždy pro dané programové období v délce zpravidla 7 let. EK v předstihu před začátkem programového období zveřejní návrhy příslušné legislativy – jde zejména o nařízení EP a Rady o společných ustanoveních (tzv. Obecné nařízení) a další specifická nařízení obsahující zvláštní úpravu pro jednotlivé fondy. Projednávání návrhů následně probíhá na několika úrovních.

Základní platformou pro vyjednávání legislativy pro programové období 2021-2027 na pracovní úrovni byla Pracovní skupina Rady EU pro strukturální opatření a nejvzdálenější regiony (Working Party on Structural Measures and Outermost Regions, SMOR). Organizace jednotlivých jednání a procesního průběhu vyjednávání přísluší členské zemi, která aktuálně předsedá Radě EU. Jednání probíhají zpravidla 1 – 2x týdně, k návrhům se v jejich rámci vyjadřují všechny členské státy.

Podklady pro jednání v podmínkách ČR, na kterých členské státy zpravidla zastupuje člen stálého zastoupení v Bruselu, připravuje koordinátor na úrovni členského státu, určený v závislosti na obsahu příslušného legislativního aktu. V ČR bylo vyjednáváním textu Obecného nařízení pro období 2021-2027 pověřeno Ministerstvo pro místní rozvoj – Národní orgán pro koordinaci (MMR–NOK). MMR–NOK tuto roli plní i při započatém vyjednávání o podobě politiky soudržnosti po roce 2027.

V rámci přípravy tzv. instrukce pro jednání (mandátu, na základě kterého zástupce ČR vystupuje) **koordinátor** navrhuje text instrukce vč. znění případného vystoupení zástupce ČR na jednání. Dalšími zapojenými subjekty jsou **garanti** jednotlivých ustanovení daného právního předpisu, kteří odpovídají za věcný obsah pozice ČR ve vazbě na dané ustanovení a vyjadřují se k návrhu textu instrukce před jejím rozesláním k připomínkám. Připomínkování probíhá na dvou úrovních – jednak v rámci tzv. Resortní koordinační skupiny MMR, jejímiž členy jsou řídicí orgány, NOK, AO, PO a další zainteresovaní partneři, jednak také prostřednictvím subjektů zapojených do připomínkování prostřednictvím Databáze politik Evropské unie (tzv. DAP), který provozuje Úřad vlády ČR. Po obdržení připomínek koordinátor připomínky zapracuje, případně jejich zapracování konzultuje s příslušným garantem daného ustanovení, který rozhodne, zda připomínka bude zapracována či nikoliv. Finální verze instrukce je vždy před jednáním zveřejněna v DAPu.

Příprava podkladů probíhá obvykle ve velmi krátkých termínech pro všechny zúčastněné, protože podklady pro jednání vč. detailního programu předsednická země často zveřejňuje pouze s několikadenním (zpravidla dvoudenním), nebo i jen několikahodinovým předstihem před samotným jednáním.

Po projednání návrhů na úrovni SMOR jednání pokračuje na tzv. COREPER (Výbor stálých zástupců), kde se schvalují výstupy pro Radu, diskutují se politické prvky, schvaluje se obecný přístup Rady a mandát pro jednání s EP, kde se diskutují neuzavřené prvky s cílem nalézt shodu. Další úrovní je pak Rada pro obecné záležitosti (General Affairs Council, GAC), popř. specificky zaměřená na politiku soudržnosti, v níž zasedají převážně ministři pro evropské záležitosti ze všech členských států EU, resp. ministři odpovědní za politiku soudržnosti.

Legislativa k PS se schvaluje tzv. kvalifikovanou většinou.

3. Uved'te, co je to řídící orgán a jaká je jeho funkce podle práva EU. Uved'te, které subjekty plní v ČR roli řídicích orgánů.

Řídící orgán je orgán zodpovědný za účelné, efektivní a hospodárné řízení a provádění programu v souladu se zásadami řádného finančního řízení. Funkcemi řídicího orgánu programu spolufinancovaného z EFRR, ESF+, FS, FST a z ENRAF může být pověřen celostátní, regionální nebo místní orgán veřejné správy nebo veřejný či soukromý subjekt. Pro období 2021–2027 plní roli ŘO pro jednotlivé operační programy tyto subjekty:

- Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost, řízený Ministerstvem průmyslu a obchodu;
- Operační program Jan Amos Komenský, řízený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy;
- Operační program Zaměstnanost+, řízený Ministerstvem práce a sociálních věcí;
- Operační program Doprava, řízený Ministerstvem dopravy;
- Operační program Životní prostředí, řízený Ministerstvem životního prostředí;
- Integrovaný regionální operační program, řízený Ministerstvem pro místní rozvoj;
- Operační program Spravedlivá transformace, řízený Ministerstvem životního prostředí;
- Operační program Technická pomoc, řízený Ministerstvem pro místní rozvoj;
- Operační program Rybářství, řízený Ministerstvem zemědělství;

- Operační program Fondu pro vnitřní bezpečnost, řízený Ministerstvem vnitra;
- Operační program Nástroje pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky, řízený Ministerstvem vnitra.

V ČR působí také jeden řídicí orgán tzv. programu přeshraniční spolupráce, kterým je Interreg Česko – Polsko, řízený Ministerstvem pro místní rozvoj.

V souladu s čl. 71 obecného nařízení 2021/1060 může řídicí orgán určit jeden nebo více zprostředkujících subjektů k vykonávání určitých úkolů na jeho odpovědnost. Ujednání mezi řídicím orgánem a zprostředkujícími subjekty se zaznamenají písemně.

Řídící orgán vykonává činnosti v souladu s čl. 72-76 obecného nařízení 2021/1060. Dále viz příslušné ustanovení:

Článek 72

Funkce řídicího orgánu

1. Řídící orgán odpovídá za řízení programu tak, aby bylo dosaženo jeho cílů. Vykonává zejména tyto funkce:

- a) vybírá operace v souladu s článkem 73, s výjimkou operací uvedených v čl. 33 odst. 3 písm. d);
- b) plní úkoly v oblasti řízení programu v souladu s článkem 74;
- c) podporuje práci monitorovacího výboru v souladu s článkem 75;
- d) dohlíží na zprostředkující subjekty;
- e) elektronicky zaznamenává a uchovává údaje o každé operaci nezbytné pro monitorování, hodnocení, finanční řízení, kontrolu a audit v souladu s přílohou XVII a zajišťuje bezpečnost, celistvost a důvěrnost údajů a ověřování uživatelů.

2. Členský stát může účetní funkci uvedenou v článku 76² svěřit řídicímu orgánu nebo jinému subjektu.
3. V případě programů podporovaných z AMIF, ISF a BMVI vykonává účetní funkci řídicí orgán nebo na jeho odpovědnost.

Článek 73

Výběr operací řídicím orgánem

1. Pro výběr operací řídicí orgán stanoví a uplatňuje kritéria a postupy, jež jsou nediskriminační a transparentní, zajišťují přístupnost osobám se zdravotním postižením, zajišťují genderovou rovnost a zohledňují Listinu základních práv Evropské unie, zásadu udržitelného rozvoje a politiku Unie v oblasti životního prostředí v souladu s článkem 11 a čl. 191 odst. 1 Smlouvy o fungování EU.

Kritéria a postupy zajistí, aby byly vybrány operace s přihlédnutím k cíli maximalizovat přínos financování z prostředků Unie k dosažení cílů programu.

2. Při výběru operací řídicí orgán:

- a) zajistí, aby vybrané operace byly v souladu s programem, včetně jejich souladu s příslušnými strategiemi, z nichž program vychází, a rovněž účinně přispívaly k dosažení specifických cílů programu;
- b) zajistí, aby vybrané operace, které spadají do působnosti základní podmínky, byly v souladu s příslušnými strategiemi a plánovacími dokumenty vytvořenými za účelem splnění dané základní podmínky;
- c) zajistí, aby vybrané operace vytvářely nejlepší vztah mezi výší podpory, realizovanými činnostmi a dosažením cílů;
- d) u operací zahrnujících investice do infrastruktury nebo produktivní investice ověří, že příjemce má nezbytné finanční zdroje a mechanismy, které pokryjí náklady na provoz a údržbu, aby byla zajištěna jejich fiskální udržitelnost;
- e) zajistí, aby vybrané operace, které spadají do oblasti působnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU, podléhaly posuzování vlivů na životní prostředí nebo zjišťovacímu řízení a aby bylo řádně zohledněno posouzení alternativních řešení, a to na základě požadavků uvedené směrnice;
- f) ověří, že pokud operace začaly před podáním žádosti o financování řídicímu orgánu, bylo dodrženo použitelné právo;
- g) zajistí, aby vybrané operace spadaly do působnosti daného fondu a aby byly přiřazeny určitému typu intervence;
- h) zajistí, aby operace nezahrnovaly činnosti, které byly součástí operace podléhající přemístění v souladu s článkem 66, nebo které by představovaly převod výrobní činnosti v souladu s čl. 65 odst. 1 písm. a);

---

² Na základě Usnesení vlády ČR č. 677 ze dne 26. července 2021, kterým došlo ke schválení Pravidel řízení a koordinace Dohody o partnerství v programovém období 2021-2027, bylo zajištěním výkonu role platebního orgánu, vykonávajícího účetní funkci pro programy spolufinancované z EFRR, FS, ESF+, FST a ENRAF pověřeno Ministerstvo financí.

- i) zajistí, aby vybrané operace nebyly přímo dotčeny odůvodněným stanoviskem Komise ohledně nesplnění povinnosti podle článku 258 Smlouvy o fungování EU, které stanoví, že je ohrožena legalita a správnost výdajů nebo výkonnost operací;
- j) zajistí posouzení klimatické odolnosti investic do infrastruktury s očekávanou životností alespoň pět let.

Pokud jde o písmeno b) tohoto odstavce, jsou v případě cíle politiky jedna, jak je stanoven v čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení o EFRR a Fondu soudržnosti, v souladu s příslušnými strategiemi inteligentní specializace pouze operace, které odpovídají specifickým cílům uvedeným v bodech i) a iv) zmiňovaného písmene.

3. Řídicí orgán zajistí, aby byl příjemci poskytnut dokument, který stanoví všechny podmínky podpory pro každou operaci, včetně zvláštních požadavků týkajících se produktů či služeb, které mají být dodány, plánu jejího financování a lhůty pro její provedení a případně metodu, která se použije pro stanovení nákladů operace, a podmínky pro vyplacení podpory.

4. V případě operací, které obdržely „pečeť excelence“, nebo operací vybraných v rámci programu spolufinancovaného z Horizontu Evropa se může řídicí orgán rozhodnout udělit podporu z EFRR nebo ESF+ přímo, pokud uvedené operace splňují požadavky stanovené v odst. 2 písm. a), b) a g).

Řídicí orgány navíc mohou na operace uvedené v prvním pododstavci použít kategorie, maximální částky a metody výpočtu způsobilých nákladů stanovené v rámci příslušného nástroje Unie. Tyto prvky jsou stanoveny v dokumentu uvedeném v odstavci 3.

5. Pokud řídicí orgán vybere operaci strategického významu, do jednoho měsíce o tom uvědomí Komisi a poskytne jí o této operaci všechny příslušné informace.

Článek 74

Řízení programu řídicím orgánem

1. Řídicí orgán:

- a) provádí řídicí kontroly s cílem ověřit, že spolufinancované produkty a služby byly dodány a že operace je v souladu s použitelným právem, programem a podmínkami podpory operace, a:
  - i) mají-li být uhrazeny náklady podle čl. 53 odst. 1 písm. a), že byla proplacena částka výdajů požadovaných příjemci ve vztahu k těmto nákladům a že příjemci vedou oddělené účetní záznamy nebo používají vhodné účetní kódy u všech transakcí souvisejících s operací;
  - ii) mají-li být uhrazeny náklady podle čl. 53 odst. 1 písm. b), c) a d), že byly splněny podmínky pro úhradu výdajů příjemci;
- b) zajistí, s výhradou dostupnosti finančních prostředků, aby příjemce obdržel splatnou částku v plné výši, a to nejpozději do 80 dní ode dne předložení žádosti o platbu příjemcem; uvedená lhůta může být přerušena, pokud informace předložené příjemcem řídicímu orgánu neumožňují rozhodnout, zda je daná částka splatná;
- c) má zavedena účinná a přiměřená opatření a postupy proti podvodům s přihlédnutím ke zjištěným rizikům;
- d) předchází nesrovnalostem, zjišťuje a napravuje je;
- e) potvrzuje legalitu a správnost výdajů uvedených v účtech;
- f) vypracovává prohlášení řídicího subjektu v souladu se šablonou stanovenou v příloze XVIII.

V případě prvního pododstavce písm. b) se žádná částka neodečítá ani nezadržuje a nejsou vybírány žádné zvláštní poplatky či jiné poplatky s rovnocenným účinkem, které by snížily tyto částky příslušející příjemcům.

V případě operací prováděných v partnerství veřejného a soukromého sektoru provádí řídicí orgán platby na účelově vázaný účet, zřízený k tomuto účelu na jméno příjemce a určený k použití v souladu s dohodou o partnerství veřejného a soukromého sektoru.

2. Řídicí kontroly uvedené v odst. 1 prvním pododstavci písm. a) jsou prováděny na základě rizik a jsou úměrné předem zjištěným a písemně stanoveným rizikům.

Řídicí kontroly zahrnují správní kontroly žádostí o platbu od příjemců a kontroly operací na místě. Tyto kontroly se provádějí před předložením účtů v souladu s článkem 98.

3. Je-li v rámci programu řídicí orgán rovněž příjemcem, zajišťují opatření týkající se řídicích kontrol oddělení funkcí.

Aniž je dotčen odstavec 2, může nařízení o Interreg stanovit zvláštní pravidla pro řídicí kontroly vztahující se na programy Interreg. Nařízení o AMIF, ISF a BMVI mohou stanovit zvláštní pravidla pro řídicí kontroly, která se použijí v případě, že příjemcem je mezinárodní organizace.

Článek 75

Podpora práce monitorovacího výboru od řídicího orgánu

Řídicí orgán:

- a) předává monitorovacímu výboru včas veškeré informace nezbytné pro plnění jeho úkolů;
- b) zajišťuje činnosti v návaznosti na rozhodnutí a doporučení monitorovacího výboru.

Článek 76

Účetní funkce

V souladu s čl. 72 odst. 2 obecného nařízení může členský stát **svěřit účetní funkci** uvedenou v článku 76 **řídicímu orgánu** nebo **jinému subjektu**. Nicméně, v souladu s Usnesením vlády č. 677 ze dne 26. července 2021, kterým došlo ke schválení Pravidel řízení a koordinace Dohody o partnerství v programovém období 2021–2027, byla tato funkce svěřena **Ministerstvu financí**, které není řídicím orgánem, ale platebním orgánem, tj. jiným subjektem.

4. Uved'te, co je platební orgán a auditní orgán podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060 a jaké jsou jeho funkce.

Platební orgán

Platebním orgánem („PO“) se rozumí ústřední orgán státní správy zodpovědný za celkové finanční řízení prostředků poskytnutých České republice z rozpočtu EU.

V programovém období 2021-2027 zajišťuje v souladu s Usnesením vlády č. 677 ze dne 26. července 2021, kterým došlo ke schválení Pravidel řízení a koordinace Dohody o partnerství v programovém období 2021-2027, Ministerstvo financí výkon role **platebního orgánu**, vykonávajícího **účetní funkci**. Rozhodnutím ministra financí byl výkonem účetní funkce a funkce platebního orgánu pro programy spolufinancované z EFRR, ESF+, FS, FST a ENRAF (dále jen „fondy“) pověřen **odbor Evropské fondy Ministerstva financí**.

V souladu s čl. 72 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (dále jen „obecné nařízení“) může členský stát **svěřit účetní funkci** uvedenou v článku 76 **řídícímu orgánu** nebo **jinému subjektu**.

Svěří-li členský stát účetní funkci **jinému subjektu než řídícímu orgánu** v souladu s čl. 72 odst. 2 obecného nařízení, je dotyčný subjekt rovněž určen jako **programový orgán**. Tentýž orgán může být odpovědný **za více než jeden program**.

Dle čl. 76 obecného nařízení **účetní funkce zahrnuje**:

- a. **vypracování a předkládání žádostí o platbu** Komisi v souladu s čl. 91 a 92 téhož nařízení;
- b. **vypracování a předkládání účtů** potvrzující úplnost, přesnost a věrohodnost účtů v souladu s článkem 98 téhož nařízení a **vedení elektronických záznamů** o všech prvcích účtů včetně žádostí o platbu;
- c. **přepočtení částek výdajů vzniklých v jiné měně na eura** za použití měsíčního účetního směnného kurzu Komise platného v měsíci, v němž je výdaj zaznamenán v účetních systémech subjektu odpovědného za plnění úkolů stanovených v tomto článku.

Účetní funkce nezahrnuje kontroly na úrovni příjemců.

Veškeré činnosti vyplývající pro Českou republiku ze zajištění sdílené odpovědnosti za správu fondů a ze zavedení řídicích a kontrolních systémů podléhají nezávislému a objektivnímu auditu v souladu s právními předpisy EU a ČR. Tyto audity provádí kromě auditního orgánu i další orgány, např. Evropská komise nebo Evropský účetní dvůr.

Auditní orgán

Auditním orgánem je ústřední orgán státní správy zodpovědný za výkon činností v souladu s článkem 77 obecného nařízení

Dle čl. 71 obecného nařízení **určí členský stát pro každý program auditní orgán** jako tzv. **programový orgán**. Auditním orgánem je orgán veřejné správy, nicméně audit může být na jeho odpovědnost proveden i jiným veřejným nebo soukromým subjektem, který není auditním orgánem. Auditní orgán a jakýkoli subjekt provádějící audit na jeho odpovědnost musí být **funkčně nezávislý na** auditovaných subjektech a je taktéž nutné zajistit dodržování **zásady oddělení funkcí** mezi jednotlivými programovými orgány a uvnitř těchto orgánů.

Členské státy účastníci se **programu Interreg** dle článku 45 nařízení Evropského parlamentu a Rady 2021/1059 pro účely článku 71 obecného nařízení určí jediný auditní orgán. Auditní orgán programu Interreg vykonává funkce na celém území, na které se vztahuje daný program Interreg. Nemá-li auditní orgán oprávnění na celém území, na něž se vztahuje program spolupráce, je mu nápomocna skupina auditorů složená ze zástupce z každého členského státu účastnících se programu Interreg. Každý členský stát odpovídá za audity prováděné na svém území. Skupina auditorů se ustaví do tří měsíců od rozhodnutí o schválení programu Interreg.

V souladu s Usnesením vlády č. 677 ze dne 26. července 2021 zajišťuje výkon role auditního orgánu **Ministerstvo financí**. Rozhodnutím ministra financí byl výkonem funkce **auditního orgánu** pro EFRR, ESF+, FS, FST a ENRAF pověřen **odbor Auditní orgán Ministerstva financí**.

Auditní orgán na základě posouzení rizik a s přihlédnutím k popisu systému řízení a kontroly uvedenému v čl. 69 odst. 11 obecného nařízení vypracuje po konzultaci s řídicím orgánem **auditní strategii**, která se zabývá audity systémů a audity operací. Každoročně se aktualizuje a může se vztahovat na jeden nebo více programů.

V souladu s auditní strategií se do 21 měsíců od rozhodnutí o schválení programu nebo změny programu, v němž je nově určen řídicí orgán nebo orgán odpovědný za účetní funkci, provedou **audity systémů nově určených řídicích orgánů a orgánů odpovědných za účetní funkci**.

Počet provedených auditů se sníží, pokud celkové způsobilé výdaje na danou operaci nepřesahují stanovenou částku³.

Dle čl. 77 odst. 1 obecného nařízení je úkolem **auditního orgánu** provádění auditů **systému, auditů operací a auditů účtů** s cílem poskytnout Komisi nezávislé ujištění, pokud jde o účinné fungování systémů řízení a kontroly (**audity systému**) a legalitu a správnost výdajů zahrnutých do účtů předložených Komisi (**audity operací**).

Při auditu operace jsou ověřovány zejména následující skutečnosti:

- operace byla vybrána **v souladu s kritérii a postupy výběru pro program** a s přihlédnutím k cíli maximalizovat přínos financování z prostředků Unie k dosažení cílů programu,
- operace je **v souladu s programem a příslušnými strategiemi**, z nichž program vychází, a rovněž účinně přispívá k dosažení specifických cílů programu,
- operace je **v souladu s příslušnými strategiemi a plánovacími dokumenty** vytvořenými za účelem splnění základní podmínky,

---

³ v případě EFRR a Fondu soudržnosti 400 000 EUR, v případě FST 350 000 EUR, v případě ESF+ 300 000 EUR a v případě ENRAF 200 000 EUR

- operace vytváří **nejlepší vztah mezi výší podpory, realizovanými činnostmi a dosažením cílů**,
- u operace je zajištěna její **udržitelnost**,
- v případě, že operace začala **před podáním žádosti o financování** řídicímu orgánu, bylo **dodrženo použitelné právo**,
- operace **spadá do působnosti daného fondu** a byla přiřazena určitému typu intervence,
- operace **nezahrnuje činnosti**, které byly součástí operace **podléhající přemístění** v souladu s článkem 66, nebo které by představovaly převod výrobní činnosti v souladu s čl. 65 odst. 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060,
- operace **není přímo dotčena odůvodněným stanoviskem Komise** ohledně nesplnění povinnosti podle článku 258 Smlouvy o fungování EU, které stanoví, že je ohrožena legalita a správnost výdajů nebo výkonnost operací,
- byla **posouzena klimatická odolnost investic do infrastruktury** s očekávanou životností alespoň pět let.

Protože není možné ani efektivní auditovat všechny operace, provádí se audit obvykle **na vzorku operací**. Výběr vzorku operací se provádí každoročně z výdajů vykázaných Evropské komisi v předchozím účetním roce. Vzorek musí být reprezentativní a zakládat se, pokud je to možné, na statistických metodách výběru vzorků.

V případě **programů Interreg** vybere Komise za každé účetní období společný vzorek operací nebo jiných jednotek vzorku za použití metody statistického výběru vzorků, které mají auditní orgány provést.

Audit auditního orgánu podléhají jak **orgány implementační struktury**, tedy řídicí orgány, zprostředkující subjekty a platební orgán, tak i **příjemci finanční podpory** realizující operace/projekty v rámci jednotlivých programů.

Při své činnosti je auditní orgán povinen zohlednit **mezinárodně uznávané auditorské normy**. Audity se provádějí na základě pravidel platných v době, kdy byly činnosti v rámci operace uskutečněny.

V souvislosti s každoročním **auditem účtů** auditní orgán vypracuje a předloží Komisi:

- **výroční výrok auditora** v souladu s čl. 63 odst. 7⁴ finančního nařízení⁵, který je založen na veškeré provedené auditní činnosti a zahrnuje všechny tyto složky:
  - úplnost, přesnost a věrohodnost účtů;
  - legalitu a správnost výdajů zahrnutých do účtů předložených Komisi a
  - účinné fungování systému řízení a kontroly

---

⁴ K výkazu uvedenému v odst. 5 písm. a) a k souhrnu uvedenému v písm. b) uvedeného odstavce se připojí výrok nezávislého auditora vypracovaný v souladu s mezinárodně uznávanými auditorskými standardy. Tento výrok uvede, zda výkaz podává věrný a poctivý obraz skutečnosti, zda výdaje, o jejichž proplacení byla Komise požádána, jsou legální a správné a zda zavedené kontrolní systémy fungují řádně. Tento výrok rovněž uvede, zda auditní činnost nezpochybňuje tvrzení obsažená v prohlášení řídicího subjektu uvedená v odstavci 6.

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012

- **výroční kontrolní zprávu**, která splňuje požadavky čl. 63 odst. 5 písm. b)⁶ finančního nařízení a která podporuje výroční výrok auditora a shrnuje veškerá zjištění včetně analýzy povahy a rozsahu chyb a nedostatků v systémech, jakož i navrhovaných a provedených nápravných opatření a výslednou celkovou chybovost a zbytkovou chybovost u výdajů zapsaných do účtů předložených Komisi.

---

⁶ Subjekty určené podle odstavce 3 poskytnou Komisi do 15. února následujícího rozpočtového roku tyto dokumenty: b) každoroční souhrn závěrečných zpráv o auditu a informací o provedených kontrolách, včetně rozboru povahy a rozsahu chyb a nedostatků zjištěných v systémech a přijatých či plánovaných nápravných opatření.

5. Popište finanční řízení a proces uzavírání účtů dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060.

Finanční řízení pomoci poskytované z fondů EU (dále jen „fondy“) **spadá do sdílené odpovědnosti Evropské komise (EK) a členských států**. Problematika finančního řízení je upravena v čl. 86 až 112 obecného nařízení⁷.

Finanční řízení zahrnuje zejména přijímání rozpočtových závazků, platby (žádosti o platbu, vyplacení plateb, přerušování platební lhůty a pozastavení plateb), uchování příslušných dokumentů, automatické zrušení závazku⁸, sestavování, kontrolu a schvalování účetní závěrky a provádění finančních oprav⁹.

Národní úprava finančního řízení programů spolufinancovaných z rozpočtu EU je obsažena v Metodickém pokynu **pro finanční toky** programů spolufinancovaných z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu+, Fondu soudržnosti, Fondu pro spravedlivou transformaci a Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu 2021-2027.

Finanční toky prostředků z rozpočtu EU probíhají ve 4 základních liniích:

1. Evropská komise stanoví celkový objem svého závazku podle fondu a kategorie regionu;
2. následně EK zasílá České republice na zdrojový účet PO *roční předběžné financování* (v letech 2021–2026), *průběžné platby* a *platby ročních zůstatků* (na účtech za daný účetní rok) na základě žádostí o platbu, resp. na základě schválené účetní závěrky;
3. PO provádí průběžně převody prostředků z rozpočtu EU na příjmové účty organizačních složek státu (OSS) dle předkládaných souhrnných žádostí obsahujících výdaje příjemců operací ze strany jednotlivých řídicích orgánů (ŘO)¹⁰;
4. OSS průběžně uvolňují prostředky státního rozpočtu, které mají být kryty prostředky z rozpočtu EU (tzv. *předfinancování ze státního rozpočtu*) příjemcům realizujícím jednotlivé projekty.

Veškeré platby z a do EK probíhají v EUR. Převody z účtu PO organizačním složkám státu a dále platby příjemcům v rámci programů se provádějí v CZK¹¹.

Prostředky z rozpočtu EU jsou alokovány na jednotlivé programy, které dále stanoví rozdělení těchto prostředků na jednotlivé **priority** ve formě finančního plánu. **Finanční plány** jsou součástí programu (programového dokumentu daného programu). Zde je uvedena celková výše finančních přidělů pro každou prioritu podle fondu a případně podle kategorií regionů na celé programové období a podle jednotlivých let, vč. příspěvku členského státu a informace o tom, zda jej tvoří veřejné nebo soukromé příspěvky, nebo obojí, a míry spolufinancování, kterou EK aplikuje při proplácení žádostí o platbu.

---

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky

⁸ Je obsahem otázky č. 7.

⁹ Je obsahem otázky č. 7.

¹⁰ s výjimkou Interreg Česko – Polsko

¹¹ s výjimkou plateb hlavním příjemcům u Interreg Česko – Polsko, které probíhají v EUR.

V rozhodnutí Komise o přijetí příslušného programu se stanoví míra nebo míry spolufinancování a maximální výše podpory z fondů pro každou prioritu.

Míra spolufinancování pro danou prioritu se vztahuje na:

- **celkový příspěvek**, včetně příspěvků z veřejných zdrojů a soukromých příspěvků¹²; nebo
- **příspěvek z veřejných zdrojů** (tj. způsobilé výdaje z veřejných zdrojů).

V rámci ČR mají všechny programy vyjma Operačního programu Rybářství (základ pro výpočet z veřejných zdrojů povinně určen v nařízení o ENRAF) míru spolufinancování stanovenou ve vztahu k celkovému příspěvku.

Míra spolufinancování:

Míra spolufinancování u cíle „Investice pro zaměstnanost a růst“ na úrovni jednotlivých priorit nesmí být vyšší než:

- **85 %** pro méně rozvinuté regiony;
- **70 %** pro přechodové regiony, které byly v období 2014–2020 klasifikovány jako méně rozvinuté regiony;
- **60 %** pro přechodové regiony;
- **50 %** pro více rozvinuté regiony, které byly v období 2014–2020 označeny jako přechodové regiony nebo jejichž HDP na obyvatele byl nižší než 100 %;
- **40 %** pro více rozvinuté regiony.

Míra spolufinancování u Fondu soudržnosti na úrovni jednotlivých priorit nesmí být vyšší než **85 %**.

Míra spolufinancování vztahující se na region, v němž se nacházejí území určená v územních plánech spravedlivé transformace, nesmí být u priority podporované z FST vyšší než: **85 %** pro méně rozvinuté regiony, **70 %** pro přechodové regiony a **50 %** pro více rozvinuté regiony.

Míra spolufinancování u programů Interreg nesmí být vyšší než **80 %** s výjimkou případů uvedených v nařízení o Interreg.

Maximální míra spolufinancování z ENRAF na specifický cíl činí 70 % způsobilých veřejných výdajů s výjimkou specifického cíle uvedeného v čl. 14 odst. 1 písm. e) nařízení o ENRAF, pro nějž činí 100 %.

Zbytek způsobilých výdajů v rámci priority (tedy nad rámec výše uvedených procentních podílů) tvoří tzv. **národní spolufinancování daného členského státu**, jež obsahuje, s ohledem na příslušnou variantu, pouze veřejné nebo veřejné i soukromé výdaje.

---

¹² vlastní výdaje příjemců – soukromoprávních subjektů

Rozpočtové závazky Unie týkající se jednotlivých programů se v období **od 1. ledna 2021 do 31. prosince 2027** uskutečňují **v ročních splátkách**. U každého programu platí, že rozpočtový závazek na první splátku následuje až po přijetí programu Komisí.

Rozhodnutí o schválení programu přesně stanoví celkový příspěvek Unie na každý fond a každý rok.

Přezkum v polovině období a částka flexibility

U programů v rámci cíle „Investice pro růst a zaměstnanost“ se však **částka odpovídající 50 % příspěvku na roky 2026 a 2027** (dále jen „**částka flexibility**“) na každý program v každém členském státě **zadrží** a na program se **s konečnou platností přidělí poté, co Komise přijala rozhodnutí na základě tzv. přezkumu v polovině období** podle článku 18 obecného nařízení.

Členský stát v rámci přezkumu v polovině období přezkoumá všechny programy z hlediska hlavních výsledků hodnocení, plnění milníků, socioekonomické situace členského státu apod. a do 31. března 2025 předloží Komisi u každého programu posouzení týkající se výsledků přezkumu v polovině období, včetně návrhu na konečné přidělení částky flexibility uvedené v čl. 86 odst. 1 druhém pododstavci obecného nařízení. Je-li to považováno za nezbytné v návaznosti na přezkum programu v polovině období nebo v případě nových problémů, předloží členský stát Komisi posouzení společně s pozměněným programem (např. revidované nebo nové cíle, aktualizované přiděly fin. zdrojů podle priorit).

Finanční toky mezi EK a ČR

Platby příspěvků z rozpočtu EU na jednotlivé programy provádí EK v závislosti na dostupných finančních prostředcích.

Platby probíhají formou

- **předběžného financování,**
- **průběžných plateb,**
- **platby ročních zůstatků (na účtech za daný účetní rok)**

Předběžné platby budou vypláceny **v letech 2021 až 2026** v ročních splátkách v závislosti na dostupnosti prostředků, vždy před 1. červencem daného roku. **Výše roční předběžné platby je stanovena jako procento z celkové alokace pro daný program a činí 0,5 %**. Výjimku tvoří programy Interreg, které mají předběžné platby v letech 2021 a 2022 ve výši 1 % a v letech 2023 až 2026 ve výši 3 %.

Průběžné platby

Co se týče **průběžných plateb**, v průběhu účetního roku (1. 7. n do 30. 6. n+1) může členský stát předložit **maximálně šest žádostí o platbu** za každý program a fond (netýká se programů Interreg – počet žádostí o platbu je bez omezení). Současně jsou pevně stanovená data, do kdy je možné žádost o platbu EK odeslat. Každý rok může být jedna žádost o platbu předložena kdykoli v každém období mezi těmito daty: **28. únor, 31. květen, 31. červenec, 31. říjen, 30. listopad a 31. prosinec**¹³. Z těchto žádostí o platby proplácí EK vždy **95 %** z částky vypočtené z uplatněné míry spolufinancování

---

¹³ Konkrétní termíny v rámci těchto období jsou stanoveny na národní úrovni.

stanovené pro každou prioritu dle aktuálně platného rozhodnutí o programu buď na celkové způsobilé výdaje (celkový příspěvek) nebo na příspěvek z veřejných zdrojů.

Zbýlých 5 % bude vyplaceno v závislosti na výsledku z účtů.

Žádosti o platbu musí pro každou prioritu obsahovat celkovou výši způsobilých výdajů, které vznikly příjemci a které byly uhrazeny při provádění operací a celkovou výši výdajů z veřejných zdrojů vynaložených při provádění operací. V průběhu programového období jsou výdaje vykazovány kumulativně vždy za daný účetní rok.

Žádosti o platbu jsou přípustné pouze, pokud byl předložen nejnovější **balíček pro poskytnutí jistoty**¹⁴ podle článku 98 obecného nařízení. PO předloží **konečné žádosti o průběžnou platbu do 31. července po konci předchozího účetního roku.**

V závislosti na dostupných finančních prostředcích provede Komise průběžnou platbu **nejpozději do 60 dnů** ode dne registrace žádosti o platbu u EK (v případě, že je dostatek prostředků v rozpočtu EU).

Článek 51 a podrobněji čl. 94 a 95 obecného nařízení umožňují úhradu příspěvku z fondů na daný program (**vztah Evropská komise – členský stát**) na základě **jednotkových nákladů, jednorázových částek a paušálních sazeb** nebo na základě **financování nesouvisejícího s náklady** (na základě splnění předem stanovených podmínek nebo dosažení výsledků). Členské státy poskytnou příjemcům odpovídající úhradu (**vztah členský stát – příjemce**), jež může mít **jakoukoli formu podpory** (tedy tzv. skutečné náklady, náklady stanovené metodami zjednodušeného vykazování nebo financování nesouvisející s náklady).

Platby ročních zůstatků (na účtech za účetní rok)

Po schválení účtů (viz dále), v rámci kterých dochází zejména k odečtení veškerých nezpůsobilých výdajů vykázaných v žádostech o platbu EK za daný účetní rok či k dočasnému vyjmutí těch výdajů, u kterých nebylo dokončeno ověření jejich legality a správnosti, což v důsledku snižuje celkovou výši nároků předložených v žádostech o platbu EK v průběhu účetního roku, EK vypočte částku, kterou je třeba **doplatit ČR** nebo naopak **vrátit do rozpočtu EU**. Při tomto výpočtu EK zohledňuje částky zaúčtované a předložené v rámci schválené účetní závěrky, celkovou částku průběžných plateb provedených Komisí v průběhu daného účetního roku a částky předběžného financování. Po provedení tohoto výpočtu EK vyplatí veškeré závazky do 1. července roku n+2.

Roční zůstatek posledního účetního roku je vyplacen do 2 měsíců ode dne schválení závěrečné zprávy o výkonnosti programu uvedené v článku 43 obecného nařízení.

Dle čl. 93 odstavce 5 obecného nařízení **při výplatě ročního zůstatku za poslední účetní rok** nesmí celkový příspěvek z prostředků z rozpočtu EU na danou prioritu přesáhnout způsobilé veřejné výdaje uvedené v účtech posledního účetního roku pro danou prioritu ani výši podpory vyplacené jako příspěvek z rozpočtu EU příjemcům pro danou prioritu.

Vyplácení příjemcům

ŘO v závislosti na dostupných finančních prostředcích z předběžného financování zajistí, aby **příjemci obdrželi celkovou částku způsobilých výdajů z veřejných zdrojů v plné výši a ve lhůtě 80 dnů od**

---

¹⁴ Viz vysvětlení níže v textu.

data předložení své žádosti o platbu.¹⁵ Žádná částka se neodečítá ani nezadržuje a nejsou vymáhány žádné zvláštní poplatky, které by snížily tyto částky určené příjemcům.

Přerušeni platební lhůty

Komise může **na dobu nejvýše šesti měsíců přerušit platební lhůtu týkající se žádosti o průběžnou platbu**, pokud existují důkazy o možných závažných nedostatcích v systémech řízení a kontroly, aniž by byla přijata nápravná opatření nebo musí Komise provést dodatečné kontroly poté, co obdrží informace o tom, že výdaje v žádosti o platbu mohou souviset s nesrovnalostí.¹⁶

Komise okamžitě **písemně informuje členský stát a ŘO o důvodu přerušeni platební lhůty a vyzve je k nápravě situace a přerušeni platební lhůty ukončí, jakmile jsou přijata nezbytná opatření.**

Pozastavení plateb

Komise může **pozastavit všechny nebo některé platby s výjimkou předběžného financování**, jestliže např. v účinném fungování systému řízení a kontroly programu existuje závažný nedostatek, členský stát nepřijal nezbytná opatření k nápravě situace, která vedla k přerušeni platební lhůty nebo výdaje v žádosti o platbu souvisí s nesrovnalostí, jež nebyla napravena apod.

Uzavírání účtů

Jednotlivé účetní roky, resp. účetní období trvají od 1. 7. roku n do 30. 6. roku n+1.

Po odeslání konečné žádosti o průběžnou platbu v daném účetním roce následuje tzv. uzavírání účtů. Předložené žádosti o platbu za daný účetní rok jsou **do 15. 2. roku n+2** očištěny o případné finanční opravy, jsou finálně uzavřeny a odeslány do EK. Nezávisle na uzavírání účtů probíhá odesílání žádostí o průběžné platby za další účetní rok. **Komisi se předkládá účetní závěrka za každý OP.**

Účetní závěrka pokrývá účetní rok a v souladu s čl. 98 odst. 3 obecného nařízení zahrnuje na úrovni každé priority a případně fondu a kategorie regionu kromě jiného celkovou výši způsobilých výdajů, která byla zanesena do účetního systému subjektu vykonávajícího účetní funkci a zahrnuta v žádosti o konečnou platbu za daný účetní rok, celkovou výši odpovídajícího příspěvku z veřejných zdrojů a dále např. částky odejmuté během účetního roku.

Členské státy **z účtů odečtou** zejména **neoprávněné výdaje**, u kterých byly provedeny finanční opravy v souladu s článkem 103 obecného nařízení nebo **výdaje, které jsou předmětem probíhajícího posuzování legality a správnosti** (např. v rámci probíhajícího správního nebo soudního řízení). Pokud budou tyto vyjmuté výdaje následně shledány zákonnými a správnými, mohou být předloženy v dalších žádostech o průběžnou platbu v následujících účetních letech.

Členské státy předloží Komisi **za každý rok od roku 2021 do roku 2029 včetně do 15. února (výjimečně 30. března) roku n+2 následující dokumenty (tzv. balíček pro poskytnutí jistoty)¹⁷:**

- **účetní závěrku** za předchozí účetní rok;

---

¹⁵ V ČR řešeno předfinancováním ze státního rozpočtu.

¹⁶ Pro ENRAF jsou další důvody uvedeny v nařízení EP a Rady (EU) č. 2021/1139.

¹⁷ Viz článek 63 odst. 5 až 7 nařízení EP a Rady (EU) č. 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (**finanční nařízení**)

- **prohlášení řídicího subjektu** uvedené v čl. 74 odst. 1 písm. f) obecného nařízení za předchozí účetní rok;
- **výroční výrok auditora a výroční kontrolní zprávu** uveden v čl. 77 odst. 3 písm. a) a b) obecného nařízení za předchozí účetní rok.

PO potvrzuje úplnost, přesnost a věrohodnost účetní závěrky.

EK následně provede kontrolu předložených dokumentů a do 31. května roku následujícího po skončení daného účetního roku (tj. do 31. 5. n+2) se přesvědčí, že účty jsou úplné, přesné a věrohodné.

EK vypočítá částku, kterou je třeba doplatit členskému státu (částka k tíži fondů za příslušný účetní rok) nebo **naopak vrátit do rozpočtu EU**. Provedením příslušné platby nebo zpětným získáním finančních prostředků jsou **účty považovány za schválené**.

Řízení o sporných otázkách při kontrole účtů

Toto řízení Komise zahájí při kontrole účtů v situaci, kdy auditní orgán předloží **výrok auditora s výhradou** nebo **záporný výrok auditora** z důvodů souvisejících s úplností, přesností a věrohodností účtů. Komise požádá členský stát, aby do jednoho měsíce provedl **revizi účtů a opětovně předložil dokumenty tvořící balíček pro poskytnutí jistoty**.

Pokud **výrok auditora zůstane s výhradou** vyrozumí Komise členský stát **o částce k tíži fondů za daný účetní rok**.

Pokud členský stát **odsouhlasí tuto částku** do jednoho měsíce, uhradí Komise veškeré další splatné částky nebo přistoupí ke zpětnému získání finančních prostředků do dvou měsíců.

Dostupnost dokladů

Aniž jsou dotčena pravidla upravující státní podporu, řídicí orgán zajistí, aby se všechny podklady týkající se operace podporované z fondů uchovávaly na příslušné úrovni **po dobu pěti let od 31. prosince roku**, ve kterém řídicí orgán provedl poslední platbu příjemci. Nicméně uvedená lhůta se může přerušit buď v případě soudního řízení, nebo na základě žádosti Komise.

Poskytovatelům podpory je doporučeno, aby zajistili a zavázali příjemce k uchování všech dokumentů k operacím podpořeným z fondů EU alespoň po dobu deseti let od 1. 1. roku následujícího po roce, ve kterém uplyne lhůta pro splnění poslední podmínky pro realizaci projektu či jeho udržitelnost, je-li v rámci projektu stanovena, dle právního aktu o poskytnutí / převodu podpory.

6. Definujte pojem způsobilý výdaj ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060.

Způsobilými výdaji jsou ty výdaje projektu, které mohou být spolufinancovány prostřednictvím fondů EU. Způsobilé výdaje lze definovat jako výdaje, které byly vynaloženy na stanovený účel projektu, vznikly v rámci období stanoveného v právním aktu o poskytnutí podpory a jsou v souladu s příslušnými předpisy Evropské unie, národními pravidly a dalšími pravidly stanovenými příslušným řídicím orgánem pro daný operační program.

Základní pravidla způsobilosti výdajů

Výchozím právním předpisem, který určuje rámec pravidel způsobilosti výdajů, je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (dále „obecné nařízení“). Pro jednotlivé fondy EU jsou stanovena speciální pravidla způsobilosti výdajů v nařízeních pro jednotlivé fondy. Tato nařízení přitom vymezují rozsah pomoci a také typy aktivit či kategorie výdajů, které jsou pro financování z daného fondu nezpůsobilé.¹⁸

Na základě čl. 63 odst. 1 obecného nařízení jsou **konkrétní pravidla způsobilosti výdajů**, s výjimkami stanovenými ve specifických nařízeních pro každý z fondů EU, **stanovena na národní úrovni**: „Způsobilost výdajů se kromě případů, kdy jsou přímo v tomto nařízení nebo v pravidlech pro daný fond či na jejich základě stanovena zvláštní pravidla, určuje na základě vnitrostátních pravidel.“

V České republice stanovuje obecná pravidla způsobilosti výdajů Ministerstvo pro místní rozvoj, a to **Metodickým pokynem pro způsobilost výdajů a jejich vykazování v programovém období 2021–2027**¹⁹. Metodický pokyn MMR slouží k zajištění jednotné aplikace pravidel způsobilosti výdajů pro příspěvky z fondů EU. Cílem tohoto metodického pokynu je **stanovit jednotná pravidla způsobilosti výdajů a definovat základní podmínky způsobilosti výdajů**.

Jednotliví poskytovatelé podpory z fondů EU jsou dále povinni promítnout pravidla stanovená uvedeným metodickým pokynem do řídicí dokumentace a metodických pravidel příslušného programu a konkretizovat je dle požadavků řízení a zaměření jednotlivých programů. Tyto podmínky mohou poskytovatelé podpory stanovit přísněji, nikdy však není možné uplatňovat pravidla mírnější.

Výše uvedeným postupem je zaručena závaznost těchto pravidel pro všechny subjekty implementace a prostřednictvím právního aktu o poskytnutí/převodu podpory také pro všechny příjemce podpory.

---

¹⁸ Viz např. čl. 7 nařízení o EFRR a FS; čl. 16 nařízení k ESF+; čl. 13 nařízení o ENRAF; čl. 9 nařízení o FST.

¹⁹ Znění uvedeného dokumentu je dostupné na webových stránkách spravovaných Ministerstvem pro místní rozvoj – <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/metodicke-dokumenty>.

Způsobilost výdaje

Aby mohl být výdaj shledán způsobilým, musí splňovat nastavené podmínky způsobilosti výdajů. Základní podmínky způsobilosti výdajů, zakotvené především ve výše uvedeném metodickém pokynu Ministerstva pro místní rozvoj, jsou následující:

Hledisko způsobilosti výdaje:	Podmínky způsobilosti výdaje:
I. VĚCNÁ ZPŮSOBILOST VÝDAJE	Soulad s právními předpisy, pravidly programu a podmínkami podpory.
II. PŘIMĚŘENOST VÝDAJE	Jeho výše je výsledkem optimálního vztahu mezi jeho hospodárností, účelností a efektivností.
III. ČASOVÁ ZPŮSOBILOST VÝDAJE	Vznik a úhrada příjemcem od počátku programového období nebo ode dne předložení programu Evropské komisi, podle toho, co nastane dříve, do 31. 12. 2029.
IV. MÍSTNÍ ZPŮSOBILOST VÝDAJE	Operace nebo jejich části mohou být implementovány v rámci ČR, mimo území ČR i mimo území EU, pokud přispívají k cílům programu.
V. VYKÁZÁNÍ VÝDAJE	Identifikovatelný, prokazatelný a doložitelný výdaj.

Uvedené podmínky musí být **naplněny zásadně kumulativně**, tedy všechny zároveň. Jestliže není kterákoliv z uvedených z podmínek naplněna (vyjma zvláštní právní úpravy), **nelze výdaj posoudit jako způsobilý** pro příspěvek z fondů EU.

a) Věcná způsobilost výdaje

Hledisko věcné způsobilosti výdaje vyžaduje, aby výdaj byl v souladu s:

- pravidly způsobilosti výdajů stanovenými v obecném nařízení a specifických nařízeních k fondům EU;
- pravidly způsobilosti stanovenými na národní úrovni;
- právními předpisy ČR a EU relevantními pro danou operaci;
- pravidly a cíli programu;
- podmínkami podpory, stanovenými v právním aktu o poskytnutí/převodu podpory vydaném dle vnitřních předpisů poskytovatele podpory.

Vzhledem ke specifitě zaměření jednotlivých programů jsou konkrétní podmínky způsobilosti výdaje zpravidla stanoveny poskytovatelem podpory²⁰. Poskytovatel podpory je zároveň povinen zajistit, aby příjemci byli o podmínkách způsobilosti výdajů řádně informováni.

b) Přiměřenost výdaje

Výdaje musí být přiměřené a musí být vynaloženy v souladu s následujícími principy:

- hospodárnosti (= minimalizace výdajů při respektování cílů projektu)
- účelnosti (= přímá vazba na projekt a nezbytnost pro realizaci projektu)
- efektivnosti (= maximalizace poměru mezi výstupy a vstupy projektu)

c) Časová způsobilost výdaje

V souladu s čl. 63 odst. 2 obecného nařízení jsou výdaje způsobilé pro poskytnutí příspěvku z fondů, jestliže vznikly příjemci a byly uhrazeny při provádění operací v období ode dne předložení programu Komisi nebo **od 1. ledna 2021**, podle toho, co nastane dříve, **do 31. prosince 2029**.

V případě využití zjednodušených metod vykazování a financování nesouvisejícího s náklady²¹ **se opatření, která tvoří základ pro úhradu**, musí realizovat mezi dnem předložení programu Komisi nebo **od 1. 1. 2021**, podle toho, co nastane dříve, a **31. 12. 2029**. Datum uskutečnění plateb za tato opatření nemá vliv na plnění podmínek časové způsobilosti.

Operace nelze vybrat pro poskytnutí podpory z fondů EU, pokud byly fyzicky dokončeny nebo plně provedeny dříve, než příjemce předloží žádost o financování v rámci programu řídicímu orgánu, a to bez ohledu na to, zda příjemce provedl všechny související platby či nikoli.

Za způsobilé lze považovat výdaje vzniklé v průběhu realizace projektu, přičemž období realizace projektu je přesně definováno v rámci právního aktu o poskytnutí podpory. Za způsobilé lze považovat také výdaje, které realizaci projektu předcházejí a jsou pro realizaci projektu nezbytné (např. výdaje spojené s přípravou projektové dokumentace apod.) nebo výjimečně i výdaje vzniklé v období po ukončení realizace projektu (typicky platy zaměstnanců vyplacené po ukončení realizace projektu).

d) Místní způsobilost výdaje

Z hlediska místní způsobilosti platí, že operace nebo jejich části mohou být implementovány **v rámci ČR, mimo území ČR i mimo území EU**, pokud přispívají k cílům programu.

V případě EFRR musí mít výdaj vazbu na podporovaný region. Výdaje související s operacemi podporovanými z EFRR, které se vztahují na více kategorií regionu (čl. 108 odst. 2 obecného nařízení), v rámci členského státu, se přidělí na dotčené kategorie regionu **na poměrném základě dle objektivních kritérií** (čl. 63 odst. 3 obecného nařízení, např. dle počtu obyvatel dotčených regionů nebo v případě vysokých škol podle počtu studentů z dotčených regionů).

---

²⁰ např. může zúžit věcnou způsobilost výdajů, omezit časovou způsobilost výdajů nebo stanovit maximální finanční limity způsobilosti (např. na projektovou dokumentaci apod.)

²¹ viz čl. 53 odst. 1 písm. b), c) a f) obecného nařízení

V případě ESF+ mohou být výdaje související s operacemi přiděleny na kteroukoli kategorii regionu v rámci programu pod podmínkou, že daná operace přispívá k dosažení specifických cílů programu (tedy i bez vazby na podporovaný region).

V případě FST přispívají výdaje související s operacemi k provádění příslušného územního plánu spravedlivé transformace (tedy se vztahují k regionům, na které se příslušný plán spravedlivé transformace vztahuje).

V souladu s čl. 63 odst. 4 obecného nařízení lze celou operaci nebo její část provádět **i mimo členský stát, a to i mimo Unii**, za předpokladu, že operace přispívá k cílům programu, a to bez dalšího omezení (na rozdíl od programového období 2014-2020).

e) **Vykazování výdajů**

Příjemce pomoci je povinen způsobilé výdaje nárokové pro daný projekt řádně doložit, a to příslušným účetním dokladem, popřípadě další podpůrnou dokumentací vyžadovanou v rámci jednotlivých programů. Prostřednictvím účetních, daňových či jiných dokladů prokazuje příjemce vždy časovou způsobilost pro vznik výdaje, přímou vazbu vynaloženého výdaje na projekt a jeho nezbytnost pro realizaci projektu. Výjimku tvoří výdaje, které spadají pod režim daný možnostmi zjednodušeného vykazování výdajů, kde není zapotřebí výdaje dokládat účetními doklady.

Výjimku tvoří výdaje, které spadají pod režim daný možnostmi zjednodušeného vykazování výdajů, kde není zapotřebí výdaje dokládat účetními doklady.

Při vykazování výdajů dále platí zákaz dvojího financování výdajů. **Výdaje/aktivity** (případně jejich alikvótní část), na které bude poskytnuta podpora z prostředků fondů EU, **nelze financovat z jiných finančních prostředků EU ani z jiných veřejných dotačních / grantových nástrojů**. Obdobně způsobilé výdaje/aktivity jedné operace (případně jejich alikvótní část) v rámci programu nelze financovat v rámci jiné operace daného programu, tj. tak, aby bylo zamezeno překryvu jednotlivých podpor.

a) Úplné vykazování výdajů

V rámci úplného vykazování výdajů dochází ke stanovení výše způsobilých výdajů pro příspěvek z fondů EU na základě vykázání skutečně vzniklých a uhrazených výdajů. Příjemci musí zajistit **jednoznačné přiřazení účetních položek ke konkrétnímu projektu**, tj. zejména výnosů a nákladů a zařazení do evidence majetku např. účetním, daňovým či jiným dokladem (např. faktury, výpisy z bankovního účtu apod.).

Poskytovatel podpory je oprávněn umožnit příjemcům **využití seznamu účetních dokladů namísto předkládání faktur** splňujících náležitosti dle § 11 zákona o účetnictví, ostatních účetních dokladů nebo dokladů stejné důkazní hodnoty jako příloh k žádosti o platbu, a to takovým způsobem, který nepředstavuje dodatečnou administrativní zátěž.

Maximální limit pro začlenění do seznamu účetních dokladů je 20 000 Kč za jeden účetní doklad.

b) Zjednodušené metody vykazování a financování nesouvisející s náklady

Na rozdíl od úplného vykazování výdajů dochází v případě:

- užití zjednodušených metod vykazování výdajů (dále jen „ZMV“) k vykazování stanovených paušálních sazeb a částek, které představují odhad skutečných výdajů vynaložených příjemcem za účelem realizace projektu;
- užití financování nesouvisejícího s náklady (dále jen „FNN“) k vykazování částek vázaných buď na dosažení výsledků nebo splnění podmínek, týkajících se dosažení pokroku při provádění programů nebo plnění jejich cílů (na úrovni projektu je možné provést úhradu dotace, resp. podpory na základě doložení splnění průběžných „milníků“ jako je např. vyhlášení výzvy k předložení projektových žádostí, uzavření x % právních aktů, předložení certifikátu o rekvalifikaci x účastníků, uvedení x zařízení do užívání apod.). Využití FNN musí být zakotveno v programu²² a podléhá schválení Komisí.

Rozlišujeme dvě základní úrovně finančních toků, na nichž je možné nastavit a využít ZMV a FNN:

- a) úroveň Komise a program (financování příspěvku EU založeném na ZMV a/nebo FNN²³, dále jen „vyšší úroveň“) a
- b) úroveň program a příjemce (poskytnutí podpory příjemcům s využitím ZMV a/nebo FNN²⁴, dále jen „nižší úroveň“).

V případě ZMV se za způsobilé výdaje považují částky vypočtené na základě čl. 53 odst. 3 obecného nařízení.

Metody ZMV jsou uvedeny v čl. 53 odst. 3 písm. a) až e) obecného nařízení a musí být:

- nastaveny předem a řádně zdokumentovány;
- zapracovány buď v programu²⁵ a/nebo v řídicí dokumentaci poskytovatele podpory, odkaz na ně musí být uveden ve výzvě pro předkládání žádostí o podporu a v právním aktu o poskytnutí / převodu podpory;
- v případě jejich aplikace na vyšší úrovni předem konzultovány a ověřeny AO.

Příjemci a partneři s finančním příspěvkem nejsou povinni výdaje, které spadají pod režim ZMV nebo FNN, jednoznačně přiřazovat ke konkrétnímu projektu a prokazovat je účetními doklady. Dané neplatí v případě nákladů, které tvoří základ pro výpočet paušálních nákladů a na které se použije metoda úplného vykazování výdajů. Tyto náklady musí být příjemcem náležitě doloženy pomocí účetních dokladů.

---

²² Viz Příloha V obecného nařízení, kapitola 8, dodatek 2.

²³ Viz čl. 51 písm. (a), (c), (d), (e) a (f), 94 a 95 obecného nařízení.

²⁴ Viz čl. 53 odst. 1 písm. (b), (c), (d), (e) a (f) obecného nařízení. Obecné nařízení a specifická nařízení k Fondům mohou stanovit částky a sazby ZMV, které lze přímo aplikovat bez nutnosti provádět jejich výpočet a předložit k posouzení a schválení Komisí a Auditnímu orgánu, jedná se o tzv. off-the-shelf metody.

²⁵ Dané platí pouze v případě, kdy je ZMV využívána na vyšší úrovni. Údaje k ZMV tvoří součást přílohy šablony programu (viz příloha V, dodatek 1 obecného nařízení), který se předkládá Komisí ke schválení. ZMV mohou být v programu zavedeny rovněž později po jeho schválení na základě změny programu schválené Komisí.

V případě ZMV je cílem případných finančních auditů či kontrol výlučně ověření **dosažení předem identifikovaných výstupů, výsledků** v případě jednotkových nákladů a jednorázových částek, správnosti a legálnosti přímých výdajů, financovaných formou skutečného vykazování výdajů, které tvoří základ pro aplikaci paušální sazby a dále **splnění podmínek dle pravidel stanovených poskytovatelem podpory** v právním aktu o poskytnutí/převodu podpory). V případě FNN se ověřuje dosažení výsledku nebo splnění podmínek, případně průběžných milníků, pokud byly nastaveny.

Mezi ZMV patří **jednotkové náklady** (např. náklady na hodinu školení x počet hodin absolvovaných účastníky), **jednorázové částky** (např. částka pokrývající všechny náklady malé operace), a **paušální sazby**, které se určí za použití procentního podílu z jedné nebo více stanovených kategorií nákladů (např. paušál na nepřímé náklady až do výše 7 % z přímých nákladů na operaci).

Pro **programové období 2021-2027** platí, že pokud celkové náklady na operaci **nepřesáhnou 200 000 EUR**, je v případě operací financovaných z EFRR, ESF+ a FST **použití ZMV povinné**, s výjimkou operací, u kterých má podpora formu státní podpory. Pokud je použito paušální financování, (formou paušální sazby) mohou být formou skutečného vykazování výdajů uhrazeny pouze ty kategorie nákladů, na které se vztahuje paušální sazba. (více viz čl. 53 odst. 2 obecného nařízení).

7. Popište problematiku finančních oprav ze strany členského státu a ze strany Evropské komise a zrušení přidělení prostředků na závazek dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060.

Finanční opravy představují určitý opravný mechanismus, jehož primárním cílem je ochránit rozpočet Evropské unie, tzn. zajistit, aby finanční prostředky z rozpočtu EU byly využívány správně a pro ty účely, pro které byly poskytnuty.

Finanční opravy provádějí členské státy a Evropská komise za účelem vyloučení výdajů, které jsou v rozporu s platnými právními předpisy, z financování z rozpočtu Unie. Finanční oprava spočívá ve zrušení veškeré podpory z fondů na operaci nebo program, resp. jejich části (**finanční opravy ze strany členského státu**) a snížením podpory poskytnuté na program z fondů (**finanční opravy ze strany Komise**).

Členské státy jsou primárně odpovědné za prevenci, odhalování a opravu chyb a nesrovnalostí, jichž se dopouští příjemci, zatímco Evropská komise plní roli obecného dohledu (tj. prověřuje účinné fungování systémů řízení a kontroly členských států a provádění případných finančních oprav).

Finanční opravy prováděné členskými státy:

Za vyšetřování nesrovnalostí, provedení potřebných finančních oprav a vymáhání neoprávněně vyplacených částek zodpovídají v první řadě členské státy. V případě, že se u operace nebo u programu zjistí nesrovnalosti ve výdajích vykázaných Komisi (jednotlivá nebo systémová nesrovnalost), provede členský stát odpovídající (přiměřenou) finanční opravu. **Při stanovení výše finanční opravy** bere členský stát v úvahu povahu a závažnost nesrovnalostí a finanční ztrátu, která fondům vznikla.

V případě individuální nesrovnalosti (individuální finanční opravy) platí, že zdroje uvolněné po finanční opravě může členský stát znovu použít pro program, ve kterém se oprava provedla, s výjimkou, že se zrušený příspěvek z fondů nepoužije na operaci nebo operace, u nichž se příslušná oprava provedla²⁶ (nejedná se tedy o tzv. **čistou finanční opravu**, to znamená, že se nesnižuje alokace, tedy výše podpory příslušného programu poskytované z fondů). Zjištěné neoprávněně výdaje musí být vyloučeny z financování z rozpočtu EU, a aby daný členský stát nepřišel o příspěvek z rozpočtu EU, musí být zjištěné neoprávněně výdaje nahrazeny oprávněnými výdaji jiných operací.

V případě systémových nesrovnalostí (plošné či extrapolované finanční opravy) rozšíří členský stát vyšetřování na všechny operace, které by mohly být nesrovnalostí dotčeny. V případě, že byla finanční oprava provedena z důvodů systémové nesrovnalosti, nepoužije se zrušený příspěvek z fondů ani na žádnou operaci ovlivněnou touto systémovou nesrovnalostí v rámci daného programu.

Finanční opravy se zaznamenají do účtů za účetní rok, ve kterém se o zrušení rozhodlo.

Finanční opravy prováděné Komisí:

V zájmu ochrany rozpočtu EU může být nezbytné, aby Komise prováděla finanční opravy. Aby se zajistila právní jistota pro členské státy, jsou v předpisech EU vymezeny okolnosti, za kterých porušení platného práva EU nebo práva členských států souvisejícího s jeho uplatňováním může vést k finančním opravám ze strany Komise. Aby se zajistila souvislost finančních oprav ukládaných Komisí členským

---

²⁶ Speciální úprava pro provádění finančních oprav v případě operací zahrnujících finanční nástroje je obsažena v čl. 103 odst. 5 a 6 obecného nařízení.

státům s ochranou finančních zájmů EU, měly by být takové opravy omezeny pouze na případy, kdy se porušení platného práva přímo nebo nepřímo týká **způsobilosti, správnosti, řízení nebo kontroly operací a souvisejících výdajů vykázaných Komisí**.

Komise provádí finanční opravy prostřednictvím částečného nebo úplného zrušení příspěvku z rozpočtu EU na příslušný program a získání této částky zpět od členského státu (zejména formou odečtení nesrovnalostí dotčených výdajů od výdajů vykázaných Komisí).

Porušení platných právních předpisů vede k finanční opravě pouze v souvislosti s výdaji, které byly vykázány Komisí, a pokud byla splněna jedna z následujících podmínek:

- existuje závažný nedostatek, který ohrožuje podporu z fondů již uhrazenou do programu;
- výdaje obsažené ve schválených účtech obsahují nesrovnalosti, které členský stát nezjistil a neohlásil;
- členský stát nesplnil před zahájením postupu finančních oprav Komisí své povinnosti podle článku 97 obecného nařízení (pozastavení plateb)

Při rozhodování o finanční opravě dodržuje Komise zásadu proporcionality tím, že zohlední rozsah a četnost nesrovnalostí a závažných nedostatků a jejich finanční důsledky pro rozpočet EU.

Před provedením finanční opravy provede Komise nezbytná šetření. Při svých závěrech vychází z jednotlivých případů zjištěných nesrovnalostí, přičemž přihlíží k systémové povaze nesrovnalostí. Pokud nelze přesně vyčíslit výši nesprávných výdajů uplatněných vůči fondům, provede opravu **paušální sazbou**²⁷ nebo **extrapolací**²⁸.

Opravné řízení

Dříve než Komise rozhodne o finanční opravě, **vyrozumí členský stát o svých závěrech**. Spolu s oznámením zašle také výzvu, aby členský stát ve lhůtě dvou měsíců **předložil své připomínky a prokázal, že** skutečný rozsah nesrovnalosti je menší, než jak byl posouzen Komisí. Lhůta může být na základě vzájemné dohody prodloužena. **Komise při stanovení výše finanční opravy zohlední veškeré předložené informace a připomínky.**

Pokud **členský stát nepřijme závěry Komise, pozve jej Komise na slyšení**, aby se zaručilo, že jsou k vyvození závěrů Komise ohledně uplatnění finanční opravy k dispozici všechny důležité informace a zjištění.

Jestliže členský stát **odsouhlasí finanční opravu v případech uvedených výše pod písm. a) a c)** ještě před přijetím rozhodnutí EK o finanční opravě, může členský stát dotčené částky opětovně **použít (nejedná se o čistou finanční opravu)**. Tato možnost se však nepoužije na finanční opravy uvedené

---

²⁷ **Finanční oprava paušální sazbou** se použije v případech, kdy z povahy nesrovnalosti nebo v případech závažných nedostatků v systému řízení a kontroly není možné finanční dopad nesrovnalosti přesně kvantifikovat, resp. by bylo nutné provádět nákladné dodatečné ověřování. Je možné ji aplikovat na konkrétní operaci (např. v případě nedodržení pravidel pro zadávání veřejných zakázek nebo pravidel publicity) nebo v případě závažného nedostatku v systému řízení a kontroly na celý program nebo jeho část.

²⁸ V případě, že byly zjištěny nesrovnalosti ve velkém počtu operací napříč programem nebo jeho částí, ale není efektivní ověřovat, zda se vyskytují i mimo auditovaný vzorek, jsou výsledky šetření na reprezentativním vzorku jednotlivých dotčených případů **extrapolovány** na veškeré výdaje v souboru v souladu s obecně uznávanými auditorskými standardy.

výše **pod písm. b)**, tedy pokud se nesrovnalost odhalí v rámci již schválených účtů (**jde o čistou finanční opravu**).

Není-li dohody dosaženo, přijme Komise rozhodnutí o finanční opravě, přičemž vezme v úvahu veškeré informace a připomínky předložené v průběhu řízení (**čistá finanční oprava**).

I po tom, co Komise provedla finanční opravu, trvá povinnost členského státu získávat zpět neoprávněně vyplacené částky, tedy částky dotčené nesrovnalostmi, a případnou veřejnou podporu (státní podporu dle čl. 107 SFEU) od příjemců.

Zrušení přidělení prostředků na závazek neboli pravidlo n+3

Pravidlo n+3 zjednodušeně říká, že **alokaci roku n na příslušný OP** (tzv. rozpočtový závazek – příspěvek z rozpočtu EU) **je třeba vyčerpat** (= zaslat Evropské komisi žádosti o platbu v objemu odpovídajícímu výši této alokace) **do 31. 12. roku n+3**.

Pravidlo n+3 je považováno za administrativní nástroj k zajištění plynulosti čerpání finančních prostředků z fondů. Podle tohoto pravidla musí být alokace podpory pro rok n vyčerpána v následujících třech kalendářních letech.

Prostředky, které nejsou z příslušné alokace vyčerpány do konce třetího roku, podléhají tzv. automatickému zrušení závazku (decommitment). Znamená to, že **alokace podpory na daný rok je snížena o nevyčerpané finanční prostředky a členský stát ztrácí možnost tyto prostředky dále čerpat**. Do čerpání alokace roku n se započítává **předběžné financování a veškeré žádosti o průběžnou platbu odeslané EK do 31. 12. roku n+3**, a to nezávisle na přijetí těchto žádostí ze strany Komise, resp. na jejich proplacení.

Za plnění a dodržení pravidla n+3 je odpovědný řídicí orgán příslušného OP.

Pro rozpočtové závazky 2021–2026 se uplatní **pravidlo n+3**, kromě rozpočtového závazku pro **poslední rok 2027**, kdy platí, že přidělení části prostředků, která je **k 31. prosinci 2029** stále otevřená, na závazek se zruší, pokud není Komisi předložen balíček pro poskytnutí jistoty a závěrečná zpráva o výkonnosti pro programy podporované z EFRR, ESF+, Fondu soudržnosti, FST a ENRAF do lhůty stanovené v čl. 43 odst. 1 obecného nařízení (tzn. do **15. 2. 2031**). Výjimky z pravidel pro zrušení přidělení prostředků na závazek a postup zrušení přidělení prostředků na závazek jsou uvedeny v čl. 106 a 107 obecného nařízení. **V případě nesplnění pravidla n+3** (tj. v případě nedočerpání potřebné výše alokace) **Komise po skončení roku n+3 zasílá příslušnému členskému státu dopis, kde je výše decommitmentu (zrušení závazku) vyčíslena**. Členský stát má možnost ve lhůtě 2 měsíců zaslat své připomínky k výpočtu Komise. Ve výpočtu decommitmentu je možné zohlednit i výjimky v souladu s čl. 106 obecného nařízení (např. tzv. vyšší moc). Po odsouhlasení výše decommitmentu ze strany členského státu členský stát předloží žádost o revizi programu a jeho plánu financování. Pokud však členský stát pozměněný plán financování programu nepředloží, Komise změní plán financování sama snížením příspěvku z fondů na dotčený kalendářní rok. Toto snížení se přidělí ke každé prioritě úměrně částkám, kterých se zrušení přidělení na závazek dotklo a které nebyly použity v dotčeném kalendářním roce. Komise změní rozhodnutí o schválení programu nejpozději do 31. října.

8. Uveďte, co je nesrovnalost dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060, a popište povinnosti členského státu EU ve vztahu k nesrovnalostem.

Definice nesrovnalosti dle práva EU

Dle čl. 2 bod 31 obecného nařízení²⁹ se **nesrovnalostí** rozumí jakékoli **porušení použitelného práva**, které vyplývá **z jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu** a v jehož důsledku **je nebo by mohl být poškozen rozpočet Unie** tím, že by byl z uvedeného rozpočtu **uhrazen neoprávněný výdaj**. Další definice (hospodářský subjekt, závažný nedostatek a systémová nesrovnalost) jsou uvedeny v čl. 2 bod 30, 32 a 33 obecného nařízení.

"Hospodářským subjektem" se rozumí jakákoli fyzická či právnická osoba a ostatní subjekty, které se podílejí na provádění pomoci z fondů, s výjimkou členského státu při výkonu veřejné moci.

„Systémová nesrovnalost“ je nesrovnalost, jež se může opakovat, u níž je vysoká pravděpodobnost, že se bude vyskytovat u podobných typů operací, a která je důsledkem závažného nedostatku včetně nezavedení odpovídajících postupů v souladu s tímto nařízením a pravidly pro daný fond.

"Závažným nedostatkem (v účinném fungování systému řízení a kontroly)" je nedostatek v účinném fungování systému řízení a kontroly programu, který vyžaduje podstatné vylepšení tohoto systému a u kterého je kterýkoli ze zásadních klíčových požadavků uvedených v příloze XI obecného nařízení³⁰ nebo dva či více ostatních klíčových požadavků hodnocen v kategorii 3 a 4³¹ uvedené přílohy.

Vnitrostátní úprava definice

Národní definice nesrovnalosti je uvedená v **Metodickém pokynu pro finanční toky** programů spolufinancovaných z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu+, Fondu soudržnosti, Fondu pro spravedlivou transformaci a Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu 2021-2027 (MPFT). Nesrovnalostí se rozumí takový případ, který splňuje definici nesrovnalosti v čl. 2 obecného nařízení a zároveň platí, že **neoprávněný výdaj byl platebním orgánem schválen v souhrnné žádosti**.

V případě vyměření odvodu za porušení rozpočtové kázně (dále jen „PRK“) dle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech (dále jen „zákon o rozpočtových pravidlech“) **zásadně platí, že v důsledku PRK došlo nebo mohlo dojít k nesrovnalosti**³². **Trestný čin** spáchaný v souvislosti s

---

²⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky

³⁰ Konkrétně požadavky č. 2, 4, 5, 9, 12, 13 a 15, např. vhodná kritéria a postupy pro výběr operací a patřičné postupy pro potvrzení legality a správnosti výdajů uvedených v účtech v gesci ŘO nebo patřičné audity operací v gesci AO.

³¹ Kategorie 3 – částečně funguje, je nutné podstatné zlepšení; kategorie 4 – v podstatě nefunguje

³² Uplatní se však určité výjimky v případě organizačních složek státu a příjemců dotací poskytovaných v režimu ex ante.

realizací programů nebo projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU **se vždy považuje za nesrovnalost**.

V souladu s čl. 69 odst. 2 obecného nařízení přijmou členské státy veškerá potřebná opatření **k předcházení nesrovnalostem, včetně podvodů, k jejich odhalování a nápravě a podávání zpráv o nich**. Podrobnější požadavky ohledně podávání zpráv o nesrovnalostech jsou uvedeny v příloze č. XII obecného nařízení.

Oznamování nesrovnalostí

V souladu s čl. 69 odst. 1 **se Komisi oznamují** tyto nesrovnalosti:

a) **nesrovnalosti, jež byly předmětem prvního písemného posouzení příslušného správního nebo soudního orgánu**, které na základě konkrétních skutečností dospělo k závěru, že došlo k nesrovnalosti, bez ohledu na možnost, že takový závěr může být v průběhu správního nebo soudního řízení následně revidován či stažen;

b) **nesrovnalosti, které vedou k zahájení správního nebo soudního řízení na vnitrostátní úrovni s cílem zjistit existenci podvodu nebo jiných trestných činů³³** jako jsou např. podvody ve vztahu k zadávání veřejných zakázek, praní peněz, korupce, zpronevěra;

c) nesrovnalosti **předcházející úpadku**;

d) konkrétní nesrovnalost nebo skupina nesrovnalostí, ohledně nichž Komise podá členskému státu písemnou žádost o informace poté, co členský stát podal první zprávu.

Tyto nesrovnalosti **se neoznamují**:

a) **nesrovnalosti** týkající se příspěvku z fondů nižšího než **10 000 EUR**; to neplatí v případě nesrovnalostí, které jsou vzájemně propojeny a jejichž celková výše příspěvků z fondů přesahuje 10 000 EUR, třebaže žádná z nich tento strop sama o sobě nepřekračuje;

b) případy, kdy **nesrovnalost** spočívá pouze v úplném nebo částečném neprovedení určité operace uvedené ve spolufinancovaném programu **z důvodu nepodvodného úpadku příjemce**;

c) **případy, na něž příjemce upozornil** řídicí orgán nebo orgán odpovědný za účetní funkci **dobrovolně a dříve**, než je některý z těchto orgánů odhalil, ať již před vyplacením příspěvku z veřejných zdrojů nebo po něm;

d) **případy, které řídicí orgán odhalí a opraví před zahrnutím do žádosti o platbu** předložené Komisi.

Výjimky uvedené v písmenech c) a d) se nevztahují na nesrovnalosti spočívající v podezření na podvod a jiné trestné činy ((bod b) u nesrovnalostí, které je potřeba oznámit)).

---

³³ podle čl. 3 odst. 2 písm. a) a b) a čl. 4 odst. 1, 2 a 3 směrnice (EU) 2017/1371, a v případě členských států, které směrnici nejsou vázány, podle čl. 1 odst. 1 písm. a) Úmluvy o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (⁴⁶), vypracované na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii

Na národní úrovni jsou podrobné postupy pro řešení nesrovnalostí nastaveny v **MPFT**.

Postupy pro řešení nesrovnalostí v rámci ČR dle MPFT

Za řešení nesrovnalostí v rámci programu je primárně odpovědný příslušný ŘO, za šetření, potvrzení a vyčíslení podezření na nesrovnalost systémové povahy odpovídá AO. Řešení nesrovnalostí zahrnuje evidenci, šetření a hlášení nesrovnalostí, jejich monitoring, včetně zajištění nápravy a případně také provedení odpovídajících finančních oprav a vymáhání prostředků dotčených nesrovnalostí.

Veškerá evidence nesrovnalostí probíhá v MS21+, viz dále Hlášení nesrovnalostí.

Subjekty zapojené do implementace programu jsou povinny veškerá podezření na nesrovnalost písemně a bezodkladně oznámit příslušnému ŘO. ŘO je povinen prověřit také všechny ostatní podněty vedoucí k podezření na nesrovnalost, které jsou mu předány od jiných subjektů.

ŘO může podnět zamítnout pro zřejmou neopodstatněnost, nejedná-li se o tzv. potvrzené nesrovnalosti nebo opodstatněná podezření na nesrovnalost. Pokud ŘO podnět nezamítne pro zřejmou neopodstatněnost, bez zbytečného prodlení zahájí řízení podle zákona o finanční kontrole³⁴. Na základě výsledků této kontroly **ŘO rozhodne o tom, zda se jedná o potvrzenou či nepotvrzenou nesrovnalost a v případě potvrzení vyčíslí výši nesrovnalosti.**³⁵,

O **potvrzenou nesrovnalost** ve výši, kterou stanovil příslušný orgán³⁶, se jedná vždy v následujících případech (o těchto podnětech tedy **ŘO již dále nerozhoduje**, nahlásí je jako potvrzené nesrovnalosti prostřednictvím MS2021+ a dále pokračuje v řešení nesrovnalosti):

- a) vyčíslené zjištění z auditu provedeného AO,
- b) vyčíslené zjištění z auditu provedeného EK nebo EÚD³⁷ poté, co je ze strany ČR zjištění akceptováno,
- c) rozhodnutí EK o finanční opravě dle čl. 104 obecného nařízení,
- d) vyčíslené zjištění z provedené kontroly NKÚ³⁸, se kterým se příslušný ŘO ztotožňuje,
- e) vyčíslené zjištění z administrativního ověření nebo kontroly ŘO dle čl. 74 obecného nařízení,
- f) vyčíslené zjištění z administrativního ověření nebo kontroly zprostředkujícího subjektu (dále jen „ZS“) dle čl. 74 obecného nařízení, se kterým se příslušný ŘO ztotožňuje.

Následující případy tvoří vždy **opodstatněná podezření na nesrovnalost**. a) vyčíslené zjištění z administrativního ověření či kontroly ZS dle čl. 74 obecného nařízení, se kterým se příslušný ŘO neztotožňuje,

---

³⁴ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů.

³⁵ ŘO může ve výjimečných a odůvodněných případech dodatečně změnit svůj závěr o potvrzení, resp. výši vyčíslení nesrovnalosti.

³⁶ Příslušný orgán může ve výjimečných a odůvodněných případech dodatečně změnit svůj závěr o potvrzení, resp. výši vyčíslení nesrovnalosti.

³⁷ Evropský účetní dvůr

³⁸ Nejvyšší kontrolní úřad

- b) vyčíslené zjištění z kontroly provedené NKÚ, se kterým se příslušný ŘO neztotožňuje,
- c) vyčíslené zjištění z konečné zprávy auditu provedeného EK nebo EÚD, se kterým se ČR neztotožňuje,
- d) podezření na spáchání trestného činu, pokud již v dané věci byly zahájeny úkony trestního řízení podle § 158 odst. ŘO tyto případy nahlásí jako opodstatněná podezření na nesrovnalost prostřednictvím MS2021+ a dále pokračuje v řešení nesrovnalostí. V případech zjištění ZS/NKÚ, se kterými se ŘO neztotožňuje, bez zbytečného prodlení zahájí kontrolu podle zákona o finanční kontrole. Na základě výsledků této kontroly **ŘO rozhodne o tom, zda se jedná o potvrzenou či nepotvrzenou nesrovnalost a v případě potvrzení vyčíslí výši nesrovnalosti**³⁹.

Jsou to tyto případy:

V případě **zjištění EK/EÚD**, se kterými se ŘO neztotožňuje, a **podezření na spáchání trestného činu**, ŘO sleduje předmětná řízení 3 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu a informuje o vývoji prostřednictvím hlášení nesrovnalostí.

Pokud v jakékoliv fázi řešení nesrovnalostí ŘO dospěje k podezření, že došlo např. k PRK podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a ŘO se nepovedlo zajistit nápravu postupem dle § 14f téhož zákona⁴⁰ nebo k trestnému činu, který souvisí s operací spolufinancovanou z rozpočtu EU, předá případ k dalšímu šetření orgánu příslušnému dle právních předpisů (např. orgánu finanční správy, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu).

Řídicí orgán je povinen pravomocné rozhodnutí příslušných orgánů o porušení zákona s finančním dopadem respektovat, a pokud sám dříve rozhodl, že se jedná o nepotvrzenou nesrovnalost nebo potvrdil nesrovnalost v nižší výši, musí nesrovnalost potvrdit, případně navýšit tak, aby to odpovídalo rozhodnutí příslušných orgánů.

Hlášení nesrovnalostí

Opodstatněná podezření na nesrovnalost, resp. potvrzené nesrovnalosti podléhají systému hlášení, resp. oznamování nesrovnalostí, který zahrnuje hlášení nesrovnalostí mezi subjekty zapojenými do implementace programů na národní úrovni (tzv. „**vnitřní úroveň hlášení nesrovnalostí**“) a hlášení nesrovnalostí vůči EK – Evropský úřad pro boj proti podvodům (dále jen „OLAF“) (tzv. „**vnější úroveň hlášení nesrovnalostí**“), včetně jejich dalšího sledování a aktualizace. Tento systém zahrnuje jednak hlášení nových případů nesrovnalostí a jednak průběžné informování/hlášení o podstatném pokroku v řešení již nahlášených nesrovnalostí.

Za řádné hlášení nesrovnalostí na vnitřní úrovni (v MS2021+) odpovídá ŘO. Za řádné hlášení nesrovnalostí **na vnější úrovni odpovídají pracovníci sítě CKB AFCOS**⁴¹, přičemž vycházejí zejména z informací, které jim poskytne příslušný ŘO.

---

³⁹ ŘO může ve výjimečných a odůvodněných případech dodatečně změnit svůj závěr o potvrzení, resp. výši vyčíslení nesrovnalosti.

⁴⁰ Viz zkušební otázka č. 17

⁴¹ Centrální kontaktní bod Anti-Fraud Coordination Service

9. Finanční nástroje ve fondech EU.

Podporu z fondů EU lze směřovat příjemcům kromě dotace, tj. nenávratnou formou podpory, také přes finanční nástroje, tj. návratnou formou podpory. Finanční nástroje (dále FN) spolufinancované ze zdrojů fondů EU jsou udržitelným a efektivním způsobem investování do růstu a rozvoje lidí a podniků v členských státech a regionech EU. Podporují širokou škálu rozvojových cílů ve prospěch širokého spektra příjemců a **umožňují opětovné využívání veřejných zdrojů pro další investice**.

Členské státy a regiony mohou využívat **FN jako efektivní a udržitelný způsob poskytování podpory** cílené na priority programu spolufinancovaného ze zdrojů fondů EU. FN jsou **vhodné pro finančně životaschopné projekty**, tzn. takové, u kterých se očekává, že budou generovat dostatečný **příjem nebo úspory** tak, aby byla zajištěna návratnost investované podpory. FN jsou určeny primárně pro situace, kdy dochází k selhání trhu. Tedy např. tam, kde banky nejsou ochotné poskytnout půjčku, a v případech, ve kterých nechce investovat soukromý sektor.

FN jsou flexibilní, což znamená, že mohou zajistit podporu ve formě, která je pro danou investici nejvhodnější. **Nabízejí standardní finanční produkty** jako úvěr, záruku nebo kapitálovou investici, ovšem za podmínek výhodnějších nebo splnitelnějších, než za jakých jsou poskytovány komerčními finančními nebo obchodními organizacemi. V rámci fondů EU je možným nástrojem rovněž úvěr či záruka kombinovaná s dotační složkou. Tato forma kombinovaného FN je variantou pro oblasti podpor, kde tradičně převládalo dotační financování, aby byl přechod k návratným formám pro příjemce pozvolnější.

Využívání FN v rámci implementace fondů EU představuje z hlediska dostupnosti veřejných zdrojů významný potenciál. Charakteristickým znakem FN je jejich obrátkovost, kdy za dodržení podmínek daných obecným nařízením **je možné prostředky opakovaně využívat v dané oblasti a po uplynutí 8 let lze zbylé finanční zdroje využít dle uvážení členského státu**. FN tak mohou významně snižovat zatížení státního rozpočtu.

Než ŘO přistoupí k realizaci podpory formou FN, musí vyhodnotit, jaký segment je vhodné návratnou formou podpořit (tj. určení aktivit a kdo bude finanční nástroj realizovat, na koho bude cílit) a jaký je nejvhodnější typ finančního nástroje v dané oblasti. To se děje zejména v rámci **tzv. předběžného posouzení neboli ex-ante analýzy** (viz čl. 58 odst. 3 obecného nařízení 2021-2027). Jako příklad vhodné situace pro realizaci podpory v podobě finančního nástroje lze uvést situaci, kdy v regionu existují vyspělé technologické firmy, které ale nemají přístup k běžnému bankovnímu financování, protože jejich projekty jsou příliš riskantní. Nebo jde o velmi malé podniky a živnostníky, kteří nedostanou úvěr, protože se nemohou prokázat požadovanou historií nebo nemají možnost nabídnout dostatečnou záruku. Na základě podrobné analýzy potřeb je možné vytvořit jeden nebo více finančních nástrojů.

FN jsou na národní úrovni zpravidla realizovány prostřednictvím tzv. správce finančního nástroje, kterým bývá finanční instituce působící na národní nebo regionální úrovni (**např. banky či státní fondy**). Těm je svěřen úkol zajišťovat fungování FN jménem řídicího orgánu, viz obecné nařízení 2021-2027, čl. 59 Provádění finančních nástrojů. ŘO s vybraným finančním správcem **uzavře Dohodu o financování**, kde jsou stanoveny veškeré podmínky poskytování FN – kompetence a odpovědnost správce, nastavení finančních toků, pravidla monitorování nebo podmínky vymáhání v případě defaultu apod. Výzvu vyhláší správce FN, jejíž podmínky jsou stanoveny a konzultovány ve spolupráci s ŘO.

Nejčastější typy finančních nástrojů poskytovaných v rámci fondů EU v ČR:

Úvěry jsou finanční prostředky poskytované firmě nebo jednotlivci, které je nutné splácet v souladu s předem stanoveným harmonogramem. Používají se v případech, kde banky odmítají půjčit nebo s cílem nabídnout lepší podmínky (např. nižší úrok, delší dobu splácení, případně mírnější požadavky na záruky). Úvěry poskytované v rámci fondů EU **mají proti soukromému financování zvýhodnění; typicky sníženou či nulovou úrokovou sazbu, odklad splátek apod.** a zpravidla je poskytuje **Národní rozvojová banka, a.s.**, kterou ŘO pro implementaci FN v ČR nejčastěji využívají.

Bankovní záruky za komerční úvěry jsou pojistkou pro věřitele, že jimi poskytnuté prostředky budou plně nebo částečně uhrazeny v případě, že se dlužník dostane do prodlení se splátkami úvěru. Poskytovatel záruky bude odpovídat za zaplacení rozdílu nebo za řešení prodlení dlužníka se splácením. Poskytovatelem záruk u FN v rámci fondů EU je zpravidla Národní rozvojová banka, a.s., tato **bankovní záruka je ve srovnání se zárukou ze soukromého sektoru bezplatná.**

Kombinovaný FN spojuje dva výše popsané bankovní nástroje **s dotací**, tato dotace může mít i podobu **odpuštění části splátek.**

Kapitálové nástroje spočívají v kapitálové investici do firmy výměnou za kompletní nebo částečný podíl v daném podniku; kapitálový investor může převzít určitou roli v řízení podniku a podílet se na rozděleném zisku. Patří sem různé formy rizikového, pre-seed a start-up kapitálu. Návrhnost se odvíjí od růstu a ziskovosti podniku. Realizuje se v okamžiku, kdy investor prodá svůj podíl ve firmě jinému investorovi ("exit"), nebo prostřednictvím veřejné nabídky (akcií). Tento typ FN je v ČR využíván v omezené míře, přičemž ŘO spolupracují primárně s **Národní rozvojovou investiční, a.s.**

FN poskytované ŘO mohou být ztraktivněny také **příspěvky na projektovou dokumentaci**, typicky u projektů zaměřených na úsporu energií apod.

Pro programové období 2021-2027 je k dispozici **Příručka pro implementaci finančních nástrojů** zpracovaná MMR-NOK a dostupná na odkaze <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/metodicke-dokumenty/metodicke-dokumenty-v-gesci-mmr-cr/samostatne-doporucujici-prirucky>

Komplexní přehled o finančních nástrojích na národní úrovni poskytovaných v programovém období 2014-2020 je obsažen v **Metodickém doporučení pro implementaci finančních nástrojů**, dostupné na odkaze <https://dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/2014-2020/Metodicke-pokyny/Metodika-rizeni-programu/Metodicke-doporuceni-k-financnim-nastrojum>

Bližší informace o finančních nástrojích a jejich využití ve fondech EU naleznete zde:

[New to financial instruments? | fi-compass](#)

[fi-compass | Financial instruments under EU shared management](#)

Legislativní úprava finančních nástrojů

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060, čl. 58–68;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013, články 37–46;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 480/2014;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 821/2014;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 964/2014;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/2015;

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1157/2016.

Metodická vodítka k finančním nástrojům (pouze v angličtině) naleznete na

<https://www.fi-compass.eu/resources/ec>

Legislativní úprava finančních nástrojů na národní úrovni

- Zákon 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů;
- Zákon 128/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony;
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů;
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů;
- Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád;
- Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách;
- Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek;
- Zákon č. 255/2012 Sb., kontrolní řád.

Stav finančních nástrojů v České republice

Česká republika dlouhodobě vykazuje využívání FN v rámci fondů EU mezi 2–3 %, přičemž celoevropský průměr činí 9 %. V uplynulých programových obdobích do největší míry využívalo FN v ČR především Ministerstvo průmyslu a obchodu v rámci programů ve své gesci (OP PI/OP PIK/OP TAK). V Programovém období 2021–2027 využívají FN kromě OP TAK rovněž programy OP ST a OP ŽP spadající pod Ministerstvo životního prostředí. Přehled FN v jednotlivých operačních programech je k dispozici na webu MMR-NOK na odkaze <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/financni-nastroje>

10. Definujte roli Národního orgánu pro koordinaci podle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Národní orgán pro koordinaci (NOK) je centrálním metodickým a koordinačním subjektem pro implementaci programů spolufinancovaných z fondů Evropské unie.

Národní orgán pro koordinaci zodpovídá za řízení a koordinaci realizace a naplňování stanovených cílů Národního strategického referenčního rámce pro programové období 2007–2013, respektive Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020 a 2021-2027 v České republice.

Legislativní základ pro činnosti NOK je uveden v § 17a zákona č. 248/2000 Sb. Roli Národního orgánu pro koordinaci plní Ministerstvo pro místní rozvoj ČR na základě **usnesení vlády ČR č. 677 z 26. července 2021**.

Centrální metodická a koordinační role NOK vychází z následujících **základních principů efektivního řízení**:

- existence jednoho **centrálního metodického orgánu** v oblasti implementačního prostředí,
- existence **centrálního koordinačního orgánu pro sledování realizace** všech programů spolufinancovaných z fondů EU,
- existence **jednoho oficiálního partnera vůči Evropské komisi (EK)** v otázce realizace politiky soudržnosti,
- existence jednoho **správce monitorovacího systému**,
- existence jednoho **centrálního orgánu pro oblast publicity a budování absorpční kapacity**.

Cílem nastavení systému a činností NOK je zejména zajištění schopnosti ČR efektivně vyčerpat celou přidělenou alokaci z fondů EU.

Činnosti NOK

1) Metodická role pro funkční implementační prostředí

Metodická role spočívá v nastavení jednotných minimálních standardů a pravidel pro realizaci všech programů spolufinancovaných z fondů EU zejména v oblasti monitorování, provádění evaluací, výběru a hodnocení projektů, způsobilých výdajů, řízení rizik apod. NOK je gestorem tzv. Jednotného národního rámce (vizte dále).

Metodické prostředí v programovém období 2021-2027 vychází z koncepce tzv. Jednotného národního rámce pravidel a postupů v rámci EU fondů pro programové období 2021-2027 (JNR), který byl schválen usnesením vlády ČR č. 284 ze dne 29. dubna 2019. Jedná se o dokument, který obsahuje základní principy, strukturu, fázování, zapojení partnerů a harmonogram přípravy metodického prostředí.

Metodické prostředí, resp. JNR, tvoří metodické pokyny vydávané Ministerstvem pro místní rozvoj či Ministerstvem financí, které upravují jednotlivé oblasti implementace programů (např. Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů a regionálních akčních plánů, Metodický pokyn pro oblast zadávání zakázek, Metodický pokyn pro finanční toky, či Metodický pokyn pro způsobilost výdajů).

2) Koordinace pro dosahování výsledků

- Další stěžejní činností NOK je **sledování a vyhodnocování** realizace programů, a to jak na základě průběžného finančního a věcného monitorování, tak i na základě integrovaného systému řízení rizik. Na základě identifikace a vyhodnocení rizik v jednotlivých programech NOK předkládá

návrhy opatření ke zlepšení výsledků a koordinuje související procesy směřující k naplnění cílů a priorit stanovených Dohodou o partnerství.

3) Příprava a realizace Dohody o Partnerství

- NOK na počátku programového období připravuje a s Evropskou Komisí vyjednává Dohodu o partnerství a dále řídí její naplňování prostřednictvím programů.

4) Partner Evropské komise pro efektivní komunikaci

- NOK plní roli **hlavního partnera vůči EK** v oblasti vyjednávání legislativních pravidel pro politiku soudržnosti a koordinuje implementaci fondů EU v České republice. Informuje EK souhrnně o realizaci programů spolufinancovaných z fondů EU a řeší s ní nastalé problémy a rizika.

5) Správce monitorovacího systému pro zabezpečení kvalitních dat

- NOK také zabezpečuje **jednotný informační (monitorovací) systém** pro účely řízení, koordinace, monitorování a vyhodnocování (evaluace) programů a jejich operací ve všech úrovních administrativního a finančního řízení.

6) Publicitní činnost pro zajištění informovanosti a absorpční kapacity

- NOK zabezpečuje jednotnou a srozumitelnou informační kampaň o čerpání prostředků z fondů EU v České republice a koordinuje aktivity řídicích orgánů v této oblasti. Cílem **publicitních aktivit** je zajištění poskytování transparentních informací o všech programech a možnostech financování za přispění fondů EU. To také souvisí s vytvářením absorpční kapacity

7) Další činnosti NOK:

- koordinace naplňování základních podmínek stanovených Evropskou komisí pro programové období 2021–2027,
- rozvoj a posilování strategického řízení a plánování při přípravě a realizaci programového období, Dohody o partnerství či jednotlivých programů, obecně též důraz na kvalitu **strategické práce v ČR**,
- odstraňování legislativních bariér a snížení administrativní zátěže, kdy NOK ve spolupráci s Ministerstvem financí a řídicími orgány identifikuje problematické oblasti, jež brání plynulé implementaci fondů EU v podmínkách ČR, a navrhuje opatření pro jejich eliminaci,
- podpora rozvoje institucionálních a administrativních kapacit, znalostí a dovedností pracovníků zapojených do realizace programů,
- dohled nad respektováním pravidel stanovených příslušnými evropskými a národními předpisy v oblasti implementace fondů EU,
- spolupráce s ostatními partnerskými orgány, zejména pak s Ministerstvem financí (Auditní orgán, Platební orgán), a ostatními subjekty implementační struktury.

Výše uvedené pravomoci NOKu jsou zakotveny v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, v ustanovení § 17a:

(1) Ministerstvo zabezpečuje spolupráci České republiky s orgány Evropské unie a koordinuje činnosti řídicích orgánů při využití peněžních prostředků z fondů Evropské unie v oblastech podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti a rybářské politiky s výjimkou společné zemědělské politiky Evropské unie (dále jen „oblast podpory“) a v oblasti územní spolupráce. Ministerstvo dále koordinuje věcné překryvy a návaznosti při využití peněžních prostředků z fondů Evropské unie.

(2) Ministerstvo po projednání s řídicími orgány v oblasti podpory předkládá vládě ke schválení návrh jednotného národního rámce, kterým se metodicky sjednocují postupy spojené s přípravou, řízením, realizací, monitorováním a vyhodnocováním programů těchto fondů.

(3) Ministerstvo v oblasti podpory ve spolupráci s řídicími orgány

a) navrhuje vládě strategický rámec a priority rozvoje České republiky,

b) zajišťuje přípravu, provádění, sledování a vyhodnocování dohody o partnerství uzavřené mezi Českou republikou a Evropskou komisí o čerpání peněžních prostředků z fondů Evropské unie v oblasti podpory (dále jen „Dohoda o partnerství“),

c) navrhuje vládě systém pro čerpání peněžních prostředků z fondů Evropské unie, který zahrnuje vymezení operačních programů, řídicích orgánů a věcných rozhraní a návazností mezi operačními programy,

d) koordinuje efektivní využívání peněžních prostředků z fondů Evropské unie a naplňování podmínek a sleduje dodržování průřezových povinností pro čerpání peněžních prostředků z fondů Evropské unie stanovených přímo použitelnými předpisy Evropské unie,

e) identifikuje a vyhodnocuje rizika čerpání peněžních prostředků z fondů Evropské unie a navrhuje vládě vhodná opatření.

(4) Ministerstvo v oblasti fondů, programů a nástrojů v přímém řízení Evropské komise na národní úrovni a v součinnosti s národními kontaktními místy

a) sleduje a vyhodnocuje využívání fondů, programů a nástrojů, prosazuje zájmy České republiky v Evropské komisi a navrhuje opatření ke zlepšení využívání fondů, programů a nástrojů,

b) navrhuje opatření k harmonizaci pravidel pro poskytování podpory a sleduje a vyhodnocuje věcné překryvy a návaznosti ve spolupráci s řídicími orgány,

c) poskytuje metodickou, vzdělávací, informační a propagační podporu při využívání fondů, programů a nástrojů.

(5) Ministerstvo po projednání s řídicími orgány v oblasti podpory vydává řídicí akty závazné pro řídicí orgány operačních programů, kterými metodicky sjednocuje postupy spojené s přípravou, řízením, realizací, monitorováním a vyhodnocováním těchto programů. V případě, že po projednání s řídicími orgány operačních programů v oblasti podpory nebude dosaženo shody mezi Ministerstvem a řídicími orgány operačních programů, rozhodne o rozporech vláda na návrh Ministerstva.

11. Jaká je úloha Dohody o partnerství a vztah mezi fondy EU a strategickými dokumenty pro dané programové období?

Legislativní a strategická východiska Dohody o partnerství

Povinnost zpracování Dohody o partnerství členským státem je stanovena čl. 10 obecného nařízení (EU) 2021/1060, který také určuje obsah Dohody o partnerství (příloha II téhož nařízení) a postup jejího schvalování ze strany EK.

Po strategické linii musí Dohoda o partnerství plnit požadavky tematické koncentrace a horizontálních principů, stanovených v obecném nařízení. Na národní úrovni musí být Dohoda o partnerství v souladu s **Národním programem reforem, vnitrostátním plánem v oblasti energetiky a klimatu a evropským pilířem sociálních práv**, a dále musí vycházet z dalších klíčových národních strategických dokumentů a sektorových strategických dokumentů. Důležité pro přípravu Dohody o partnerství byly i regionální strategické dokumenty.

Postup zpracování Dohody o partnerství – projednávání na národní úrovni a s EK

Dohoda o partnerství je připravována v **širokém partnerství** se zástupci ministerstev a dalších státních úřadů, regionálních a místních samospráv, zaměstnavatelských a zaměstnaneckých svazů, neziskového sektoru, akademické sféry a mnohými dalšími.

Její podoba tak odpovídá širokému konsenzu všech zainteresovaných partnerů v České republice a je oficiálně schválena politickým zastoupením České republiky.

Dohoda o partnerství prochází také hodnocením vlivů na životní prostředí, tzv. **SEA hodnocením**, které je ukončeno vydáním souhlasného stanoviska MŽP.

Klíčové je **vyjednávání Dohody o partnerství s EK**, která má konečné slovo pro její schválení. Vyjednávání sestává z **neformálního dialogu, kdy je Dohoda o partnerství vyjednávána s EK neoficiálně. Následně je zahájen tzv. Formální dialog, a to oficiálním zasláním Dohody o partnerství EK prostřednictvím SFC. Během formálního dialogu se k návrhu Dohody o partnerství musí vyjádřit a vznést případné připomínky všechny relevantní direktoráty EK. Ke schválení Dohody o partnerství a programů pro programové období 2021-2027 ze strany EK došlo v roce 2022.**

Vztah Dohody o partnerství a programů

Dohoda o partnerství je **závazným východiskem pro jednotlivé programy EU fondů** (EFRR, ESF+, FS, ENRAF, FST) Všechny programy musí z Dohody o partnerství, tj. ze stanovených potřeb rozvoje, priorit financování a očekávaných výsledků vycházet a být s nimi plně v souladu.

Dohoda o partnerství představuje z hlediska programů zastřešující dokument, proto se pohybuje na vyšší úrovni obecnosti, jsou v ní řešena pouze stěžejní pravidla a podmínky implementace EU fondů. Detailnější rozpracování těchto informací je obsaženo až v jednotlivých programových dokumentech, které jdou hlouběji do detailu.

Nic, co je obsaženo v programových dokumentech, by nemělo být v rozporu s obsahem Dohody o partnerství.

Potřeby rozvoje a očekávané výsledky Dohody o partnerství budou naplňovány jednotlivými programy EU fondů, tj. **Dohoda o partnerství bude naplněna prostřednictvím programů.**

Obsah Dohody o partnerství

Dohoda o partnerství identifikuje **hlavní problémy a potřeby rozvoje a na ně navazující priority financování a hlavní očekávané výsledky**, tj. změna, která by měla být prostřednictvím EU fondů dosažena. Dále stanovuje alokace jednotlivých programů a alokace na cíle politiky. Popisuje hlavní principy, prvky, popř. opatření pro řadu klíčových oblastí implementace EU fondů – **princip partnerství, horizontální témata, koordinační mechanismy, základní podmínky (vč. hodnocení jejich naplňování), výkonnostní rámec, posilování administrativní kapacity, snižování administrativní zátěže, integrované přístupy a elektronizace dat.**

Dohoda o partnerství obsahuje zejména tyto prvky: (čl. 11 ON 2021/1060)

vybrané cíle politiky a specifický cíl FST s uvedením fondů, na něž se vztahuje dohoda o partnerství, a programů, jejichž prostřednictvím se budou tyto cíle provádět, a jejich odůvodnění, přičemž se zohlední příslušná doporučení pro jednotlivé země, integrovaný vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu, zásady evropského pilíře sociálních práv a případně regionální výzvy

Cíle politiky:

1. Inteligentnější Evropa – výzkum a inovace, posílení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, inteligentní specializace

2. Zelenější, nízkouhlíková Evropa – energetická účinnost, obnovitelné zdroje energie, přizpůsobení změnám klimatu a prevence rizik, hospodaření s vodou, biologická rozmanitost

3. Propojenější Evropa – digitální propojení, rozvoj TEN-T sítí, rozvoj celostátní, regionální, místní a přeshraniční mobility

4. Sociálnější Evropa – rozvoj sociálních inovací a infrastruktury, rozvoj infrastruktury pro vzdělávání, posílení sociálně-ekonomické integrace, zajištění rovného přístupu ke zdravotní péči

5. Evropa bližší občanům – podpora integrovaného sociálního, hospodářského a environmentálního rozvoje, kulturního dědictví a bezpečnosti v městských a venkovských oblastech

Zájmem není pouze vyčerpání prostředků a naplnění cílových hodnot indikátorů, ale naplnění očekávaných výsledků Dohody a cílů, dále stanovených v intervenční logice každého z operačních programů.

Změna dohody o partnerství (čl. 13 ON 2021/1060)

Dohoda o partnerství se může po dohodě s Evropskou komisí měnit i v průběhu programového období.

Relevantní zdroje pro studium

Obecné nařízení (EU) 2021/1060) čl. 10 až 13

Šablona EK pro Dohodu o partnerství

Dohoda o partnerství pro programové období 2021-2027

Dohoda o partnerství a vztah mezi EU fondy a strategickými dokumenty

Hlavní otázka

Popište, jaký smysl má Dohoda o partnerství a jak vzniká.

Doplňující podotázky

Uveďte, jakých pět cílů politiky zavádí nařízení č. 2021/1060 (tzv. obecné nařízení).

Popište, co obsahuje Dohoda o partnerství. Vysvětlete, jak pomohou Evropské strukturální a investiční fondy k realizaci strategických dokumentů.

Odůvodnění otázky a její souvislosti

Dohoda o partnerství poskytuje rámec zacílení fondů EU v členském státě. Zároveň definuje nejvyšší úroveň rozdělení alokace, jak mezi operačními programy, tak na jednotlivé kategorie regionů a cíle politik. Je přitom důležité, aby byla dodržena pravidla tematické koncentrace, stanovená nařízením. Dohoda o partnerství vzniká v širokém národním dialogu, za zohlednění Národního programu reforem a vnitrostátního klimatického plánu a na základě neformálního i formálního vyjednávání s EK. Dohoda zároveň obsahuje výčet očekávaných výsledků dle jednotlivých cílů politiky.

Fungování EU fondů je založeno na komplexní intervenční logice a mechanismech, které ovlivňují každý stupeň této intervenční logiky, a to již od existence strategického dokumentu po projekty, které jsou realizovány v rámci programů – ty pak vstupují zpět do systému hodnocení programů a Dohody až k strategickým dokumentům. Všechny tyto části řetězce je nutno sledovat a hodnotit.

Konkrétní požadavky práva EU (nařízení č. 2021/1060) v oblasti strategických dokumentů

(1) operační programy a Dohoda o partnerství vycházely ze strategických dokumentů daného členského státu;

(2) existovaly konkrétní strategické dokumenty pro vybrané odvětví; tento požadavek je ukotven v podobě tzv. základních podmínek (tj. podmínek, které je nutno splnit, aby nebyly pozastaveny průběžné platby ze strany EK na příslušné části OP);

(3) plánované a realizované intervence/projekty, které jsou podávány do příslušných výzev, vycházely nebo byly v souladu s národními či regionálními strategiemi;

EU fondy a realizace strategických dokumentů

V průběhu implementace EU fondů dochází k hodnocení a vykazování příspěvku EU fondů v České republice k národním a evropským strategiím. Jedná se o dokumenty, které představují základní argumentaci pro strategické zaměření Dohody o partnerství a jednotlivých programů a které jsou prostřednictvím Dohody a programů i často z výrazné části naplňovány. Zároveň dochází ke sledování plnění očekávaných výsledků Dohody o partnerství.

Realizace intervencí/projektů v rámci operačních programů je paralelně součástí realizace národních strategických dokumentů. Tyto intervence/projekty následně vstupují do procesu evaluace – kromě evaluace OP, i evaluace strategických dokumentů. EU fondy, i tím, jak jsou „svázány“ indikátory, přesnými alokacemi, pravidly a mechanismy, umožní v rámci realizace intervencí/projektů získávat cenná data, kvalitativní zhodnocení (u projektů až do fáze udržitelnosti) a veškeré tyto informace lze využít i pro evaluaci strategických dokumentů.

Předpokladem pro provedení hodnocení příspěvku EU fondů je samozřejmě také koherence mezi cíli a prioritami strategických dokumentů a specifickými cíli / opatřeními programů spolufinancovaných z EU fondů a prioritami financování (očekávanými výsledky).

Relevantní zdroje

Dohoda o partnerství pro programové období 2021-2027

Obecné nařízení (EU) 2021/1060)

Metodiky přípravy veřejných strategií

Typologie strategických a prováděcích dokumentů

12. Vysvětlete, jaký je hlavní účel, jehož má být dosaženo prostřednictvím základních podmínek pro období 2021-2027 definovaných v právu EU (v článku 15 nařízení č. 2021/1060⁴²), které navázaly na předběžné podmínky pro období 2014-2020.

Možné doplňující podotázky

- Jaké podmínky předcházely základním podmínkám („ZP“)? Znáte nějaké?
- Vyjmenujte druhy základních podmínek (2) a popište jejich rozdíly. Uveďte příklady, jakých oblastí se základní podmínky dotýkají.
- Do kdy musí být všechny základní podmínky splněny a co hrozí, pokud splněny nebudou?
- Jak se od sebe odlišují předběžné podmínky („PP“) pro období 2014-20 a základní podmínky pro období 2021-27?
- Které základní podmínky mohou mít největší potenciální negativní dopad na čerpání z fondů EU pro období 2021-27?

1.1. Odůvodnění otázky a její souvislosti

V programovém období 2014-2020 byly stanoveny tzv. předběžné podmínky, které předcházely současným základním podmínkám. Byly jedním ze základních předpokladů pro možnost čerpání z ESIF definovaných v právu EU v článku 19 nařízení č. 1303/2013 pro období 2014-2020. Jejich hlavním účelem byla maximalizace přínosu intervencí z ESIF. Zároveň ale měly i určitý sankční charakter, neboť Evropská komise by mohla v případě nesplnění předběžných podmínek pozastavit dotčené průběžné platby, což by mělo negativní dopady na čerpání z ESIF.

Základní podmínky jsou podmínkami, jejichž plnění je předpokladem pro čerpání z fondů EU v programovém období 2021-2027. Základní podmínky jsou definovány obecným nařízením (ON) č. **2021/1060 v článku 15**, jejich výčet je pak uveden v **Příloze III a IV ON**. Účelem základních podmínek je **zajistit účinné a efektivní plnění cílů** stanovených v rámci fondů EU. Oproti programovému období 2014-2020 mají **průběžný charakter**, to znamená, že plnění základních podmínek bude sledováno a kontrolováno po celé programové období 2021-2027. Základní podmínky měly být splněny do doby schvalování programů. Věcné zaměření ZP je obdobné jako u předběžných podmínek.

Historie: Bezprostředně po zveřejnění návrhů legislativy pro nové programové období zahájilo MMR v létě r. 2018 přípravné práce na nastavení systému naplňování ZP a paralelně byla zahájena jednání s gestory a spolugestory základních podmínek. Ke všem základním podmínkám od r. 2019 probíhala intenzivní diskuse, řada videokonferencí a výměna podkladů s Evropskou komisí za účelem předběžné verifikace (tzv. preverifikace) základních podmínek.

---

⁴² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky

Legislativní balíček pro politiku soudržnosti pro roky 2021–2027 byl **oficiálně zveřejněn 30. června 2021** v Úředním věstníku EU, tedy i nařízení č. 2021/1060, které definuje základní podmínky v článku 15 a Příloze III a IV.

1.2. Studijní podklad – hlavní body

1.2.1. Definice předběžných a základních podmínek

Definice předběžných podmínek dle obecného nařízení pro období 2014-2020

- Předběžná podmínka je definována jako „*konkrétní a předem přesně vymezený podstatný faktor, který je nezbytným předpokladem pro účinné a účelné splnění specifického cíle investiční priority nebo priority Unie, je s tímto cílem přímo a skutečně spojen a má přímý vliv na jeho účinné a efektivní splnění.*“

Definice základních podmínek dle obecného nařízení pro období 2021-2027

- Základní podmínka je definována nařízením jako „*nezbytný předpoklad pro účinné a efektivní plnění specifických cílů.*“

1.2.2. Druhy předběžných a základních podmínek

Předběžné podmínky pro období 2014-2020 se dělily na **obecné a tematické**.

- **Obecné** předběžné podmínky se prolínaly napříč programy, byly zpravidla aplikovány automaticky bez ohledu na typ programu či podpořené intervence a pokrývaly tyto oblasti: Nediskriminace, Rovnost mužů a žen, Zdravotní postižení, Veřejné zakázky, Veřejná podpora, EIA/SEA, Statistické systémy a ukazatele výsledků.
- **Tematické** předběžné podmínky se vázaly k jednotlivým tematicky zaměřeným intervencím, kterých bylo celkem 11, a jejich aplikace se napříč programy různila. Mezi tematicky zaměřené předběžné podmínky spadala např. Veřejná správa, Železniční doprava, Vodní hospodářství a další.

Základní podmínky pro období 2021-2027 dělíme na **horizontální a tematické**.

- **Horizontální** základní podmínky jsou stanoveny v Příloze III obecného nařízení a vztahují se na všechny specifické cíle. Horizontální základní podmínky jsou **celkem 4** a týkají se oblasti zakázek, veřejné podpory, Listiny základních práv a Úmluvy OSN pro osoby zdravotně postižené.
- **Tematické** základní podmínky jsou stanoveny v Příloze IV obecného nařízení a vztahují se na vybrané specifické cíle v EFRR, ESF+ a Fondu soudržnosti. Existuje **16 tematických** základních podmínek v oblasti národní RIS3 strategie, internetu, energetiky (účinnost, OZE), dopravy, životního prostředí (odpady a vodní hospodářství), Romů, rovnosti žen a mužů, vzdělávání, zdraví, trhu práce, sociálního začleňování atd.

Jednotlivé základní podmínky mají svá kritéria. **Kritéria jsou plněna opatřeními**, která stanovují gestoři ZP a v převážné většině se jedná o vypracování a schválení strategií či plánů, příp. metodických materiálů, jednotlivými rezorty.

1.2.3. Termín splnění předběžných/základních podmínek a rizika jejich nesplnění

Česká republika splnila všechny aplikované **předběžné podmínky (celkem 40**, z toho se jedna stala oficiálně neaplikovatelnou – 7.3 Ostatní doprava) v daném termínu, tj. do **31. 12. 2016**. Splnění předběžných podmínek bylo oficiálně verifikováno Evropskou komisí, a navíc bylo toto splnění i dodatečně verifikováno v rámci schvalování výročních zpráv programů a Zprávy o pokroku Dohody o partnerství. Pokud by základní podmínky nebyly splněny do termínu schvalování jednotlivých programů nebo by v průběhu programového období nebyly plněny, mohla by Evropská komise rozhodnout o pozastavení průběžných plateb až do doby, než dojde ke splnění ZP.

1.2.4. Základní podmínky a negativní dopady na čerpání z fondů EU

Největší potenciální dopad mají pro období 2021-2027 **horizontální** základní podmínky, které jsou aplikovány **napříč všemi programy**, a to včetně programů podporovaných z Fondu pro spravedlivou transformaci, AMIF, ISF a BMVI (na poslední tři jmenované fondy se nevztahuje horizontální základní podmínky pro oblast veřejné podpory). Při neplnění horizontálních ZP **může dojít k plošnému zastavení vyplácení** finančních prostředků ze strany Evropské komise. V případě neplnění **tematických** základních podmínek může Evropská komise **pozastavit proplácení výdajů na dotčené specifické cíle**, na něž se daná základní podmínka vztahuje.

Naplňování ZP je spojeno s dalšími riziky, jedním z nich je čas; tedy nutnost **splnění základních podmínek do doby předkládání programů ke schválení** Evropské komisi a také nutnost plnění základních podmínek **po celé programové období**. Je proto nezbytná úzká spolupráce všech relevantních aktérů, tzn. gestorů a spolugestorů ZP, MMR, ŘO a dalších subjektů.

1.2.5. Rozdíly mezi předběžnými podmínkami pro období 2014-2020 a základními podmínkami pro období 2021-27

Oproti minulému programovému období dochází u systému základních podmínek k několika zásadním změnám, což lze shrnout následovně:

- Charakter podmínek se změnil **z předběžných na průběžné**, tzn., že jejich naplňování by mělo být zajištěno a monitorováno během celého programového období 2021-2027.
- **Podmínky by měly být splněny již v průběhu schvalování programů**, tedy není stanovena žádná dodatečná lhůta pro splnění podmínek po schválení programů. Pokud podmínky splněny nebudou, nelze podle čl. 15 ON ze strany EK proplatit výdaje související s operací týkající se SC, na který je vázána nesplněná ZP⁴³, což může mít negativní dopad na průběh čerpání, v případě, že by se jednalo o dlouhodobý stav „neplnění“.
- Nařízení zavádí **automatickou aplikaci podmínek ve vazbě na určené specifické cíle u tematických podmínek a plošně u všech horizontálních podmínek pro všechny specifické cíle**, tedy i v případě, kdy intervence nejsou s určitou oblastí přímo spojeny.
- ON zavádí také aplikaci základních horizontálních podmínek pro Azylový, migrační a integrační fond (**AMIF**), Fond pro vnitřní bezpečnost (**ISF**) a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (**BMVI**), které jsou **nově zahrnuty** pod působnost obecného nařízení.
- EK sice navrhla celkově **nižší počet základních podmínek** (4 horizontální podmínky a 16 tematických podmínek), což je polovina počtu předběžných podmínek, avšak většina z nich obsahuje **vyšší počet kritérií** než dříve, což může učinit jejich splnění komplikovanějším a může ztížit i následnou průběžnou kontrolu během programového období.

1.3 Další relevantní zdroje pro studium

PP:

- Obecné nařízení pro fondy ESI č. 1303/2013:
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1303&from=CS>
  - o čl. 2 – definice Použitelné předběžné podmínky
  - o čl. 19 – použitelnost předběžných podmínek, pozastavení plateb
  - o Příloha XI, část I - popis tematických předběžných podmínek
  - o Příloha XI, část II - popis obecných předběžných podmínek

---

⁴³ Ve druhém odstavci čl. 15 ON je uvedeno: nevztahuje se na operace, které přispívají ke splnění odpovídající základní podmínky

- Guidance on Ex Ante Conditionalities for the European Structural and Investment Funds (v angličtině)

ZP:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021:
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2021:231:TOC>
  - o čl.2 Definice, odst.2
  - o čl.15 Základní podmínky
  - o Příloha III – Horizontální základní podmínky
  - o Příloha IV – Tematické základní podmínky

Výběr dokumentů potřebných k naplňování ZP

- Pokyny k zajištění dodržování Listiny základních práv Evropské unie při provádění evropských strukturálních a investičních fondů („ESI fondy“) 2016/C 269/01
- Rozhodnutí Rady ze dne 26. listopadu 2009 o uzavření Úmluvy Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením Evropským společenstvím (Úř. věst. L 23, 27. 1. 2020, s. 35).
- Národní RIS3 strategie
- NPVHCN Národní plán rozvoje sítí s velmi vysokou kapacitou
- Národní akční plán pro obnovitelné zdroje energie
- DOPRAVNÍ STRATEGIE - dopravnistrategie.cz
- Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021-2030
- Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+
- Strategie sociálního začleňování 2021-2030
- Strategie romské rovnosti, začlenění a participace 2021-2030
- Zdraví 2030

13. Vysvětlete, v čem spočívá význam evaluací v oblasti fondů EU

Otázky

- Co jsou evaluace, jaká je jejich definice, k čemu slouží? Jaká je role evaluací ve fondech EU?
- Vysvětlete, jaké jsou hlavní předpoklady / bariéry evaluační činnosti.
- Co je to design evaluace? Uveďte příklady metod používaných v evaluacích.
- Uveďte, jaké jsou hlavní evaluační povinnosti podle práva EU – obecně.

Odůvodnění otázky a její souvislosti

Evaluace by měly být neopomenutelnou součástí implementace fondů EU. Od programového období 2014–2020 nabývají evaluace na významu, což se odrazilo i ve znění Obecného nařízení, které ukládá povinnost realizovat evaluace a dokládat dosažené výsledky. Kvalitní monitoring a evaluace jsou nedílnou součástí kvalitního vládnutí a efektivního rozhodování o strategickém rozhodování, kam zaměřit veřejné prostředky.

Co jsou evaluace

Evaluací, resp. hodnocením se rozumí proces založený na sběru primárních a/nebo sekundárních dat, na jejich systematickém a přehledném uspořádání, odborném zpracování a jejich následném vyhodnocení. Cílem je získat spolehlivé podklady pro řízení implementace a strategické rozhodování, vyhodnocovat efekty realizovaných intervencí a zlepšit kvalitu, účinnost a provázanost pomoci v oblasti fondů EU. Hodnocení, je-li řádně realizováno a závěry z něj aplikovány, tak mj. přispívá k hospodárnosti při nakládání s veřejnými prostředky, hodnotí nastavení a intervenční logiku politik, strategií, programů a projektů a jejich výsledky.

Evaluace jsou nástrojem (podkladem) pro tvorbu rozhodnutí, proto by měly být **součástí rozhodovacího procesu**. Napomáhají **zvýšení věcné i procesní efektivity** fondů EU prostřednictvím doporučení, která v rámci evaluačního procesu vznikají. Evaluace jsou rovněž **učícím nástrojem**. Prostřednictvím evaluací se dozvídáme informace, které nám napomáhají pochopit některé jevy, jejich příčiny, kauzální vazby atd.

Evaluace dělíme například podle fáze programového/projektového cyklu, ve které jsou zpracovávány:

- Ex-ante evaluace hodnotí nastavení programu nebo intervence před samotným zahájením. Příkladem může být ex-ante evaluace programu, která probíhá na začátku programového cyklu či ještě před ním. Zaměřuje se na ověření správného nastavení intervenční logiky, relevanci strategických cílů a nastavení indikátorové soustavy.
- Mid-term hodnocení zkoumá pokrok dosažený na cestě k naplňování cílů v polovině programového období. Posuzuje také využití finančních prostředků, průběh monitorování a systém implementace.
- Ad-hoc evaluace se provádí v průběhu programového období v souvislosti s monitorováním aktuálního stavu implementace programu, zejména pokud toto monitorování odhalí významný odklon od původně stanovených cílů.
- Ex-post evaluace hodnotí program nebo intervenci po jejich skončení. Zaměřuje se především na výsledky a dopad programu nebo intervence.

Evaluace lze také dělit podle jejich povahy:

- Procesní evaluace hodnotí průběh implementace programu nebo intervence, zaměřuje se na probíhající procesy a jejím cílem jsou doporučení pro lepší nastavení procesů.
- Dopadová evaluace hodnotí dosažení plánovaných výsledků / efektů / dopadů.

Evaluace lze rozdělit i dle způsobu zpracování:

- Interní evaluace realizována přímo – buď evaluační jednotkou, nebo evaluační jednotkou realizátora intervence. Výhodou je podrobná znalost programu a efektivní komunikace, nevýhodou horší podmínky pro provádění terénních šetření.
- Externí evaluace provádějí odborníci vybraní na základě zadávacího řízení. Nabízejí nezávislý expertní pohled a využití odborných kapacit.
- Smíšená evaluace, která je prováděna jak vlastními pracovníky dané organizační struktury, tak částečně externími evaluátory, kteří v rámci hodnocení působí jako dodavatelé některé části výzkumu anebo jako metodický dohled.

Evaluace vs. Audit

Cílem evaluací není kontrola a hledání chyb, ale především učení se a zlepšování prováděných intervencí a jejich řízení.

Evaluace v oblasti fondů EU

Evaluace nabývají především od programového období 2014–2020⁴⁴ na významu, a to nejen zvýšenou potřebou dokládat výsledky, které byly dosaženy prostřednictvím fondů EU, ale rovněž díky uplatňování **principu Evidence-based Cohesion Policy** (politika soudržnosti založená na výsledcích), který se prosazuje na úrovni Evropské unie a reflektuje obecný trend ve veřejných politikách ve světě. I proto se těžiště evaluací posouvá od hodnocení procesů (které v minulosti převažovalo) k hodnocení výsledků.

S ohledem na to, kolik finančních prostředků je směřováno do politiky soudržnosti, je snahou EK poukázat na výsledky, které jsou prostřednictvím fondů EU dosahovány. A právě k prokázání těchto výsledků slouží evaluace. Zároveň je žádoucí zakomponovat evaluace i do řídicího a rozhodovacího procesu, aby důležitá rozhodnutí byla vytvářena na základě doporučení vzešlých z evaluací. I přesto by evaluace měly být vykonávány nezávisle, tj. s maximální objektivitou. Výsledky evaluační činnosti (získané informace, závěry, doporučení) jsou pak určeny jak dovnitř systému (implementačním článkům, decision-makerům apod.), tak navenek (veřejnosti, a to jak odborné, tak i široké).

Evaluační činnost je zajišťována prostřednictvím tzv. **evaluačních jednotek**. Evaluační jednotky by měly být maximálně nezávislé na implementační části programů (aby se zamezilo tomu, že evaluační jednotka bude hodnotit svoji vlastní práci/ svá vlastní rozhodnutí), ale zároveň by měly velmi dobře znát oblast, kterou hodnotí. Pro evaluační činnost se běžně využívá externí podpora (externí dodavatelé evaluací).

Předpoklady a bariéry evaluační činnosti

K tomu, aby evaluace mohly plnit svoji roli, je nezbytné, aby nevznikaly nahodile, aby byly úzce **provázány s potřebami** manažerů (např. ředitelů řídicích orgánů či náměstků jednotlivých útvarů) a implementačních složek řídicích orgánů. Tj. evaluační činnost by měla reflektovat nejen požadavky nařízení (které vyžaduje určité typy evaluací), ale i potřeby budoucích uživatelů evaluačních výstupů. Evaluace by měly být realizovány s cílem jejich budoucího využití (tj. pro doložení výsledků, pro tvorbu rozhodnutí), nikoliv jen pro forma.

---

⁴⁴ V předchozích programových obdobích v ČR (2004–2006 a 2007–2013) nebyla evaluační činnosti v oblasti ESI fondů věnována dostatečná pozornost. Realizace evaluací sice probíhala, ale pouze v omezené míře. Pozornost byla věnována zejména monitoringu realizace a sledování finančních a věcných ukazatelů.

Informace o tom, jak by měla být daná intervence hodnocena, by měla být zvažována již v okamžiku přípravy dané intervence. Tento přístup umožní nejen lépe intervenci nastavit, ale napomůže i definovat zdroje a informace potřebné pro hodnocení.

Kvalitu evaluační činnosti ovlivňuje mnoho faktorů, a to jak formálních, tak věcných: kvalita a způsob nastavení dané intervence, design evaluace (tj. kdy a jak bude evaluace provedena), vhodnost použité evaluační metody, kvalita a dostupnost dat, vymezené personální a finanční kapacity, harmonogram evaluace, zpracovatel evaluace (kvalita externího dodavatele) a způsob jeho výběru (souvisí s kvalitou a správností zadání evaluace) atd.

Kvalitně provedená evaluace by měla vést k formulaci jasných a konkrétních **závěrů**, na které budou navazovat konkrétní **doporučení**, která musí být relevantní, realizovatelná a založená na provedeném sběru a analýze dat. Výstupy z evaluace by měly rovněž reflektovat **potřeby uživatelů výstupu**, a to jak po věcné/obsahové stránce (tj. měly by odpovídat na dotazy, které si cílová skupina klade), tak i po stránce formální (tj. výstup by měl být přizpůsoben z pohledu náročnosti/techničnosti textu tak, aby cílová skupina dokázala výstupy pochopit a využít pro svoji práci). Závěry evaluací musí být správně interpretovány (zkreslení / nepochopení závěrů může vést ke špatnému rozhodnutí), v tomto ohledu hraje velkou roli evaluační jednotka, která by měla plnit roli tzv. **knowledge brokerů**, tj. zprostředkovatelů poznatků mezi jejich tvůrci (evaluátory) a uživateli (manažery).

Design evaluace

Důležitým parametrem evaluace je její základní výzkumný design, tedy způsob hodnocení⁴⁵. Výzkumný design je charakterizován jednak tím, zda zkoumáme pouze samotnou intervenci (neexperimentální design) nebo porovnáváme více intervencí navzájem nebo porovnáváme intervenci s oblastí mimo intervenci (experimentální nebo kvaziexperimentální design). Zadruhé, v kolika časových okamžicích provádíme šetření, zda pouze jednou (base-line šetření) nebo ve více časových snímcích před, během a po intervenci (longitudinální design). Volba evaluačního designu má následně vliv na volbu evaluačních metod.

Metody používané při evaluační činnosti

Metody používané v oblasti evaluací vycházejí z metod primárního společenskovedního výzkumu. Velmi časté je také použití technik sekundárního výzkumu (rešerše, re-analýzy, obsahové analýzy, analýzy sekundárních dat). Nejčastější dělení výzkumů podle typů je dělení na kvantitativní a kvalitativní výzkum.

Kvantitativní výzkum je metoda vědeckého výzkumu, která popisuje zkoumanou skutečnost pomocí proměnných (znaků), které lze vyjádřit čísly. Ta mohou vznikat buď měřením, nebo častěji škálováním samotnými respondenty. Výsledky jsou zpracovány obvykle pomocí statistických metod a nakonec interpretovány. Kvantitativní výzkum oproti kvalitativnímu vyžaduje větší soubory dat a respondentů, výsledky jsou více reprezentativní, méně závislé na názorech a schopnostech respondentů a vedou tak k lépe ověřitelným a srovnatelným výsledkům.

Kvalitativní výzkum se snaží nalézt odpovědi na to, jak jednotlivci, ale i skupiny nahlízejí, chápou a interpretují danou zkoumanou problematiku, rovněž se zabývá tím, jak se tito respondenti chovají, proč se tak chovají a jaké důvody vůbec stojí za jejich chováním. Kvalitativní výzkum neužívá

---

⁴⁵ V českém i evropském kontextu je nejužívanější neexperimentální design s jediným pozorováním během či po intervenci, což je však případ spíše špatné než dobré praxe. Designy s více pozorováním zpravidla poskytují kvalitnější evaluační výstupy.

statistických metod a technik. V tomto pojetí je v opozici k výzkumu kvantitativnímu, v praxi jsou oba přístupy nejčastěji doplňkem jeden druhého.

Kvantitativní výzkum	Kvalitativní výzkum
<i>Ptáme se: Co? Jak? Kolik?</i>	<i>Ptáme se: Proč?</i>
<i>Příklady využití: analýzy návštěvnosti, frekvence půjčování, určování míry spokojenosti uživatelů.</i>	<i>Příklady využití: Proč lidé (ne)chodí do knihovny? Jak se v ní chovají a jaký význam pro ně knihovna má?</i>
<i>Strukturované, standardizované metody (dotazník)</i>	<i>Rozhovor, pozorování</i>
<i>Velký výzkumný vzorek</i>	<i>Menší výzkumný vzorek</i>
<i>Generalizace je možná</i>	<i>Generalizace je nemožná</i>
<i>Nízká validita</i>	<i>Vysoká validita</i>

V rámci evaluační činnosti v oblasti fondů EU je používáno velké množství metod a přístupů. Někdy je v rámci dané evaluace využita jen jedna metoda, častěji je však využíván mix několika metod. Metodu/metody je třeba vždy vybírat s ohledem na typ hodnoceného jevu, pokládané otázky a dostupné informace a data. Je nezbytné na evaluační otázky nahlížet z různých úhlů pohledu a na základě různých metod. To je také principem triangulace, což je přístup, kdy daný závěr je opřen nejméně o dvě (nejlépe o tři) metody hodnocení či dva (nejlépe tři) na sobě nezávislé zdroje dat tak, aby byla ověřena pravdivost a přesnost výsledků hodnocení.

Příklady metod (uvedte alespoň některé):

- Příklady metod sběru dat:
  - dotazníková šetření
  - strukturované a polostrukturované individuální rozhovory (interview)
  - focus groups
  - panel expertů (např. metoda Delphi)
  - pozorování
- Příklady metody analýzy dat:
  - obsahová analýza
  - SWOT analýza
  - multikriteriální analýza
  - shluková analýza (cluster analysis)
  - regresní analýza
  - kvalitativní komparativní analýza
  - analýzy v prostoru (analýza geografických dat, mapové výstupy)
- Příklady metod, designů a přístupů k provádění evaluací
  - komparativní metoda

- případová studie (case study)
- ekonomické analýzy
- benchmarking
- dopadové evaluace
  - theory based impact evaluation: teoreticky vedené dopadové evaluace
  - kontrafaktuální dopadová evaluace (CIE)
- procesní evaluace a hodnocení administrativních procesů

Mezi nejčastěji používané metody patří:

- **Dotazníkové šetření (survey):** Principem dotazníkového šetření je, že položíme otázky vybraným lidem a jejich odpovědi zevšeobecníme na segment populace, který zastupovali. Před samotným sběrem dat je třeba vytvořit výzkumný nástroj (dotazník) a vybrat reprezentativní vzorek respondentů. Pravidla tvorby dotazníku jsou poměrně precizně určená. V dotazníku obvykle převažují tzv. uzavřené otázky (nabízejí uzavřenou škálu odpovědí), objevují se ale také otevřené (bez možností) a polootevřené otázky (ve škále odpovědí je zahrnuta odpověď „jiná“). Před samotným sběrem dat je třeba otestovat, jestli je dotazník validní (jestli opravdu získáme odpovědi na položené otázky). Poté následuje sběr dat. Sebraná data se kódují, což umožňuje jejich další zpracování. Posledním krokem je analýza dat, která má obvykle podobu statistické analýzy.
- **Rozhovor (Interview):** Metodu rozhovoru používáme v případě, kdy potřebujeme zjistit specifické informace (v takovém případě nelze použít dotazník) a získat komplexní pohled na problém. Rozlišujeme mezi volným, semistrukturovaným a strukturovaným rozhovorem. Stejně jako v případě dotazníkového šetření je nejprve nutné vybrat ty, jimž budeme pokládat otázky. Do vzorku by měli být zahrnuti zástupci různých skupin, jichž se výzkum týká. Důležitou roli v dotazování pomocí hloubkového rozhovoru hrají tazatelé. Ti musí být velmi dobře vyškoleni, protože se nemohou spoléhat na dopředu určené otázky; oni sami mají velký vliv na výsledná zjištění. Posledním krokem je analýza zjištění, často za pomoci kódování získaného obsahu.
- **Focus groups (fokusní skupina / skupinový rozhovor):** Účastníci focus group společně hovoří o předem vybraném tématu, důležitou roli hraje moderátor, který debatu usměrňuje. Velikost skupiny je obvykle čtyři až deset účastníků, délka setkání se pohybuje nejčastěji v rozmezí 90 až 150 minut. Základní zásadou je, že se skupina schází na jednom místě. Výhodou tohoto přístupu je, že umožňuje získat informace či názory různých aktérů v relativně krátkém čase a zároveň sledovat jejich debatu, která napomáhá vytvářet nové názory či vhledy. Metoda umožňuje hlouběji zjistit souvislosti problému.
- **Kontrafaktuální dopadová evaluace:** Kontrafaktuální dopadové evaluace vychází z pojetí dopadu (impact), jako rozdílu mezi situací pozorovanou po intervenci a situací, která by nastala, pokud by k intervenci nedošlo. Cílem evaluace dopadu je rigorózním způsobem změřit efekt přičitatelný intervenci a odstínit vliv jiných faktorů, které mohou ovlivnit změnu výsledkového indikátoru (např. původní rozdíly mezi populací zasaženou intervencí a zbytkem). Příkladem může být situace, kdy na základě losování vybereme účastníky intervence v rámci konkrétní oblasti. Po intervenci porovnáme stav účastníků, kteří prošli intervencí, s těmi, kteří intervencí neprošli. Protože mezi zasaženou a nezasaženou skupinou neexistoval před intervencí žádný rozdíl (rozdělení do skupin bylo náhodné), tak jakýkoli statisticky významný rozdíl mezi oběma skupinami po intervenci můžeme přičíst intervenci (tj. konstatovat příčinný vztah mezi intervencí změnou výsledku u zasažené skupiny).

Evaluační povinnosti kladené na členský stát v programovém období 2021-2027

- Základní evaluační povinnosti kladené na členský stát jsou definovány **Obecným nařízením** především v člancích 44 a 45.
- Povinností každého členského státu je jednou za období vyhodnotit dopady programu (do roku 2029) a vytvořit **evaluační plán (plán hodnocení)** pro jeden či více programů.
- Požadavky Obecného nařízení v oblasti evaluací Evropské komise byly do prostředí fondů EU v ČR promítnuty prostřednictvím **Metodického pokynu indikátory, evaluace a publicita**.
- Pro provádění evaluační činnosti musí být zabezpečeny nezbytné **zdroje** (a to i personální kapacity) a nastaveny postupy pro tvorbu a sběr údajů.
- Evaluace musí být prováděny interními či externími odborníky, kteří jsou **nezávislí**.
- Všechna hodnocení (výstupy z evaluační činnosti) musí být **zveřejňována**. Za tímto účelem byla v České republice vytvořena **Knihovna evaluací**, která je dostupná na webové prezentaci ESI fondů: www.dotaceeu.cz/Knihovna-evaluaci.
- Obecné nařízení definuje základní požadavky na provedení **ex-ante (předběžných) hodnocení**, která byla součástí procesu příprav programů a jejichž výstupy byly předkládány Evropské komisi společně s programy. Tato ex-ante hodnocení měla zmapovat a vyhodnotit situaci v rámci konkrétních oblastí a politik a na jejich základě odůvodnit potřebnost a relevanci vybraných intervencí a aktivit v rámci operačních programů.
- V průběhu programového období 2014–2020 musí být minimálně jednou provedeno posouzení, **jak podpora z ESI fondů přispívá k dosahování cílů jednotlivých priorit**. Jinými slovy, během programového období musí být provedeno výsledkové hodnocení každé prioritní osy programu, resp. specifického cíle programu.
- Obecné nařízení vymezuje i mid-term (průběžné) a **ex-post (následné) hodnocení**, které bude provedeno Evropskou komisí
- Evaluační plán je schvalován monitorovacím výborem rok po schválení příslušného operačního programu. Monitorovací výbor také je informován o pokroku, jehož bylo dosaženo při provádění evaluací, shrnutí hlavních závěrů a doporučení.

Další relevantní zdroje pro studium

- Obecné nařízení - čl. 44 a 45, popř 40 1 c)
- MMR ČR. *Průvodce evaluátora*. MMR ČR, 2020, [https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/novinky/inspiraci-i-priklady-dobre-praxe-nabidne-nova-\(1\)?feed=Novinky](https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/novinky/inspiraci-i-priklady-dobre-praxe-nabidne-nova-(1)?feed=Novinky).
- Evaluace na stránkách MMR - <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace>

14. Jak byste charakterizoval(a) důraz na výsledky a přínos teorie změny (intervenční logiky) nastavené v rámci jednotlivých programů fondů EU v daném programovém období.

Pro zajištění efektivního, účelného a hospodárného vynaložení společných prostředků programového období 2021-2027 je třeba v souladu se strategickým konceptem implementace fondů EU postupovat při zpracování Dohody o partnerství a programů v souladu s intervenční logikou.

V této souvislosti se v prostředí implementace fondů EU také hovoří o tzv. teorii změny. Intervenční logikou je pro tento účel chápána vzájemná provázanost identifikovaných problémů nebo příležitostí, definovaných cílů a navrhovaných opatření a aktivit k dosažení těchto cílů. S ohledem na přímou vazbu na národní, regionální a místní potřeby, obecný důraz na výsledky a povinný přezkum v polovině období je promyšlená a funkční intervenční logika a výběr klíčových priorit, které skutečně naplňují národní rozvojové potřeby, rozhodujícím prvkem strategie přípravy programů a koncepce DoP ve fázi programování.

Při zpracování DoP a programů i při jejich následné implementaci, monitorování a vyhodnocování, musí být zachována konzistence národních, regionálních a místních cílů s nadřazenými Cíli politiky na úrovni Unie.

V souvislosti se skutečností, že pro programové období 2021-2027 zavádí EK zkrácení intervenčního řetězce o jednu úroveň (Cíle politiky → Specifické cíle), a vedle toho také došlo k významnému snížení počtu Cílů politiky ve srovnání s odpovídajícími Tematickými cíli předchozího programového období 2014-2020, je výchozí úroveň pro přípravu intervenční logiky programu každý specifický cíl programu.

Ve vazbě na logický rámec je nutné v rámci každého specifického cíle připravovaného programu stanovit základní intervenční strategii, která je definována prostřednictvím **3 základních otázek**:

- ✓ Co chceme a můžeme změnit?
- ✓ Jak toho chceme dosáhnout?
- ✓ Jak ověříme, že jsme byli úspěšní?

Teorie změny

Existuje mnoho definic teorie změny. Obecně lze říci, že teorie změny má zachytit způsob, jak organizace, iniciativa či politika má dosáhnout předpokládaných výsledků a zároveň identifikovat předpoklady, na základě kterých se má změna stát.

Teorie změny je nástrojem pro nastavení ucelené intervenční logiky, cílem je zajistit vzájemnou soudržnost a provázanost identifikovaných problémů, definovaných cílů a navrhovaných opatření, aktivit a jejich vazeb.

Teorie změny je definována pomocí tří základních otázek:

- **Co chceme a můžeme změnit?** - definování konkrétních problémů, které chceme a jsme schopni intervencí změnit;
- **Jak toho chceme dosáhnout?** - definování konkrétních opatření a aktivit, prostřednictvím kterých chceme dosáhnout požadované změny;
- **Jak ověříme, že jsme byli úspěšní?** - již při nastavování intervence je nezbytné vědět, jak ověříme, že prostřednictvím intervence bylo dosaženo požadované změny.

Propracovaná teorie změny je nejen podmínkou pro dosahování předpokládaných výsledků, ale i základem pro budoucí interpretaci vývoje implementace daného programu (jeho částí), případně může posloužit jako základ pro související evaluační činnost.

Teorie změny by měla obsahovat:

- vstupy, které jsou nutné pro realizaci projektu, programu či politiky; aktivity, které budou na základě vstupů podpořeny; výstupy, které jsou rozpočtovány v rámci projektu, programu či politiky; očekávané výsledky a dopady;
- identifikaci událostí a podmínek, které mohou ovlivnit očekávané výsledky;
- identifikaci předpokladů, jak má dojít k očekávaným změnám.

Teorie změny má dvě linie:

- **vnější**, tj. provázanost s jinými/ostatními strategickými dokumenty a programy jak na úrovni evropské, tak na úrovni národní, příp. regionální,
- **vnitřní**, tj. vzájemná provázanost identifikovaných problémů, definovaných cílů a navrhovaných opatření a aktivit v rámci daného programu.

Každá intervence obsažená / popsaná v programovém dokumentu by měla být stanovena s předem známou logikou, aby bylo zřejmé, proč k dané podpoře dochází, kam má směřovat a zda se jí daří naplňovat.

Stavební kameny intervenční logiky programu – Intervenční logika programu má následující základní stavební kameny. Při přípravě strategie programů je třeba jejich komplexního zohlednění, přičemž je nezbytné respektovat posloupnost jednotlivých kroků.

1. Identifikace problémů nebo příležitostí a jejich příčin

- ŘO reflektuje současný stav v řešené oblasti (na základě situační analýzy a s využitím dostupných kontextových a kvalitativních údajů, které poskytují informaci o klíčových aspektech týkajících se aktuální situace a trendu v dané oblasti) a definuje konkrétní problémy nebo příležitosti. Pokud je to vhodné, lze využít také identifikaci silných míst pro zvyšování konkurenceschopnosti a dosažení sociální a územní soudržnosti – vždy co možná nejkonkrétněji a nejuplněji, aby nedošlo k chybnému nastavení intervence. Návodnou otázkou je např.: Jaké z problémů nebo příležitostí chceme řešit pomocí fondů EU?
- K identifikovaným problémům nebo příležitostem definuje ŘO příčiny. S ohledem na alokaci programu a externí faktory vymezeného problému je vhodné pomocí intervencí fondů EU řešit vybrané nejvýznamnější příčiny, které jsou s pomocí alokace odstranitelné. Nelze vždy vyřešit vše a vzhledem k jisté finanční i časové determinaci si nelze klást nereálné cíle. Návodnými otázkami jsou např.: Jaké příčiny má uvedený problém a které příčiny budeme řešit právě pomocí fondů EU? Existují i jiné příčiny problémů (a jak je budeme řešit)?

2. Návrh konkrétních opatření / aktivit

- ŘO navrhne konkrétní opatření a aktivity, která budou podporována prostřednictvím programu a která jsou prioritní pro dosažení změny / cíle ve vztahu k určité cílové skupině. Primární snahou je ovlivnit příčiny problémů, nikoliv (pouze) jejich následky. Je nezbytné navrhovat taková opatření, kterými lze dospět ke stanovenému cíli účelně a účinně, přičemž je vhodné zohlednit zkušenosti z předchozích programových období. Zároveň je nutno reflektovat skutečnost, že programy jsou pouze jedním z nástrojů (a tedy i příležitostí) pro řešení daného problému a jeho možnosti, jak přispět k eliminaci problému, jsou omezené (což vyplývá z faktu, že vývoj situace podléhá celkovému socioekonomickému prostoru a jeho vývoji). Při hodnocení programu je tak sledována i realizace doplňujících opatření, což může pomoci lépe objasnit případné nedostatečné naplňování původně stanovených cílů programu. Další opatření musí vždy reagovat na identifikované příčiny problému.

- ŘO navrhne příslušné nástroje podpory, intervence, včetně finančních a územních nástrojů. Návodné otázky jsou např.: Jaká opatření / aktivity pomohou k dosažení stanoveného cíle? Na jakou cílovou skupinu a území bude aktivita zaměřena?

3. Stanovení reálného a dosažitelného cíle

- ŘO definuje očekávanou změnu / dopad programu – především ve vztahu k cílové skupině a územní dimenzi. Cíl by měl být dostatečně ambiciózní, aby v co nejvyšší míře přispěl k eliminaci identifikovaných problémů, a zároveň dostatečně konkrétní ve smyslu reálnosti a dosažitelnosti, aby umožnil následnou kvantifikaci. Cílem je dosažení změny v souladu s definicí programového rámce. Návodné otázky jsou např.: Co je cílem? Jaké změny / co chceme pomocí fondů EU dosáhnout?

4. Popis mechanismu působení opatření

- ŘO vysvětlí, jak bude pomocí navržených opatření dosaženo stanoveného cíle. Popíše vzájemné souvislosti a provázanost mezi stanoveným cílem, navrženými opatřeními a výstupy a výsledky. Uvede, jakým způsobem a za jakých podmínek (např. legislativních, kapacitních) povedou navržená opatření k určenému cíli. Při návrhu opatření je dobré vzít v úvahu zkušenosti z předchozích programových období, či výsledky relevantních studií a evaluací.

Návodné otázky jsou např.:

Jaké průběžné změny se očekávají (a kdy), abychom se ujistili, že bude stanoveného cíle dosaženo?

Co dalšího se musí stát, aby bylo cíle dosaženo?

Jaké jsou existující či potenciální bariéry dosažení cíle?

Jaké jsou zkušenosti s implementací obdobného opatření?

Co o problému (jeho řešení) víme ze zkušeností, analýz, evaluací?

5. Návrh očekávaných výsledků a výstupů programu

- ŘO navrhne relevantní indikátory, kterými lze ověřit, že opatření přispěla k řešení problému:
- definování relevantních indikátorů výsledku – primárními kritérii pro indikátory výsledku je vypovídací schopnost o dosažené změně a dostupnost dat (vstupních dat, dat pro určení daného výsledku, škál pro měření atd., včetně předem stanovené výchozí hodnoty),
- definování relevantních indikátorů výstupu – indikátory výstupu představují přímý produkt realizace projektů, kterými jsou opatření naplňována, a slouží proto jako věcný ukazatel realizace opatření, resp. aktivit. To předpokládá důkladnou znalost problematiky a představu o konkrétních změnách v území, kterou lze podpořit indikovanými výstupy. Z toho vyplývá již poměrně realistická představa o způsobu plnění cílů dané strategie, a tedy i absorpční kapacitě pro plnění daného cíle v území v tomto kroku.
- případné identifikování dalších relevantních ukazatelů (data ČSÚ apod.).

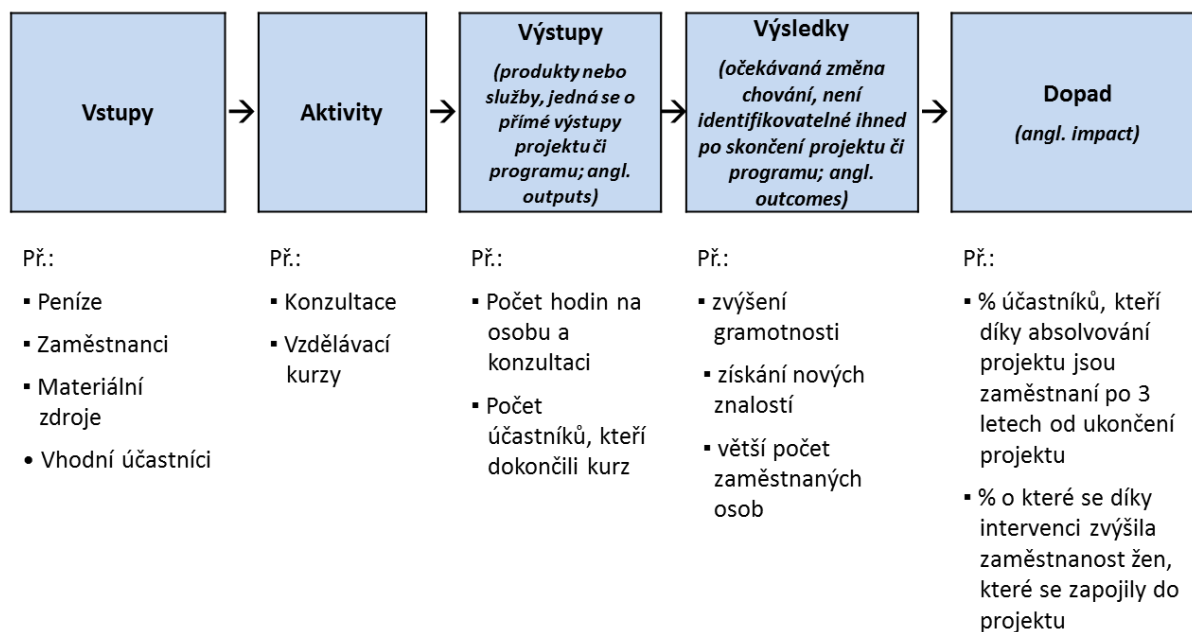
6. Popis bariér a rizik

- ŘO identifikuje existující či potenciální bariéry a rizika (legislativní, finanční, institucionální, administrativní aj.), které mohou bránit realizaci opatření a/nebo dosažení cíle. Popíše návrhy na jejich řešení / eliminaci.

7. Vymezení hraničních oblastí pro daný specifický cíl

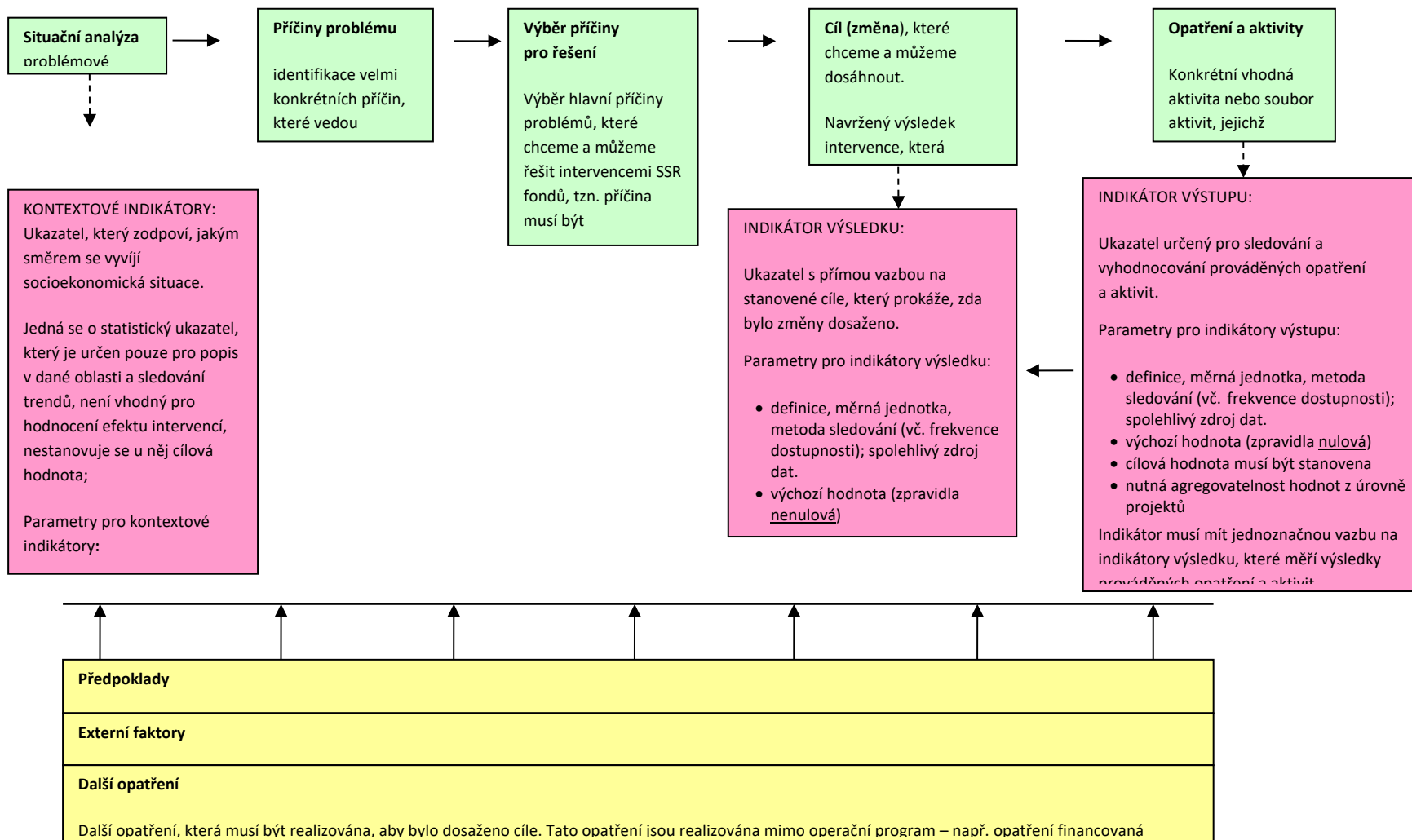
- ŘO identifikuje hlavní hraniční oblasti specifického cíle a návaznost na další specifické cíle v rámci daného a/nebo jiného programu a na národní programy a dotační tituly či komunitární programy a ostatní Unijní nástroje.

Ukázka:

Využití teorie změny v ESIF - Intervenční logika

Schéma: Vnitřní koherence intervenční logiky (zdroj MMR)

Další relevantní zdroje pro studium

- www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Metodicke-pokyny/Methodika-pripravy-programu
- Metodický pokyn pro oblast indikátorů, evaluací a publicity pro programové období 2021-2027

15. Řízení výzev v programovém období 2021-2027.

Stěžejní úprava

- tzv. „obecné nařízení“ – Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2021/1060 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky
- Metodický pokyn Výzvy, hodnocení a výběr projektů v období 2021–2027 (MP VHVP)
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech
- Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních celků

Výzvy

Výzva je aktivitou poskytovatele dotace, vyzývající žadatele k podání žádostí o podporu podle předem stanovených podmínek. Pro řídicí orgány představuje výzva základní nástroj pro věcné i finanční řízení programu. Pro žadatele a příjemce představuje výzva základní informační zdroj o podmínkách pro získání podpory a realizaci projektu.

Řízení výzev zahrnuje přípravu, vyhlášení a vyhodnocování výzev.

Příprava výzev

Řídicí orgán ustanoví **Monitorovací výbor**, na kterém projednává metodiku a kritéria pro výběr projektů a jejich změny. Dále řídicí orgán ustanovuje **platformu pro přípravu výzev**, která projednává harmonogram výzev a obsah výzev. Pokud řídicí orgán neustaví platformu, projednává i tyto záležitosti monitorovací výbor.

Faktory výzvy

Cíle programu – výzvy musí zajistit plnění věcných cílů programů, které jsou definovány indikátory, příp. evaluacemi. Současně musí reagovat na problémy, které jsou popsány v programovém dokumentu, anebo které se objevily v průběhu programového období. Dále musí zajistit plnění cíle definované pravidlem n+3. Na konci programového období je cílem maximální využití prostředků pro daný program. Dosahování cílů zajistí řídicí orgán adekvátním nastavením alokace výzvy, jejím načasováním a pravidelným vyhodnocováním cílů.

Intervenční logika – výzvy musí být nastaveny v souladu s intervenční logikou programu, v případě, že je pro program povinná.

Zásady hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti – výzvy musí být nastaveny v souladu se zásadami hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti (dále také „zásady 3E“) dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

Absorpční kapacita – při nastavení výzvy, zejména výše alokace, řídicí orgány zohlední absorpční kapacitu na straně žadatelů a své zkušenosti s již vyhlášenými výzvami.

Proveditelnost – nastavení výzvy, zejména časové nastavení, musí být reálně splnitelné jak ze strany žadatelů/příjemců, tak řídicího orgánu.

Doplňkovost – doplňkovostí a doplňkovými vazbami se rozumí vzájemně funkčně podmíněné a doplňující se intervence a vazby těchto intervencí, které vyžadují vzájemnou koordinaci nebo je taková koordinace efektivní z hlediska dopadu na příjemce / společnost či např. zvýšení absorpční kapacity.

Identifikace doplňkových vazeb se provádí na začátku programového období a následně upravuje dle potřeby a okolností v jeho průběhu.

Druhy výzev

Průběžná výzva je nesoutěžní výzvou, projekty si ohledně získání podpory vzájemně nekonkurují. Hodnotí se pouze splnění určitého nastaveného standardu, resp. podmínek pro poskytnutí podpory, které dopředu stanoví řídicí orgán. Hodnocení probíhá průběžně, může začít hned po podání žádosti o podporu nebo v termínu stanoveném v textu výzvy řídicím orgánem. Podpora je poskytnuta žadatelům, jejichž projekty splní dané podmínky pro poskytnutí podpory, dle pořadí, v jakém podali žádost o podporu až do přidělení celé alokace výzvy na jednotlivé projekty

Kolová výzva je soutěžní výzvou. Projekty jsou porovnávány mezi sebou. Podporu obdrží projekty, které splní podmínky pro poskytnutí podpory, v pořadí od nejlepšího podle výsledku věcného hodnocení až do přidělení celé alokace výzvy.

Obsah výzvy

Text výzvy je základním dokumentem obsahujícím informace o podmínkách pro získání podpory. Text výzvy musí obsahovat následující informace:

- **Identifikace výzvy** (číslo a název výzvy, název programu, cíl politiky, priorita, specifický cíl, opatření)
- **Časové nastavení** (datum vyhlášení výzvy, zpřístupnění žádosti o podporu v MS2021+, zahájení příjmu žádostí o podporu, datum ukončení příjmu žádostí o podporu, nejzazší datum pro ukončení fyzické realizace projektu)
- **Forma podpory** (míra spolufinancování, oprávnění žadatelé)
- **Věcné zaměření** (výčet podporovaných aktivit, indikátory, cílová skupina)
- **Územní zaměření** (přípustné místo realizace)
- **Způsobilost výdajů**
- **Náležitosti žádosti o podporu** (povinné přílohy žádosti – hodnotící kritéria a Pravidla pro příjemce a žadatele)

Vyhlašování výzev

Výzvu řídicí orgán vyhláší v MS2021+. Text výzvy, včetně navazující dokumentace, musí být nejpozději k datu vyhlášení výzvy zveřejněn na webových stránkách programu. Řídicí orgán musí poskytnout všem potenciálním žadatelům dostatečné a stejné informace o podmínkách pro poskytnutí podpory z programu a řádné realizaci projektu. Veškeré informace o podmínkách pro poskytnutí podpory jsou obsaženy v obsahu výzvy a navazující dokumentaci. Časové podmínky stanovené výzvou musí respektovat níže uvedené minimální lhůty (níže uvedené body b, c, d neplatí pro projekty technické pomoci):

- a) obsah výzvy musí být v souladu s § 14j rozpočtových pravidel přístupný po dobu nejméně 30 kalendářních dnů před ukončením lhůty pro příjem žádostí o podporu,
- b) datum ukončení příjmu žádostí o podporu může nastat nejdříve 21 kalendářních dnů po datu zpřístupnění žádosti o podporu v MS2021+,
- c) datum ukončení příjmu žádostí o podporu může nastat nejdříve 14 kalendářních dnů po datu zahájení příjmu žádostí o podporu,
- d) obsah výzvy (včetně navazující dokumentace) musí být zveřejněn na webových stránkách řídicího orgánu nebo programu do konce doby udržitelnosti všech projektů nebo do předložení závěrečné zprávy o provádění programu podle toho, co nastane později.

Jedná se o minimální lhůty. Řídicí orgán programu při nastavení lhůt dané výzvy vychází z charakteru podporovaných aktivit.

Při vyhlášení výzvy je nutné dodržet toto pravidlo: V případě, že se výzva váže k více specifickým cílům, je nutné alokaci a cílové hodnoty indikátorů výzvy v MS2021+ indikativně rozdělit na jednotlivé specifické cíle.

Harmonogram výzev

Řídicí orgán vytváří Harmonogram výzev v MS2021+. Kolová výzva je do harmonogramu zadána alespoň šest měsíců před datem ukončení příjmu žádostí o podporu. Průběžná výzva je do harmonogramu zadána tři měsíce před zahájením příjmu žádostí o podporu. Pokud řídicí orgán nemůže tuto lhůtu dodržet, musí do MS2021+ vložit zároveň odůvodnění tohoto kroku. Harmonogram výzev je průběžně aktualizován (nejméně třikrát za rok).

Vyhodnocování výzev

Vyhodnocování představuje proces porovnávání informací o skutečném stavu se záměry a stanovenými pravidly. Výsledky vyhodnocování dávají řídicímu orgánu zpětnou vazbu o úspěšnosti jeho plánování a vstupní informace pro přípravu dalších výzev.

16. Hodnocení a výběr projektů v programovém období 2021-2027.

Stěžejní právní úprava

- tzv. „obecné nařízení“ – Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2021/1060 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky
- Metodický pokyn výzvy, hodnocení a výběr projektů v programovém období 2021–2027 (MP VHVP)
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech
- Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních celků

Proces schvalování projektů

Proces schvalování projektů je soubor činností, které jsou vykonávány v období od podání žádosti o podporu do vydání nebo podepsání právního aktu o poskytnutí nebo převodu podpory nebo do ukončení administrace žádosti o podporu.

Cílem procesu schvalování projektů je vybrat transparentně kvalitní projekty, které budou naplňovat věcné i finanční cíle programu.

Proces schvalování projektů se dělí na dvě části: **1. hodnocení projektů; 2. výběr projektů.**

- Hodnocení projektů zahrnuje několik částí – vždy kontrolu přijatelnosti a formálních náležitostí, další části hodnocení nemusí být vždy zahrnuty – věcné hodnocení, závěrečné ověření způsobilosti a analýzu rizik (s navazující ex-ante kontrolou). Proces výběru projektů zahrnuje výběr projektů, které splnili podmínky výzvy, přípravu a vydání nebo podepsání právního aktu o poskytnutí nebo převodu podpory.

Pro obě části procesu schvalování projektů platí, že každá tato činnost musí být přehledně a srozumitelně popsána v řídicí dokumentaci řídicího orgánu programu, včetně vymezení lhůt, rolí a pravomocí osob, které činnosti zabezpečují, a také dodržovány.

Tvorba modelu hodnocení

Řídicí orgán programu si nastavuje model hodnocení tak, aby byla dodržena pravidla definovaná v MP VHVP. Při tvorbě modelu hodnocení řídicí orgán vychází z následujícího základního postupu:

- Řídicí orgán musí mít představu o typech projektů, se kterými se bude hodnotící systém setkávat v průběhu implementace.
- Řídicí orgán programu by měl být schopen odvodit časovou a finanční náročnost přípravy a realizace typů projektů ve vazbě na včasné splnění věcných a finančních cílů programu a úsporu výdajů ze strany žadatelů.
  - Na základě informací bodu 1 a 2 řídicí orgán programu určí vhodný model hodnocení – jednokolové nebo dvoukolové hodnocení.
- Řídicí orgán programu vypracuje kritéria pro hodnocení projektů, na základě kterých objektivně posoudí a vyhodnotí kvalitu projektů a jejich přínos k cílům programu. Řídicí orgán programu rozdělí kritéria podle jednotlivých fází hodnocení – pro hodnocení přijatelnosti, formálních náležitostí a posléze pro věcné hodnocení (pokud je využito).
- Řídicí orgán popíše procesy a nastaví závazné lhůty pro proces schvalování projektů v souladu s pravidly MP VHVP a přizpůsobí je charakteru podporovaných aktivit a typu oprávněných příjemců a platné legislativě.
- Řídicí orgán musí projednat model hodnocení (metodiku pro hodnocení a výběr projektů) a kritéria pro hodnocení projektů na monitorovacím výboru programu (MV) - povinnost vyplývá

z obecného nařízení. MV (MV kritéria a metodiku pro hodnocení i výběr projektů schvaluje. Metodika pro hodnocení a výběr projektů obsahuje zejména informaci o počtu kol hodnocení, o procesu hodnocení a výběru projektů, klíč pro postup do další fáze procesu, výčet subjektů zapojených do schvalovacího procesu.

- Řídící orgán vypracuje Pravidla pro žadatele a příjemce, která budou obsahovat také popis způsobu hodnocení a výběru projektů, a příp. Příručku pro hodnotitele projektů.
- Řídící orgán nastaví systém způsobu odvolání se proti výsledku hodnocení – žádost o přezkum.

Modely hodnocení

Jednokolový model hodnocení – model, kdy veškeré údaje nutné pro hodnocení jsou žadatelem předloženy v jeden okamžik v rámci jedné žádosti o podporu, to nevyklučuje doložení některých údajů nutných pro hodnocení (např. prostřednictvím příloh) později v průběhu procesu schvalování projektů. Následně probíhá celý proces schvalování projektů.

Výhodou jednokolového modelu hodnocení je zejména:

- celkové zkrácení doby administrace žádostí o podporu díky možnosti provést hodnocení celého projektu v relativně krátkém čase,

Nevýhodou jednokolového modelu hodnocení je zejména:

- vyšší náklady a administrativní zátěž pro žadatele spojená s projekty, které nejsou vybrány k podpoře,

Možné využití jednokolového modelu hodnocení (nejedná se o závazné pravidlo):

- pro jednodušší projekty relativně menšího finančního objemu (individuální projekty), kdy rozsah projektové dokumentace a příloh žádosti o podporu není příliš velký (např. nejsou vyžadovány stavební dokumentace, detailní marketingové analýzy, studie proveditelnosti apod.),

U **dvoukolového modelu hodnocení** je v prvním kole předložena předběžná žádost o podporu, ve které je uvedena pouze část informací o projektu nebo informace ve zjednodušené podobě tak, aby řídicí orgán mohl předběžnou žádost o podporu vyhodnotit. V případě, že je předběžná žádost o podporu vyhodnocena jako vyhovující, žadatel žádost o podporu dopracuje (a zohlední případné připomínky a doporučení vyplývající z výsledku hodnocení). Dopracovány a finálně předloženy tak jsou pouze ty projekty, které úspěšně projdou základním posouzením v prvním kole.

Výhodou dvoukolového modelu hodnocení je zejména:

- minimalizace nákladů a administrativní zátěže pro žadatele spojená s projekty, které nejsou vybrány k podpoře,

Nevýhodou dvoukolového modelu hodnocení je zejména:

- vyšší celková časová náročnost procesu hodnocení.

Možné využití dvoukolového modelu hodnocení (nejedná se o závazné pravidlo):

- pro integrované projekty, synergické projekty, rozsáhlé individuální projekty (jako například systémové, velké projekty s dopadem na území celé ČR),

Tvorba kritérií

- Prvním krokem pro tvorbu kritérií je vymezení hlavních charakteristik, které mají význam pro posouzení projektů a mohou se stát kritérii. Takto vytvořený seznam charakteristik je vhodné znovu posoudit zejména z důvodu zabránění duplicitám a překrývání. Po posouzení je možné vytvořit seznam kritérií, která jsou následně rozdělena do jednotlivých fází hodnocení projektů, tj. přiřazení kritérií k hodnocení přijatelnosti, formálních náležitostí, věcnému hodnocení.

Hodnocení projektů

Proces hodnocení projektů je soubor činností, které jsou vykonávány při kontrole přijatelnosti, formálních náležitostí, věcném hodnocení. Každá z popisovaných fází hodnocení projektů má svá vlastní kritéria, jejímž cílem je vybrat transparentně kvalitní projekty, které budou naplňovat věcné i finanční cíle programu.

Kontrola přijatelnosti a formálních náležitostí Řídicí orgán posoudí prostřednictvím kritérií pro kontrolu formálních náležitostí a přijatelnosti, že je žádost o podporu v souladu s programem, podmínkami výzvy, splňuje nezbytné administrativní požadavky a obsahuje dostatečné informace pro její hodnocení (tj. že splňuje formální náležitosti a podmínky přijatelnosti).

V rámci kontroly přijatelnosti řídicí orgán dále posoudí žadatele z hlediska rizika podvodu. Zejména ověří trestní bezúhonnost statutárních zástupců (např. prostřednictvím čestného prohlášení nebo výpisu z rejstříku trestů ne staršího než 3 měsíce v době podání žádosti o podporu), případně další požadavky stanovené řídicím orgánem.

Řídicí orgán programu ověřuje splnění kontroly přijatelnosti a formálních náležitostí prostřednictvím kritérií pro hodnocení projektů. Hodnotitelé uvádí ke každému kritériu jasné a srozumitelné odůvodnění výsledku hodnocení (vyjma kritérií, která jsou stanovena tak, že z výsledků hodnocení důvody jasně vyplývají a jsou objektivně ověřitelné; tato kritéria stanoví řídicí orgán).

Při výkonu kontroly přijatelnosti a formálních náležitostí **musí být uplatněno pravidlo čtyř očí:**

- nezávislé hodnocení minimálně dvěma hodnotiteli, hodnocení nesmí být prováděno společně dvěma a více hodnotiteli ani společně konzultováno, v případě rozporu mezi hodnotiteli (jehož rozsah stanoví řídicí orgán) se provede arbitrážní nebo
- nezávislé hodnocení jedním hodnotitelem a zkontrolování schvalovatelem, schvalovatel je zároveň druhým hodnotitelem, tzn., že schvalovatel provádí schválení hodnocení a zároveň musí ověřit správnost hodnocení prvního hodnotitele (tj. provádí rovněž hodnocení).

Řídicí orgán u všech kritérií pro hodnocení projektů určí, zda se jedná o napravitelné, či nenapravitelné kritérium. V případě nesplnění jednoho kritéria s příznakem „nenapravitelné“ musí být žádost o podporu vyloučena z dalšího procesu hodnocení.

V případě, že jsou všechna nenapravitelná kritéria splněna (nebo nemohou být vyhodnocena pro nedostatek informací v žádosti o podporu), dojde však k nesplnění jednoho či více napravitelných kritérií při kontrole formálních náležitostí a přijatelnosti je to umožněno ve výzvě, musí být žadatel vyzván ze strany poskytovatele přes MS2021+ nebo IS SZIF k odstranění vad žádosti a určí mu k tomu přiměřenou lhůtu. Pokud žadatel vady žádosti přes výzvu neodstraní, poskytovatel řízení zastaví.

Věcné hodnocení

Cílem věcného hodnocení projektů je vyhodnotit kvalitu projektů s ohledem k naplňování věcných cílů programu a umožnit srovnání projektů podle jejich kvality. S ohledem na cíle programu a charakter podporovaných aktivit, stanoví řídicí orgán pro jednotlivé hodnocené aspekty, resp. jednotlivá kritéria, odpovídající podíl na bodovém hodnocení (počet bodů).

Věcné hodnocení projektů provádí (= musí platit pravidlo čtyř očí) nezávisle a) minimálně dva hodnotitelé, b) jeden hodnotitel a jeden schvalovatel, c) hodnotící komise. Hodnocení nesmí být hodnotiteli prováděno společně ani společně konzultováno (vyjma hodnotící komise).

Hodnotitelé v průběhu hodnocení nesmí komunikovat přímo s žadateli.

- Výjimkou je kontrola přijatelnosti a formálních náležitostí, kdy je možné, aby se na žadatele ve věci nápravy identifikovaných nedostatků obrátil interní hodnotitel (který může zároveň vykonávat roli manažera projektu) a schvalovatel hodnocení, a to prostřednictvím interní depeše.

Výjimku představuje i možnost představení projektu (včetně případného zodpovídání dotazů) při účasti žadatele či zástupců organizace žadatele na jednání hodnotící komise, a to za podmínek zachování transparentnosti a rovného přístupu ke všem žadatelům. Hodnotitelé provádějí věcné hodnocení podle předem stanovených kritérií pro hodnocení projektů a vyplňují hodnotící formulář přímo v MS2021+. Ke každému kritériu uvádějí jasné a srozumitelné odůvodnění výsledku hodnocení (vyjma kritérií, kdy jsou kritéria stanovena tak, že z výsledků hodnocení důvody jasně vyplývají a jsou objektivně ověřitelné; tato kritéria stanoví řídicí orgán). V případě rozporu mezi hodnotiteli se provede nezávislé arbitrážní hodnocení dle pravidel řídicího orgánu a MS2021+.

Výsledek věcného hodnocení, resp. kroku věcného hodnocení, se určuje tímto postupem:

- 1) ověřením splnění všech vylučovacích a kombinovaných kritérií, v případě nesplnění některého kritéria musí být žádost o podporu vyloučena z dalšího procesu hodnocení,
- 2) stanovením výsledného počtu bodů (vyjma průběžných výzev s hodnocením za pomoci slovních deskriptorů bez převodu na bodový výsledek), v případě dvoukolového modelu hodnocení je možné výsledek hodnocení stanovit jako součet bodů za obě kola věcného hodnocení,
- 3) ověřením, že výsledný počet bodů překročil minimální bodovou hranici (vyjma průběžných výzev s hodnocením za pomoci slovních deskriptorů bez převodu na bodový výsledek), v případě nepřekročení minimální bodové hranice musí být žádost o podporu vyloučena z dalšího procesu hodnocení.

Výběr projektů

Proces výběru projektů je soubor činností, které jsou vykonávány v období od ukončení hodnocení projektů do vydání nebo podepsání právního aktu o poskytnutí nebo převodu podpory. Cílem výběru projektů je vybrat transparentně na základě výsledků hodnocení projektů takové projekty, které přispějí k plnění věcných a finančních cílů programu.

Základní pravidla pro výběr projektů

- Podmínkou zařazení žádosti o podporu do procesu výběru projektů je **splnění podmínek všech fází hodnocení projektů, které řídicí orgán zařadil do procesu hodnocení.**
- **Řídicí orgán může pro účely výběru projektů zřídit výběrovou komisi (jinak výběr provádí sám).**
  - **U kolových výzev** jsou projekty na základě výsledků věcného hodnocení seřazeny dle výše bodového hodnocení (od nejvyššího po nejnižší). V případě, že se v seznamu vyskytují dva nebo více projektů se stejným počtem bodů, jsou tyto projekty řazeny dle pravidel stanovených řídicím orgánem s vyhlášením výzvy.

- Počet podpořených projektů je limitován výší alokace na výzvu. Alokaci je možné v odůvodněných případech navýšit (zejména z důvodu nenaplnění věcných cílů při původní výši alokace nebo převisu kvalitních projektů).
  - Pokud ŘO přistoupí k navýšení alokace na výzvě, musí tuto změnu výzvy zadat i do MS2021+.
- Řídicí orgán programu zpracuje seznam projektů, které úspěšně prošly procesem hodnocení projektů a byly doporučeny k financování výběrovou komisí (pokud byla zřízena). Projekty mohou být doporučeny k financování s výhradou, to znamená, že projekt obdrží podporu až po splnění podmínek stanovených ve výzvě nebo v rámci výběru projektů podle pravidel předem stanovených ve výzvě (resp. navazující dokumentaci k výzvě). V takovém případě Řídicí orgán žadatele vyzve postupem dle ustanovení § 14k rozpočtových pravidel popsáním výše k odstranění vad žádosti, doložení dalších podkladů či úpravě žádosti.
- Řídicí orgán programu musí informovat žadatele o stavu vyřízení jeho žádosti o podporu a celkovém průběhu procesu, včetně výsledku

Informování žadatele o výsledku

Řídicí orgán programu musí informovat žadatele o stavu vyřízení jeho žádosti o podporu a celkovém průběhu schvalovacího procesu (prostřednictvím MS2021+).

- Po provedení každé části procesu schvalování projektů musí být žadatel vyrozuměn o výsledku dané fáze.

V případě úspěšných žadatelů informuje řídicí orgán žadatele o dalším postupu v souladu s podmínkami výzvy.

V případě žadatelů, u kterých lze na základě provedeného hodnocení předpokládat, že nebudou úspěšní, musí řídicí orgán programu zaslat žadateli prostřednictvím MS2021+ oznámení s podklady pro vydání rozhodnutí nejpozději do 10 pracovních dnů od ukončení dané části hodnocení a výběru projektů. Oznámení musí obsahovat následující informace:

- výsledek hodnocení a výběru projektů,
- detailní výsledky hodnocení a výběru projektu (v případě věcného hodnocení s přiložením hodnotící tabulky, která bude obsahovat i odůvodnění výsledku hodnocení všech kritérií (vyjma kritérií, kdy jsou kritéria stanovena tak, že z výsledků hodnocení důvody jasně vyplývají a jsou objektivně ověřitelné; tato kritéria stanoví řídicí orgán), dále zápis z jednání hodnotící a výběrové komise (je-li relevantní)),
- poučení o možnosti vyjádřit se ve lhůtě 15 kalendářních dnů k zaslaným podkladům prostřednictvím žádosti o přezkum.

Žádost o přezkum

Žadatelé o podporu, u kterých lze na základě provedeného hodnocení či výběru projektů předpokládat, že nebudou úspěšní a řídicí orgán jim zaslal prostřednictvím MS2021+ oznámení s podklady pro vydání rozhodnutí, jsou oprávněni vůči nim vznést připomínky prostřednictvím tzv. **žádosti o přezkum**. Žadatelé, kteří odmítli úpravy žádosti navrhované ze strany ŘO, mají před vydáním rozhodnutí o ukončení administrace žádosti rovněž nárok na vnesení připomínek prostřednictvím žádosti o přezkum. Připomínky jsou podávány formou elektronického podání, popř. i písemně, pokud to ŘO umožňuje.

Každý žadatel může podat žádost o přezkum nejpozději do 15 kalendářních dnů ode dne doručení oznámení s podklady pro vydání rozhodnutí. Tedy ode dne, kdy se do systému přihlásí žadatel nebo jím pověřená osoba, případně po uplynutí 10 kalendářních dnů ode dne, kdy byl dokument s oznámením s podklady pro vydání rozhodnutí do systému vložen (lhůta vyplývající ze zákona)

Řídicí orgán programu zřídí pro vyřizování žádostí o přezkum přezkumnou komisi (příp. více přezkumných komisí), která připomínky posuzuje a rozhoduje o nich dle jednacího řádu.

Z jednání přezkumné komise musí být pořízen zápis, který bude obsahovat minimálně následující informace:

- datum a čas začátku jednání,
- jmenný seznam účastníků,
- stručný popis obsahu žádosti o přezkum, včetně identifikace žádosti o podporu,
- osoby vyloučené z rozhodování o dané žádosti o přezkum,
- rozhodnutí přezkumné komise (informace o tom, kdo a jak hlasoval), včetně odůvodnění.

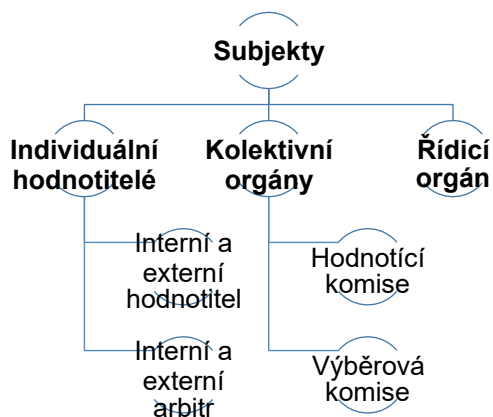
V případech, kdy žádost o podporu nebude vrácena zpět do procesu schvalování projektů (nebo žadatel možnost podat žádost o přezkum nevyužije), **vydá řídicí orgán rozhodnutí o ukončení administrace žádosti** (, které v souladu se zákonnými požadavky na doručování a prostřednictvím MS2021+ doručí žadateli. Rozhodnutí o ukončení administrace žádosti obsahuje minimálně: - výsledek hodnocení a výběru projektů,

- odůvodnění vyřazení žádosti o podporu či nedoporučení projektu k financování, ve kterém uvede důvody a podklady pro rozhodnutí, a jak se vypořádal s případným vyjádřením žadatele k podkladům rozhodnutí.

Subjekty zapojené do schvalovacího procesu

Při stanovování subjektů, jejich rolí a pravomocí vychází z pravidel uvedených v MP VHVP.

Na následujícím obrázku je uveden přehled subjektů, které se podílí přímo na hodnocení projektů (projekty hodnotí) nebo rozhodují o projektech na základě výsledků věcného hodnocení (pouze výběrová komise a řídicí orgán).

17. Úprava poskytování dotací v zákonu č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech.

Podpora z fondů EU je v národních podmínkách příjemcům poskytována zejména **formou dotace ze státního rozpočtu** (tzv. předfinancování) dle § 14 a následujících zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech (dále jen „RP“)⁴⁶. Na proces poskytování dotací se kromě úpravy v RP použijí i pravidla správního řádu (správní řád se uplatní subsidiárně, tedy na oblasti, které nejsou v RP upraveny vůbec nebo které nejsou v RP upraveny odlišně od správního řádu).

Dotací se v souladu s § 3 písm. a) RP rozumí **peněžní prostředky** státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu **poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel**.

Na dotaci zpravidla není právní nárok. Dotaci ze státního rozpočtu může poskytnout ústřední orgán státní správy, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky, Technologická agentura České republiky nebo organizační složka státu, kterou určí zvláštní zákon (dále jen "**poskytovatel**").

Řízení o poskytnutí dotace

Řízení o poskytnutí dotace vede poskytovatel. Poskytovatel může některé činnosti přenést na právnickou osobu nebo jinou organizační složku státu veřejnoprávní smlouvou, nelze však převést vyhlášení výzvy podle § 14j RP a vydání rozhodnutí. Převáděny mohou být zejména administrativní činnosti, jako je shromažďování žádostí, jejich prvotní posuzování včetně návrhu pro poskytovatele na vyřízení žádosti. **Účastníkem řízení o poskytnutí dotace je pouze žadatel o dotaci**.

Poskytovatel v souladu s § 14 RP nejdříve **zveřejní výzvu k podání žádosti o poskytnutí dotace**, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup. Obsah výzvy musí být přístupný po dobu nejméně 30 dnů před uplynutím lhůty pro podání žádosti. **Obsahem výzvy** je její věcné zaměření, okruh oprávněných žadatelů o dotaci, lhůta pro podání žádosti, popřípadě další požadavky, které žadatel o dotaci musí naplnit, a informace o dalších podkladech nutných pro rozhodnutí poskytovatele. Výzva k podání žádosti o poskytnutí dotace dále musí obsahovat i informace o možnosti postupu podle § 14k odst. 1 RP (možnost poskytovatele vyzvat žadatele o dotaci k odstranění vad žádosti), odst. 3 RP (možnost poskytovatele v průběhu řízení vyzvat žadatele o dotaci k doložení dalších podkladů nebo údajů nezbytných pro vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace) a odst. 4 RP (možnost poskytovatele žadateli o dotaci doporučit úpravu žádosti, lze-li předpokládat, že upravené žádosti bude zcela vyhověno), § 14l RP (možnost poskytovatele pokračovat v řízení s právním nástupcem žadatele v případě úmrtí nebo zániku původního žadatele) a 14p RP (možnost poskytovatele již pravomocně zcela nebo zčásti zamítnuté žádosti o dotaci novým rozhodnutím zcela vyhovět, případně zčásti vyhovět a ve zbytku ji zamítnout, souhlasí-li s tím žadatel o dotaci). **K žádosti o dotaci podané před zveřejněním výzvy se nepříhlíží**.

Žadatel o poskytnutí dotace žádá formou **žádosti o dotaci, jež obsahuje:**

- identifikaci žadatele o dotaci (jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození, rodné číslo, bylo-li přiděleno, a adresu trvalého pobytu, je-li žadatel fyzickou osobou a je-li tato fyzická osoba

---

⁴⁶ Podpora je příjemcům poskytována i např. dle zákona č. 320/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů nebo zákona č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury.

podnikatelem, také identifikační číslo; název, adresu sídla a identifikační číslo osoby, je-li žadatel právnickou osobou),

- identifikaci poskytovatele (název a adresa),
- požadovanou částku,
- účel, na který chce žadatel o dotaci žádané prostředky použít,
- lhůtu, v níž má být tohoto účelu dosaženo,
- je-li žadatel o dotaci právnickou osobou, informaci o vlastnické struktuře této osoby (identifikace osob jednajících jejím jménem, údaje o skutečném majiteli právnické osoby podle zákona upravujícího evidenci skutečných majitelů⁴⁷ a identifikace osob, ve kterých má podíl daná právnická osoba a uvedení výše tohoto podílu),
- další podklady nutné pro rozhodnutí poskytovatele a
- identifikaci výzvy, na jejímž základě je žádost podávána.

Trpí-li žádost o poskytnutí dotace vadami, vyzve poskytovatel v případě, že to výslovně uvedl ve výzvě, žadatele o dotaci **k odstranění vad**; k tomu mu poskytne přiměřenou lhůtu. **Neodstraní-li žadatel o dotaci vady** ve stanovené lhůtě, poskytovatel **řízení zastaví**. Pokud to výslovně uvedl ve výzvě, může poskytovatel kdykoliv v průběhu řízení vyzvat žadatele o dotaci k doložení dalších podkladů nebo údajů nezbytných pro vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace, k čemuž žadateli o dotaci poskytne přiměřenou lhůtu. Pokud to výslovně uvedl ve výzvě, může poskytovatel žadateli o dotaci doporučit úpravu žádosti, lze-li předpokládat, že upravené žádosti bude zcela vyhověno; vyhoví-li žadatel o dotaci tomuto doporučení, posuzuje poskytovatel již upravenou žádost.

V případě, že žádost o dotaci nebyla podána ve lhůtě stanovené výzvou k podání žádosti, žadatel neodpovídá okruhu oprávněných žadatelů o dotaci uvedenému ve výzvě k podání žádosti, žádost trpí vadami a výzva k podání žádosti nepřipouští možnost jejich odstranění, žádost je v rozporu s věcným zaměřením výzvy k podání žádosti nebo zemřel-li žadatel o dotaci nebo zanikl-li žadatel o dotaci přede dnem vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace a ve výzvě není stanoveno jinak, **poskytovatel řízení zastaví**.

Po posouzení žádosti o dotaci poskytovatel **rozhodnutím** buď

- **zcela poskytne dotaci,**
- **zcela zamítne žádost o poskytnutí dotace, nebo**
- **dotaci zčásti poskytne a zároveň žádost ve zbytku zamítne.**

Žádosti o poskytnutí dotace, která byla pravomocně zcela nebo zčásti zamítnuta, lze **novým rozhodnutím** zcela vyhovět, případně zčásti vyhovět a ve zbytku ji zamítnout, souhlasí-li s tím žadatel o dotaci.

Rozhodnutí, kterým poskytovatel žádosti o dotaci **zcela vyhoví nebo zčásti vyhoví** a ve zbytku ji zamítne, je povinen poskytovatel **vydat bez zbytečného odkladu**. Rozhodnutí, kterým se žádost o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci **zcela zamítá**, je poskytovatel povinen **vydat nejpozději do 30 dnů ode dne**, kdy vydal veškerá rozhodnutí, kterými jsou finanční prostředky na základě výzvy poskytnuty.

---

⁴⁷ Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů

Řízení o poskytnutí dotace je koncipováno jako jednostupňové, to znamená, že proti rozhodnutí poskytovatele nemůže žadatel o dotaci podat opravné prostředky, může však podat správní žalobu k soudu.

Rozhodnutí, kterým poskytovatel žádosti o dotaci zcela vyhoví nebo zčásti vyhoví a ve zbytku ji zamítne, obsahuje:

- jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození, rodné číslo, bylo-li přiděleno, a adresu trvalého pobytu, je-li příjemce dotace fyzickou osobou a je-li tato fyzická osoba podnikatelem, také identifikační číslo; název, adresu sídla a identifikační číslo osoby, je-li příjemce dotace právnickou osobou,
- název a adresu poskytovatele,
- poskytovanou částku,
- účel, na který je poskytovaná částka určena,
- lhůtu, v níž má být stanoveného účelu dosaženo,
- případné další podmínky, které musí příjemce v souvislosti s použitím dotace splnit,
- u dotací, jejichž součástí jsou peněžní prostředky z rozpočtu Evropské unie, částku těchto prostředků,
- ostatní povinnosti, které příjemce v souvislosti s poskytnutím dotace plní a jejichž nedodržení není neoprávněným použitím podle § 3 písm. e) RP
- další náležitosti stanovené v § 14 odst. 4 až 7 RP (např. stanovení tzv. paušálních výdajů, tzn. výdajů vykazovaných zjednodušeně nebo tzv. snížených odvodů, tedy odvodů za porušení rozpočtové kázně nižších, než kolik činí celková částka dotace).

Příjemce dotace může poskytovatele požádat o změnu některých náležitostí již vydaného rozhodnutí, nelze však změnit osobu příjemce (výjimky jsou uvedeny v § 14 písm. a) až da) RP), osobu poskytovatele a účel, na který byla poskytovaná částka určena.

Nevyplacení dotace nebo její části podle § 14e RP

Domnívá-li se poskytovatel důvodně, že příjemce v přímé souvislosti s dotací porušil povinnosti stanovené právním předpisem nebo nedodržel účel dotace nebo podmínky, za kterých byla dotace poskytnuta, **nemusí příjemci vyplatit dotaci nebo její část**. Poskytovatel o tomto opatření bez zbytečného odkladu vhodným způsobem informuje příjemce. Příjemce může do 15 dnů ode dne, kdy tuto informaci obdržel, podat poskytovateli proti tomuto opatření námitky. Provede-li poskytovatel výše uvedené opatření, může pokračovat v proplácení zbývající části dotace (§ 14e RP).

Výzva k provedení opatření k nápravě/výzva k vrácení dotace nebo její části podle § 14f RP

Pokud se na základě kontrolního zjištění nebo zjištění z provedeného auditu poskytovatel důvodně domnívá, že příjemce dotace v přímé souvislosti s ní porušil podmínku, za které byla dotace poskytnuta, u níž poskytovatel stanovil, že její nesplnění bude postiženo nižším odvodem, než kolik činí celková částka dotace, a jejíž povaha umožňuje nápravu v náhradní lhůtě, písemně **vyzve příjemce dotace k provedení opatření k nápravě v jím stanovené lhůtě** (§ 14f odst. 1 RP).

Poskytovatel písemně vyzve příjemce dotace k vrácení dotace nebo její části v jím stanovené lhůtě, pokud se na základě kontrolního zjištění nebo zjištění z provedeného auditu důvodně domnívá, že příjemce dotace v přímé souvislosti s ní porušil povinnost stanovenou právním předpisem nebo porušil jinou podmínku, za které byla dotace poskytnuta a u které nelze vyzvat k provedení opatření k nápravě (§ 14f odst. 3 RP).

Pokud jsou splněny zákonem stanovené požadavky, **je využití opatření dle § 14f RP pro poskytovatele povinné**.

Řízení o odnětí dotace podle § 15 RP

Poskytovatel může po vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace zahájit řízení o jejím odnětí, zejména pokud došlo ke zjištění, že údaje, na jejichž základě byla dotace poskytnuta, byly neúplné nebo

nepravdivé, ke zjištění, že rozhodnutí o poskytnutí dotace bylo vydáno v rozporu se zákonem nebo právem Evropské unie, ke zjištění, že nemůže být splněn řádně nebo včas účel, na který byla dotace poskytnuta, ke zjištění, že existuje pravomocný rozsudek, že v souvislosti s podáním žádosti o poskytnutí dotace nebo s použitím peněžních prostředků získaných dotací byl spáchán trestný čin nebo k vydání rozhodnutí Evropské komise o navrácení nebo o prozatímním navrácení veřejné podpory (§ 15 RP). Poskytovatel bez zbytečného odkladu vhodným způsobem **informuje příslušný finanční úřad** o vydání výzvy k provedení opatření k nápravě a o vydání výzvy k vrácení dotace a o tom, jak bylo na výzvu reagováno.

Za situace, že na výzvu poskytovatele nebylo příjemcem **vůbec plněno**, popř. příjemce **plnil pouze částečně** nebo **až po stanovené lhůtě**, nezasílá poskytovatel místně příslušnému finančnímu úřadu samostatnou informaci, nýbrž jsou informace o nesplněné výzvě uvedeny jako nedílná součást podnětu k zahájení daňového řízení. Jedná se totiž stále **o podezření na porušení rozpočtové kázně** (nejčastěji neoprávněné použití nebo zadržování peněžních prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu, státního fondu, Národního fondu nebo státních finančních aktiv jejich příjemcem), přičemž v příslušném daňovém řízení v případě potvrzení porušení rozpočtové kázně vyměří místně příslušný finanční úřad příjemci dotace **odvod za porušení rozpočtové kázně a případné penále**.

18. Integrované přístupy ve fondech EU.

Integrované nástroje spolu s konceptem tzv. územní dimenze patří k významným prvkům politiky soudržnosti Evropské unie.

Podstatou územní dimenze je vynakládat omezené finanční prostředky ve specifických typech území, kde přinesou nejvyšší možný účinek (zásada „správná intervence do správného území“). **Integrované nástroje pak jsou hlavním prostředkem naplňování územní dimenze v ČR.**

V programovém období EU 2021–2027 jsou implementovány dva integrované nástroje: **Integrované územní investice** ("ITI") a **Komunitně vedený místní rozvoj** ("CLLD"). Oproti programovému období 2014–2020 došlo ke splnutí nástroje Integrované plány rozvoje území ("IPRÚ") s nástrojem ITI.

Nástroj ITI se realizuje v souladu s čl. 29 a 30 obecného nařízení a čl. 9 nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti. Jeho prostřednictvím je dále naplňován čl. 11 nařízení o EFRR a FS. Nástroj CLLD je realizován v souladu s čl. 31 až 34 návrhu obecného nařízení a čl. 3 návrhu nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti, návrhem Nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském sociálním fondu plus (ESF+) a čl. 71 návrhu Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla podpory pro Strategické plány Společné zemědělské politiky.

Určité prvky integrovaného přístupu k rozvoji území jsou vlastní i pro nástroje **Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám** ("KPSVL") a jeho nástupce **Koordinovaný přístup k sociálnímu vyloučení** (KPSV), **Místní akční plány vzdělávání** ("MAP") a **Krajské akční plány vzdělávání** ("KAP"). Významný je také program Re-START. V pilotním režimu je realizován integrovaný nástroj **Komunitně vedený místní rozvoj ve městech** (CLLD-U).

Společné prvky všem integrovaným nástrojům

Integrované nástroje jsou realizovány na základě partnersky zpracované a schválené **integrované územní strategie**. Integrované strategie jsou projevem střednědobého strategického plánování. Integrovaná územní strategie musí primárně vycházet ze specifických cílů/opatření programů fondů EU, u kterých byla v dokumentu „Územní dimenze v operačních programech 2021+“ identifikována územní dimenze pro dané typy území řešené integrovaným nástrojem (jiné intervence nejsou způsobilé k financování prostřednictvím fondů EU).

Integrovaná územní strategie musí respektovat podmínky stanovené operačním programem fondů EU (nebo Strategickým plánem Společné zemědělské politiky u nástroje CLLD), z něhož je plánována podpora projektů naplňujících cíle strategie. Musí být odvozena od stanovených závazných ukazatelů příslušných programů fondů EU a přispívat k jejich naplnění (na úrovni strategie jsou stanoveny závazné indikátory a milníky). Strategie je realizována v souladu s dokumentem „Územní dimenze v operačních programech 2021+“.

Integrovaná územní strategie musí respektovat popis problémových oblastí Dohody o partnerství a intervenční strategii programů, z nichž bude financována. Musí rovněž vycházet ze specifík a potenciálu řešeného území a zohlednit vazby na rozvoj územního obvodu kraje, jak je popsán v základních národních a krajských strategických dokumentech. Povinné náležitosti strategií stanoví Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů a regionálních akčních plánů v programovém období 2021–2027 (dále též „MP INRAP“).

Alokace finančních prostředků na územní dimenzi vyčleněné v jednotlivých operačních programech a Programu rozvoje venkova jsou uvedeny v dokumentu „Územní dimenze v operačních programech 2021+“.

Výběr a schválení integrovaných strategií zajišťuje Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci dotčených řídicích orgánů fondů EU. Postup je detailně popsán v MP INRAP v programovém období 2021–2027.

Za tvorbu, zpracování, řízení, monitorování a evaluaci integrované strategie je odpovědný nositel integrované strategie (blíže viz MP INRAP).

Největší podporu integrovaným nástrojům poskytuje Integrovaný regionální operační program. Téměř 1/3 jeho celkové alokace je vyčleněna na realizaci prostřednictvím IN. Více než 20% celkové alokace programu vyčleňuje na realizaci nástroje ITI rovněž Operační program Doprava 3.

Důvody realizace integrovaných nástrojů

- Komplexní řešení složitých problémů
- Věcná a časová provázanost několika intervencí
- Nutnost překonání a provázání sektorových politik
- Vnitřní přidaná hodnota

Přínosy realizace integrovaných nástrojů

- Posílení úlohy měst – spoluodpovědnost za výběr projektů (u ITI)
- Kooperace v rámci metropolitní oblasti / aglomerace, tj. spolupráce mimo správní obvody obcí (u ITI)
- Prodloužen horizont strategického plánování
- Naplnění konceptu functional urban area (FUA) - (u ITI)
- Naplnění závazku vyčlenění min. 8% alokace Evropského fondu pro regionální rozvoj na udržitelný rozvoj měst (Sustainable Urban Development) dle čl. 11 nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti (u ITI)
- Víceodvětvové navrhování a provádění strategie (u CLLD)
- Partnerství – na realizaci integrovaných strategií se podílejí různí aktéři (stakeholderi) v území, a to včetně soukromých subjektů (u CLLD)
- Přístup zdola nahoru (bottom up) (u CLLD)

Nevýhody přinášené realizací integrovaných nástrojů

- Implementace IN je časově náročnější oproti individuálním projektům
- Nutná koordinace řady subjektů
- Nedostatečná legislativní opora spolupráce obcí (a potažmo krajů) v rámci aglomerací a metropolitních oblastí
- Nedostatek monitorovacích dat na úrovni funkčních regionů

Integrované územní investice (ITI)

Integrované územní investice (ITI) jsou v ČR realizované v metropolitních oblastech a aglomeracích celostátního významu ("MO/A"). Na základě SRR ČR 21+ a jednotného vymezení území MO/A na bázi funkčních regionů, které jsou oprávněny využívat nástroj ITI, se jedná o 13 území: Pražskou metropolitní oblast, Brněnskou metropolitní oblast, Ostravskou metropolitní oblast, Plzeňskou aglomeraci, Ústecko-chomutovskou aglomeraci, Hradecko-pardubickou aglomeraci, Olomouckou aglomeraci, Liberecko-jabloneckou aglomeraci, Mladoboleslavskou aglomeraci, Karlovarskou aglomeraci, Českobudějovickou aglomeraci, Jihlavskou aglomeraci a Zlínskou aglomeraci.

Název metropolitní oblasti/aglomerace	Počet obcí	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel (1. 1. 2019)	Hustota zalidnění (obyvatel/km ²)
Pražská metropolitní oblast	491	4 822	2 123 173	440

Ostravská metropolitní oblast	172	2 710	982 071	362
Brněnská metropolitní oblast	184	1 978	696 413	352
Ústecko-chomutovská aglomerace	132	2 317	563 304	243
Olomoucká aglomerace	174	1 730	398 317	230
Hradecko-pardubická aglomerace	152	1 308	340 423	260
Plzeňská aglomerace	108	1 323	308 707	233
Liberecko-jablonecká aglomerace	47	808	220 441	273
Českobudějovická aglomerace	81	1 001	172 796	173
Karlovarská aglomerace	33	610	139 215	228
Zlínská aglomerace	36	439	130 176	297
Mladoboleslavská aglomerace	63	597	102 140	171
Jihlavská aglomerace	56	719	93 511	130

Nástroj ITI je realizován v 5 sektorových OP (IROP, OP D, OP ŽP, OP JAK a OP TAK) prostřednictvím 2 fondů EU (EFRR a FS) a přispívá k naplňování tematicky širokých integrovaných územních strategií MO/A. Na financování implementace integrovaných územních strategií se spolupodílí OP TP.

ITI prostřednictvím integrovaných územních strategií MO/A navazují na výsledky realizace z programového období 2014–2020 s cílem strategické podpory rozvojového potenciálu urbánních funkčních území a řešení identifikovaných bariér, např. v:

- oblasti udržitelné městské mobility,
- dobudování veřejné infrastruktury,
- podpory mezisektorové spolupráce v oblasti vědy, výzkumu a inovací,
- předcházení změnám klimatu a prevenci sucha,
- zavádění moderních technologií a aplikací pro zlepšení výkonu územní veřejné správy
- zvyšování kvality života občanů.

Nositelé nástroje ITI jsou určeni novelou zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. EK tímto způsobem zásadně posílila úlohu měst v územním rozvoji; města jsou odpovědná za výběr projektů financovaných z EFRR a FS ve vymezeném území). Výběr je naplňován prostřednictvím sestavených seznamů strategických projektů ITI, které posuzují a schvalují následně řídicí orgány programů EU fondů.

V metropolitních oblastech a aglomeracích je zřizován Řídicí výbor metropolitní oblasti / aglomerace. Řídicí výbor je platformou bez právní subjektivity, která posuzuje projektové záměry přispívající k plnění

cílů strategie a vydává vyjádření o souladu/nesouladu projektového záměru (ze schváleného souboru) se strategií, které má povahu doporučení k realizaci projektu pro řídicí orgán.

Podpoře urbánního prostoru, spočívající v budování kapacit, inovačních opatření a rozvoje znalostí, politik a komunikace, síťování, a kapitalizace, napomáhá v souladu s čl. 12 nařízení o EFRR. Evropská městská iniciativa (EUI). Činnost EUI koordinuje MMR, které současně zabezpečuje úlohu národního kontaktního místa. V rámci urbánní politiky se očekává větší provazba mezi EUI, ITI a programem URBACT.

Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD)

Je integrovaný nástroj určený k zajištění udržitelného rozvoje, a to především **venkovských oblastí**. Koncepce nástroje vychází z předpokladu, že pro zajištění udržitelného rozvoje venkova je nezbytné umožnit využití jeho místního potenciálu, jehož aktivace je jedním ze základních předpokladů pro zvýšení úrovně hospodářského a sociálního rozvoje daných rurálních oblastí. Za účelem mobilizace místního potenciálu je dle nařízení EP a Rady č. 2021/1060 (viz čl. 31–34 nařízení) třeba posílit a usnadnit iniciativy CLLD tím, že se stanoví společná pravidla pro všechny fondy, z nichž mohou být tyto iniciativy podpořeny, a zajistí se mezi nimi úzká koordinace. V rámci CLLD tedy dochází k integraci podpory z různých fondů EU, přičemž implementace tohoto integrovaného nástroje je v ČR **koordinována Ministerstvem pro místní rozvoj**.

CLLD je v ČR využíván v území působnosti místních akčních skupin (MAS) tvořeném územím **obcí s méně než 25 000 obyvateli**, kdy maximální populační velikost území působnosti MAS nepřekročí hranici 100 000 obyvatel a není menší než 10 000 obyvatel.

Nástroj CLLD je založen na principech **metody LEADER**, iniciativy CLLD jsou v příslušných venkovských územích reprezentovány tzv. **Místními akčními skupinami**, strategické směřování rozvoje jednotlivých území by tedy mělo vycházet zdola od místních společenství (tzv. „*bottom up přístup*“). MAS jsou otevřená místní partnerství zastupující veřejné i soukromé místní socioekonomické zájmy (neziskové organizace, subjekty soukromé podnikatelské sféry, subjekty veřejné správy, obce, svazky obcí atd.), přičemž na rozhodovací úrovni místní akční skupiny nesmí ani veřejný sektor ani žádná z jednotlivých zájmových skupin mít více než 49 % hlasovacích práv.

V rámci MAS dochází k dialogu a vyjednávání mezi různými zájmovými skupinami. Ve vztahu k místnímu rozvoji je výsledkem těchto negociací tvorba integrované strategie rozvoje území, tzv. **Strategie komunitně vedeného místního rozvoje** ("SCLLD"). Strategie definuje hlavní rozvojové potřeby daného regionu, cíle, které se mají v oblasti místního rozvoje naplnit, a také opatření a aktivity, které mají vést k naplnění těchto cílů. Jednotlivá opatření strategie by se měla vzájemně kauzálně doplňovat, tzn., měla by být **integrovaná**. Požadavky na strukturu SCLLD stanoví nařízení EP a Rady č. 2021/1060 a blíže jsou na národní úrovni specifikovány v MP **INRAP**, který představuje hlavní metodický rámec pro využití integrovaných nástrojů v ČR.

Realizace příslušných opatření definovaných v SCLLD je v ČR finančně podporována ze tří ESI fondů (Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského sociálního fondu), resp. pěti programů (Integrovaný regionální operační program, Strategický plán Společné zemědělské politiky, Operační program Zaměstnanost plus, Operační program Životní prostředí a Operační program Technologie a inovace pro konkurenceschopnost. Evropská legislativa navíc umožňuje podporovat CLLD i prostřednictvím Evropského námořního a rybářského fondu (což ČR nečiní). Díky podpoře strategií CLLD dochází k územní koncentraci finanční pomoci z veřejných zdrojů a generování synergických efektů mezi realizovanými intervencemi.

K podpoře z fondů EU je v ČR schváleno ze strany řídicích orgánů příslušných programů 180 SCLLD. V programovém období 2021–2027 tedy realizuje CLLD celkem 180 MAS, jejichž území zabírá přibližně 90 % teritoria ČR.

Použitá literatura a doporučené materiály pro přípravu:

- *Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů a regionálních akčních plánů v programovém období 2021–2027.*
- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a*

akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky

- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1058 ze dne 24. června 2021 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti*
- <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/iti>
- <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/clld>

Územní dimenze pro řešení sociálního začleňování

Specifickým typem nástroje pro tento typ území je **Koordinovaný přístup k sociálnímu vyloučení 2021+** (KPSV 2021+)

- je nástrojem pomoci městům a obcím při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel z prostředků EU fondů za místní podpory Agentury sociálního začleňování
- cílem je zajištění adresnosti, koordinace, konzistence a synergie sady místních opatření sociální integrace založených na lokálních potřebách, která budou realizována prostřednictvím specifického mechanismu financování z prostředků EU fondů.
- základním východiskem na úrovni konkrétní obce je Plán sociálního začleňování (dále „PSZ“)

Území PSZ je vymezeno katastrálními územími obcí, s nimiž je podepsáno memorandum o spolupráci. PSZ je zpravidla široce pojatou strategií integrující oblasti vzdělávání, bydlení, zaměstnanosti, bezpečnosti, dluhové problematiky, sociálních služeb i obecně podpory sociální soudržnosti a rozvoje obce či regionu v kontextu dostupných zdrojů. Má proto řadu styčných ploch s různými typy strategických dokumentů, v praxi nejčastěji s komunitními plány sociálních služeb, střednědobými plány rozvoje sociálních služeb, integrovanými plány rozvoje měst, koncepcemi prevence kriminality obcí i krajů, obecními a krajskými plány integrace Romů a dalších menšin, koncepcemi bydlení apod.

Pro posouzení míry sociálního vyloučení obcí (a dalších územně správních celků) byl vyvinut tzv. index sociálního vyloučení. Ten je stanoven na základě posouzení 5 parametrů (dlouhodobá nezaměstnanost, příjemci příspěvku na bydlení, příjemci příspěvku na živobytí, počet exekucí, předčasné odchody ze zaměstnání). Index může nabývat hodnot od 0 do 30:

https://www.socialni-zaclenovani.cz/index_socialniho_vyloucení/

Veškeré aktivity v rámci KPSV 2021+ jsou plánovány tak, aby byly ku prospěchu všem obyvatelům obce, přestože se primárně odvíjejí od potřeb sociálně vyloučených obyvatel obce. Oprávněnými **cílovými skupinami podpory** jsou tedy nejen obyvatelé sociálně vyloučených lokalit, ale také ostatní obyvatelé v obci, kteří se nacházejí ve zhoršené sociální či ekonomické situaci. Oprávněnou cílovou skupinou podpory jsou také lidé, kteří nežijí v obci, ve které je KPSV 2021+ uplatňován, ale i v okolí tvořícím s touto obcí určitý spojitý celek.

KPSV 2021+ je určen pro obce, které na svém území chtějí systematicky řešit problém sociálního vyloučení, zejména sociálně vyloučených lokalit. K tomuto řešení zajišťují MPSV, MŠMT a MMR podporu z prostředků EU fondů. Koordinace výzev mezi IROP, OP JAK a OP Z+ probíhá v rámci jednotlivých platforem nastavených ŘO.

V rámci OP Z+ jsou podporováni žadatelé ze spolupracujících obcí prostřednictvím specifických výzev na integrační opatření (podpora sociálních služeb, preventivních opatření, komunitních programů apod.). V rámci IROP pak infrastruktura sociálních služeb a vzdělávací infrastruktura, dále též sociální bydlení. V rámci OP JAK získají podporu MAPy, které mají na svém území obec ve spolupráci a zároveň požádají potvrzení o této spolupráci Agenturu. Tyto MAP získávají 10% bonifikaci ke svému vlastnímu projektu podanou v rámci 17. výzvy OP JAK a zároveň odbornou podporu poskytovanou Agenturou.

Použitá literatura

Agentura sociálního začleňování, Metodika koordinovaného přístupu k sociálnímu vyloučení – obecná, specifická část (2021)

<https://www.socialni-zaclenovani.cz/kpsv-2021/>

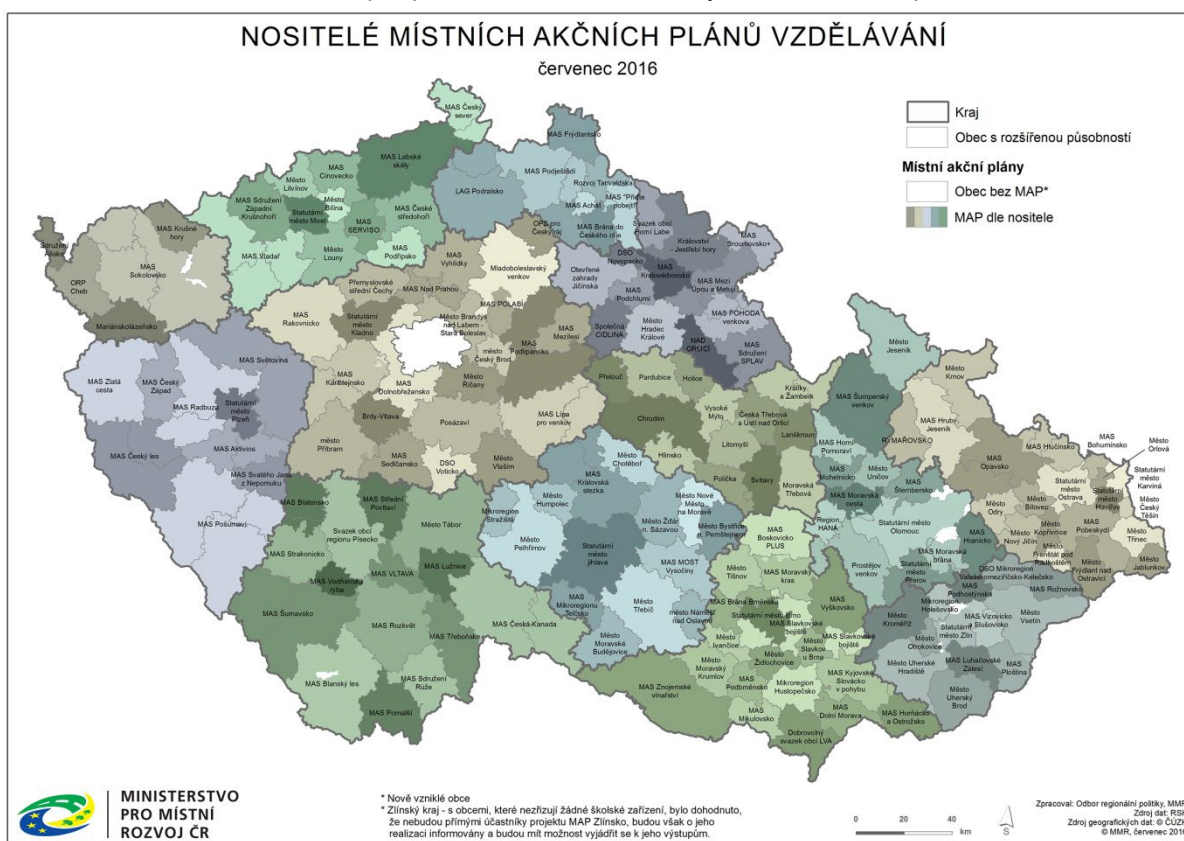
Územní dimenze v oblasti vzdělávání

V programovém období 2021-2027 je Územní dimenze v oblasti školství mimo jiné naplňována akčními plány rozvoje vzdělávání. Územní dimenze je zaměřena na území s cílem efektivní podpory rozvoje oblasti vzdělávání a sociální oblasti na základě identifikovaných potřeb řešených v účelově vymezených funkčních regionech.

Místní akční plány (MAP) vzdělávání jsou vytvářeny pro oblast mateřského a základního školství, **Krajské akční plány (KAP)** vzdělávání jsou vytvářeny pro oblast středního a vyššího odborného školství.

Nositel MAP mohou být obce, dobrovolné svazky obcí, nebo místní akční skupiny. MAP budou realizovány ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností, nebo v území stanoveném regionální stálou konferencí příslušného kraje. Do realizace MAP musí být vždy zapojeno alespoň 70 % škol v daném území. Prioritními opatření realizovanými v rámci MAP budou:

- předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze – kvalita,
- čtenářská a matematická gramotnost,
- inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem

Nositel KAP jsou kraje. V rámci krajů jsou koordinací přípravy KAP pověřeny pracovní skupiny pro vzdělávání při regionálních stálých konferencích. Dokument KAP je prioritně zaměřen na ty oblasti vzdělávání, které se přímo dotýkají regionálního trhu práce a inovací. Tomuto zaměření bude také odpovídat výběr partnerů pro realizaci KAP a zaměření sběru dat.

Územní dimenze pro řešení problémů v oblasti trhu práce a podnikání

Jedním z klíčových úkolů regionální politiky ČR je vymezení regionů, jejichž rozvoj je třeba podporovat s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj ČR, zvyšování hospodářské a sociální úrovně územně samosprávných celků a udržování jejich hospodářské, sociální a územní soudržnosti. **Vymezení státem podporovaných regionů** je navrženo v § 4 v zákoně o podpoře regionálního rozvoje. I přesto existuje prostor pro řadu zlepšení v oblasti řešení dlouhodobé nezaměstnanosti, využívání částečných úvazků, nízkého ohodnocení práce, a především snahou zmenšit rozdíly mezi jednotlivými regiony, ať už na

úrovni ORP či krajů. Jedná se především o **Karlovarský, Moravskoslezský a Ústecký kraj**, hospodářsky problémové regiony a rovněž okresy s nadprůměrným podílem nezaměstnaných.

Pro území výše uvedených krajů byl zpracován Strategický rámec hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje (RE-START). Součástí strategického rámce jsou a budou Akční plány.

Použitá literatura

RE:START, Dostupné z <https://restartregionu.cz/strategie-a-cile/>

19. Vysvětlete rámec podpory regionálního rozvoje podle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

A. Obecná východiska

Předmět úpravy zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, (§ 1) obsahuje ustanovení, že zákon upravuje podmínky pro

- a) poskytování podpory regionálnímu rozvoji a s tím související působnost ústředních správních úřadů, krajů a obcí,
- b) koordinaci a realizaci podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti,
- c) činnost evropského seskupení pro územní spolupráci v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie⁴⁸

Cílem podpory regionálního rozvoje (§ 3 odst. 1) je zajistit dynamický a vyvážený rozvoj území České republiky se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých regionů.

Oblasti (věcné zaměření) podpory regionálního rozvoje (§ 3 odst. 2) na úrovni České republiky podrobněji vymezí strategie regionálního rozvoje České republiky a na úrovni kraje strategie rozvoje územního obvodu kraje.

Vymezení regionů, jejichž rozvoj je třeba podporovat (§ 4) s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj České republiky, zvyšování hospodářské a sociální úrovně územních samosprávných celků a udržování jejich hospodářské, sociální a územní soudržnosti, navrhuje Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s ostatními dotčenými ústředními správními úřady a kraji.

B. Strategie regionálního rozvoje

Strategie regionálního rozvoje (§ 5) určuje zaměření a cíle regionálního rozvoje a cíle regionálního rozvoje, zejména s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj státu a jeho jednotlivých regionů, měst a venkova, a stanoví základní podmínky pro naplňování těchto cílů.

Strategie regionálního rozvoje z hlediska svého obsahu (§ 6) zejména:

- a) analyzuje stav regionálního rozvoje,
- b) stanoví republikové priority a strategické cíle regionální politiky pro zajištění dynamického a vyváženého rozvoje území,
- c) stanoví podklady pro vymezení priorit podpory regionálního rozvoje prostřednictvím fondů Evropské unie,
- d) stanoví podmínky pro vymezení státem podporovaných regionů,
- e) vymezuje nástroje k realizaci stanovených priorit a cílů,
- f) stanoví zaměření programu regionálního rozvoje Ministerstva,

---

⁴⁸ Právní rámec fungování ESÚS je vymezen Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), ve znění nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1302/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřízení a fungování takovýchto seskupení (dále jen „nařízení EU č. 1082/2006“).

Na národní úrovni pak problematiku ESÚS upravují §§18a – 18h zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.

- g) vymezuje úkoly ostatních dotčených ústředních správních úřadů k zabezpečení realizace stanovených priorit a cílů,
- h) stanoví způsob sledování a vyhodnocování účinnosti Strategie regionálního rozvoje,
- i) obsahuje doporučení krajům pro zaměření jejich rozvoje.

Návrh Strategie regionálního rozvoje (§ 7) zpracovává Ministerstvo pro místní rozvoj pro celé území České republiky, zejména na základě:

- a) právních předpisů a dokumentů České republiky a Evropské unie, které mají vliv na regionální rozvoj státu,
- b) mezinárodních závazků České republiky vztahujících se k regionálnímu rozvoji,
- c) politiky územního rozvoje, příslušných územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace podle stavebního zákona,
- d) cílů a priorit souvisejících s rozvojem území měst a venkova,
- e) podkladů ke strategiím rozvoje územních obvodů krajů, popřípadě jiných koncepčních dokumentů zpracovávaných kraji,
- f) statistických údajů,
- g) principů udržitelného rozvoje.

Strategii regionálního rozvoje schvaluje vláda (§ 8 odst. 1).

V polovině programového období Evropské unie zpracovává Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s ostatními dotčenými ústředními úřady a kraji **zprávu o uplatňování Strategie regionálního rozvoje** (§ 9) a na jejím základě vláda rozhodne o **aktualizaci** nebo o **zpracování nového návrhu** tohoto dokumentu (§ 10 odst. 1).

Vláda může z důvodu **naléhavého veřejného zájmu** rozhodnout o aktualizaci Strategie regionálního rozvoje a jejím obsahu i bez předložení zprávy o uplatňování Strategie regionálního rozvoje (§ 10 odst. 2).

C. Strategie rozvoje územního obvodu kraje

Strategie rozvoje územního obvodu kraje (§ 12 odst. 1) určuje ve stanoveném období zaměření a cíle rozvoje kraje zejména s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj kraje a jednotlivých částí jeho území a stanoví základní podmínky pro naplňování těchto cílů.

Strategie rozvoje územního obvodu kraje z hlediska obsahu (§ 12 odst. 2) zejména:

- a) analyzuje současný stav a očekávaný vývoj územního obvodu kraje,
- b) stanoví strategické cíle a priority rozvoje kraje a nástroje regionální politiky pro zajištění dynamického a vyváženého rozvoje územního obvodu kraje a částí jeho území,
- c) vymezuje krajem podporované části jeho území.

Návrh strategie rozvoje územního obvodu kraje se předkládá ke schválení zastupitelstvu kraje (§ 12 odst. 3).

V polovině programového období Evropské unie kraj zpracovává **zprávu o uplatňování strategie rozvoje územního obvodu kraje**, na jejímž základě zastupitelstvo kraje případně rozhodne o **aktualizaci** nebo o **zpracování nového dokumentu** (§ 12 odst. 5).

D. Působnost správních orgánů při podpoře regionálního rozvoje

Působnost správních úřadů, krajů a obcí při podpoře regionálního rozvoje podrobněji upravuje zákon o podpoře regionálního rozvoje v části třetí (§ 14) a kromě toho také zřízení Centra pro regionální rozvoj České republiky (§ 14a a 14b).

E. Koordinace podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti

Pro potřeby spojené s koordinací a realizací hospodářské a sociální soudržnosti se zřizují regiony, jejichž územní vymezení je totožné s územními statistickými jednotkami NUTS 2⁴⁹ (§ 15).

Právní úprava koordinační působnosti Ministerstva pro místní rozvoj v oblastech podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti a územní spolupráce je obsažena v § 17a až 18. § 17d obsahuje **úpravu působností určených měst zpracovávajících a provádějících územní strategie.**

***

Podotázka 1: *Co je podle platné právní úpravy cílem poskytování podpory regionálního rozvoje?*

Odpověď:

Cílem je zajistit **dynamický a vyvážený rozvoj území České republiky** se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých regionů.

Podotázka 2: *Které dokumenty vymezují věcné zaměření podpory regionálního rozvoje na úrovni ČR a krajů?*

Odpověď:

Věcné zaměření podpory regionálního rozvoje na úrovni České republiky podrobněji vymezí strategie regionálního rozvoje České republiky a na úrovni kraje strategie rozvoje územního obvodu kraje.

Doporučené materiály pro přípravu:

- Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.
- K podpoře regionálního rozvoje z pozice Ministerstva pro místní rozvoj lze využít příslušné webové stránky ministerstva a návazně i webové stránky jednotlivých krajů.

---

⁴⁹ Sdělení Českého statistického úřadu č. 228/2004 Sb., o aktualizaci Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS).

20. Vysvětlete principy veřejné podpory („state aid“) podle práva EU a uveďte hlavní formy prevence poskytování nepovolené veřejné podpory.

Vysvětlete pojem veřejná podpora („state aid“) podle práva EU

Problematika veřejné podpory je upravena ve SFEU, v několika evropských nařízeních a v zákoně č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory. Vymezení pojmu veřejná podpora je třeba hledat výlučně v právu EU. SFEU⁵⁰ obsahuje čtyři definiční znaky pojmu veřejná podpora. Neuvážené poskytování veřejné podpory může vést k ohrožení hospodářské soutěže, a proto je její udělení v Evropské unii striktně regulováno. **Veřejná podpora je obecně zakázána.** Její poskytnutí je možné tehdy, pokud najdeme výjimku (právní titul) k jejímu legálnímu poskytnutí. Z definice veřejné podpory vyplývá, že podpora může být realizována v různých formách. Mezi nejčastější formy veřejné podpory patří přímé dotace, státní záruky, daňové úlevy, privatizace za zvýhodněnou cenu, navyšování základního kapitálu, úvěry, půjčky a promíjení plateb sociálního a zdravotního pojištění.

Vyjmenujte 4 definiční znaky veřejné podpory dle SFEU

Definičními znaky pojmu veřejná podpora dle SFEU jsou:

- 1) poskytování státem nebo ze státních/veřejných prostředků (zatížení veřejných rozpočtů),
- 2) zvýhodnění určitého podniku (podniků) či odvětví výroby (služeb) a to jakoukoliv formou
- 3) hrozba narušení/narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu EU
- 4) hrozba ovlivnění/ovlivnění obchodu mezi členskými státy EU.

Bližšímu vymezení pojmu (resp. jednotlivých definičních znaků) se věnuje rozhodovací praxe Evropské komise (EK) a judikatura Soudního dvora EU.

Z pohledu veřejné podpory je nutné každý případ posuzovat individuálně, tzn., je nutné zkoumat, zda v konkrétním případě dochází ke kumulativnímu naplnění základních kritérií definice veřejné podpory.

Vždy je nutné zabývat se jednotlivými znaky veřejné podpory, přičemž pro vyloučení veřejné podpory stačí, aby nebyl naplněn jeden z definičních znaků. Pokud znaky veřejné podpory nejsou kumulativně naplněny, pak se o zakázanou veřejnou podporu nejedná a podporu tak lze poskytnout. Podporu lze dále poskytnout tehdy, pokud se sice o veřejnou podporu jedná, ale vztahuje se na ni nějaká výjimka ze zákazu poskytnutí veřejné podpory.

Jaké existují výjimky (právní titul) z obecného zákazu veřejné podpory?

Výjimkami z obecného zákazu veřejné podpory jsou:

- 1) blokové výjimky,
- 2) výjimku pro financování služeb obecného hospodářského zájmu,
- 3) výjimku pro podporu *de minimis* a
- 4) výjimku vyplývající z individuálního rozhodnutí EK po provedené notifikaci daného opatření veřejné podpory.

---

⁵⁰ Čl. 107 odst. 1 SFEU stanoví, že: „Podpory poskytované v jakékoliv formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy jinak“.

Ad 1) Blokové výjimky

Blokové výjimky se řídí nařízeními EU⁵¹. Při splnění podmínek stanovených nařízením je podpora považována za slučitelnou s vnitřním trhem EU a není potřeba přistupovat k notifikaci, která je administrativně náročnější. Nařízení obsahuje vymezený okruh přípustných typů veřejné podpory (tzv. kategorie „blokově vyňaté“ veřejné podpory, např. regionální podpora, podpora určená malým a středním podnikům, podpora na vzdělávání, podpora na ochranu životního prostředí, podpora kultury aj.). Jedná se o nejvyužívanější výjimku ze zákazu veřejné podpory.

Ad 2) Výjimka pro financování služeb obecného hospodářského zájmu

Služby obecného hospodářského zájmu (SOHZ) jsou specifické v tom, že mají obecně prospěšný charakter, jsou nabízené otevřeným a nediskriminačním způsobem široké veřejnosti a dále se uplatňují v těch případech, kde tržní síly samy nezajistí uspokojivé plnění těchto služeb (např. v oblasti sociálních služeb, zdravotní péče...). Definice SOHZ není uvedena v žádném právním předpisu. Určení, zda určitá služba je, nebo není v obecném zájmu, je záležitostí orgánů veřejné moci v členských státech. Právní úprava v této oblasti je tvořena rozhodnutím soudního dvora a třemi předpisy práva EU.⁵²

Klíčovým pramenem práva pro tento druh veřejné podpory je rozhodnutí Soudního dvora EU C-280/00 Altmark, které vymezuje čtyři kumulativní podmínky, při jejichž splnění nejde o zakázanou veřejnou podporu. Jsou následující:

- 1.) subjekt, který je příjemcem vyrovnávací platby, musí být výkonem SGEI pověřen, a to jasně vymezeným způsobem,
- 2.) ukazatele pro kalkulaci výše vyrovnávací platby musí být stanoveny předem a objektivním způsobem,
- 3.) výše vyrovnávací platby nesmí překročit náklady vynaložené subjektem při plnění závazku veřejné služby po odečtení příslušných příjmů z tohoto závazku a přičtení přiměřeného zisku (nástroje proti překompenzaci) a
- 4.)
  - a) subjekt pověřený výkonem veřejné služby byl vybrán v rámci řízení o zadání veřejné zakázky umožňující vybrat zájemce schopného poskytovat tyto služby za nejmenších nákladů pro územně samosprávný nebo
  - b) na základě analýzy nákladů, jež by na výkon veřejné služby vynaložil průměrný, řádně řízený podnik, jež disponuje odpovídajícími technickými prostředky k plnění výkonu dané veřejné služby

---

⁵¹ Klíčovým nařízením je Nařízení EK (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, ve znění pozdějších předpisů (tzv. obecné nařízení o blokových výjimkách, také jako „Nařízení GBER“). Specifická pravidla blokových výjimek jsou vymezena zvláště pro odvětví zemědělské prvovýroby a lesnictví v nařízení Komise (EU) č. 702/2014 a také pro odvětví rybolovu a akvakultury v nařízení Komise (EU) č. 1388/2014. I v rámci těchto odvětví nicméně lze určité druhy podpor poskytovat v rámci GBER. Některé druhy podpor, které jsou považovány za relativně více ohrožující vnitřní trh (jako např. podpora exportu nebo podpora podniků v obtížích) jsou nicméně z GBER vyloučeny. Vždy je třeba vycházet z aktuálního znění daného nařízení, obsahujícího provedené novely.

⁵² Rozhodnutí Komise 2012/21/EU z 20. prosince 2011 o použití čl. 106 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby udělené určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu (tzv. Rozhodnutí SGEI), Rámcem Evropské unie pro státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby (tzv. rámec SGEI) a Sdělení Komise o použití pravidel Evropské unie v oblasti státní podpory na vyrovnávací platbu udělenou za poskytování služeb obecného hospodářského zájmu (tzv. sdělení SGEI).

Ad 3) Výjimka pro podporu *de minimis*

Podpora *de minimis* (nebo také podpora malého rozsahu) není považována za „veřejnou podporu“, protože vzhledem k její nízké částce má EK za to, že nenaplňuje poslední dva znaky definice veřejné podpory (ovlivnění obchodu a narušení hospodářské soutěže mezi členskými státy).

Počínaje dnem 1. 6. 2024 je v České republice možné poskytovat podporu *de minimis* dle nových nařízení č. 2023/2831 a č. 2023/2832, která nahradila nařízení č. 1407/2013 a nařízení č. 360/2012.

Podpora *de minimis* dle nařízení č. 2023/2831 je omezena na limit 300 000 eur pro jeden podnik v tříletém období, které se posuzuje průběžně (tj. při poskytnutí podpory se sledují podpory *de minimis*, které jeden podnik obdržel v období tří let předcházejících dni poskytnutí podpory). Podpora *de minimis* se považuje za poskytnutou ke dni, kdy právní akt zakládající její poskytnutí nabude právní moci či účinnosti. Pro přepočítání částky podpory *de minimis* z EUR na Kč se používá kurz Evropské centrální banky platný ke dni poskytnutí podpory *de minimis*.

Podporu *de minimis* dle nařízení č. 2023/2831 nelze poskytnout ve vymezených oblastech, týkajících se např. zemědělství a rybolovu.

Jednomu podniku pověřenému poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu může být poskytnuta podpora *de minimis* dle nařízení č. 2023/2832 do maximální výše 750 000 EUR v tříletém období, které se posuzuje průběžně (tj. při poskytnutí podpory se sledují podpory *de minimis*, které jeden podnik obdržel v období tří let předcházejících dni poskytnutí podpory).

Poskytovatel podpory malého rozsahu má povinnost do pěti pracovních dnů od poskytnutí podpory malého rozsahu (tj. od účinnosti právního aktu poskytnutí podpory *de minimis*) provést o této podpoře záznam do centrálního registru podpory malého (registru *de minimis*). Ještě před poskytnutím podpory malého rozsahu musí poskytovatel v centrálním registru podpory ověřit volný limit podpory *de minimis* pro daného příjemce. Poskytovatel podpory *de minimis* si proto ještě před poskytnutím podpory malého rozsahu musí zažádat o registrovaný přístup do registru *de minimis*.⁵³

Kumulace podpory *de minimis* s jinou podporou ke stejným způsobilým nákladům je možná, avšak nesmí dojít k překročení maximální míry, která je daná pravidly pro jinou podporu (např. pravidla pro regionální investiční podporu).

---

⁵³ Souhrnné informace o poskytnutých podporách malého rozsahu (*de minimis*) jsou k dispozici bez nutnosti registrace na webové stránce Ministerstva zemědělství eAGRI na následující adrese:
<http://eagri.cz/public/app/RDM/Portal>.

Podrobnější informace o registru *de minimis* a registrovaném přístupu jsou dostupné na:
<https://uohs.gov.cz/cs/verejna-podpora/podpora-de-minimis-a-registr-de-minimis/centralni-registr-podpor-maleho-rozsahu.html>.

Ad 4) Výjimka vyplývající z individuálního rozhodnutí EK po provedené notifikaci daného opatření veřejné podpory.

Obecně platí, že pokud podporu nelze poskytnout na základě předchozích výjimek, je nezbytné přistoupit k notifikaci. Výjimka je pak udělena na základě rozhodnutí EK v rámci tzv. notifikace⁵⁴, kdy EK posuzuje, zda dané opatření zakládá veřejnou podporu a pokud ano, zda je slučitelná s vnitřním trhem EU. Právo EU je založeno na povinnosti notifikace veřejných podpor EK před jejich poskytnutím v případech, kdy nelze využít jiné výjimky umožňující jejich poskytnutí bez notifikace. Je nutné respektovat to, že podpora nesmí být poskytnuta dříve, než EK vydá v dané věci pozitivní rozhodnutí.

- **Jaké jsou hlavní orgány v oblasti veřejné podpory?**

Evropská komise – Orgánem EU s výsadními pravomocemi v oblasti veřejné podpory je Evropská komise (konkrétně Generální ředitelství EK pro hospodářskou soutěž – DG COMP). Evropská komise výlučně rozhoduje o slučitelnosti veřejné podpory s vnitřním trhem. Toto rozhodnutí podléhá přezkumu ze strany soudů EU. Pravomoci vyplývající z výhradního postavení EK v oblasti veřejné podpory jsou rozsáhlé (mj. se jedná o rozhodovací, legislativní a kontrolní pravomoci).

Soudy EU – Rozhodnutí EK je možné napadnout v první instanci u Tribunálu, který je součástí Soudního dvora EU.

Koordinační orgány – Na základě zákona⁵⁵ jsou v České republice koordinačními orgány Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ve všech oblastech, s výjimkou oblasti zemědělství a rybolovu), a Ministerstvo zemědělství (oblast zemědělství a rybolovu). Tyto orgány vykonávají koordinační, poradenské, konzultační a monitorující činnosti. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže spravuje centrální registr podpor malého rozsahu, který obsahuje údaje o poskytnutých podporách *de minimis*.

Poskytovatel podpory – Poskytovatelem podpory se rozumí ten subjekt, který rozhoduje o poskytnutí veřejné podpory.

- **Kdo provádí notifikaci za ČR před EK?**

Povinnost notifikovat přísluší poskytovateli podpory, přičemž tato notifikace probíhá prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS).⁵⁶

---

⁵⁴ Dle § 3 zákona č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže mj. spolupracuje s poskytovatelem před oznámením veřejné podpory Evropské komisi (dále také „Komise“) a spolupracuje s Komisí a s poskytovatelem v průběhu řízení před Komisí.

V článku 108 (3) Smlouvy o fungování Evropské unie (dále též „SFEU“) se uvádí: "Komise musí být včas informována o záměrech poskytnout nebo upravit podpory, aby mohla podat svá vyjádření. Má-li za to, že takový záměr není s ohledem na článek 107 slučitelný s vnitřním trhem, zahájí neprodleně řízení podle odstavce 2. Dotyčný členský stát neprovede zamýšlená opatření, dokud Komise v tomto řízení nepřijme konečné rozhodnutí."

Dne 13. července 2015 přijala Rada nařízení (EU) č. 2015/15891 (dále též „procesní nařízení“), kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie. Procesní nařízení zakotvuje mj. pravidla pro řízení ohledně veřejné podpory ze strany Komise v souladu s precedenčním právem Soudního dvora Evropské unie a nahrazuje předchozí nařízení Rady (ES) č. 659/1999.

⁵⁵ Zákon č. 215/2004 Sb. o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁶ Více informací o notifikačním procesu naleznete v Pravidlech pro postup v rámci notifikace, dostupných na <https://uohs.gov.cz/cs/verejna-podpora/manualy-metodiky-a-dalsi-dokumenty.html>.